

Euroopa Liit
Euroopa Merendus- ja Kalandusfond

SAARE MAAKONNA KALANDUSPIIRKONNA ARENGUSTRATEEGIA 2014-2020+

Kuressaare
2017

SISUKORD

Sisukord.....	2
SISSEJUHATUS	4
1 STRATEEGIA LÜHIKOKKUVÕTE	5
2 HETKEOLUKORRA ANALÜÜS.....	7
2.1 Saare maakonna üldiseloomustus	7
2.2 Piirkonna kalandussektori olukorra ülevaade	9
2.2.1 Kalapüük.....	9
2.2.2 Tööhõive	12
2.2.3 Laevastiku olukord.....	13
2.2.4 Kalavarude olukord.....	13
2.2.5 Sadamad ja lossimiskohad	15
2.2.6 Vesiviljelus	17
2.2.7 Kala töötlemine ja turustamine.....	17
2.2.8 Kalandus, rannakülad ja turism	18
2.2.9 Euroopa Kalandusfondi (EKF) Meetme 4.1 2008-2014 taotluste kokkuvõte.....	18
2.2.10 Kokkuvõte	20
2.3 Piirkonna SWOT-analüüs	21
3 STRATEEGIA 2020, MISSIOON JA VISIOON	23
4 EESMÄRKIDE PÜSTITAMINE.....	25
4.1 Eesmärgid.....	25
4.2 Strateegia lõimitud ja uuendusliku olemuse kirjeldus	28
5 STRATEEGIA SEOSED MUUDE ARENGUDOKUMENTIDEGA.....	29
6 STRATEEGIA TEGEVUSKAVA	31
6.1 Tegevuskava.....	31
6.1.1 Kala- või vesiviljelustoodete väärindamine või turustamine	31
6.1.2 Mitmekesistamine.....	31
6.1.3 Kalasadamate uuendamine.....	32
6.1.4 Koelmualade taastamine ja loomine	32
6.1.5 Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine	33
6.1.6 Koostöö.....	33
6.2 Töökorraldus	33
6.3 Projektitaotlusvoorude korraldamine.....	35
6.4 Hindamiskord ja hindamiskriteeriumid	35
6.5 Kommunikatsiooniplaan	41
7 TOETUST SAANUD PROJEKTIDE SEIRE JA KOHALIKU ARENGUSTRATEEGIA HINDAMISTEGEVUS.....	42
8 RAHASTAMISKAVA	44
8.1 MTÜ Saarte Kalandus strateegia tegevussuundade eelarvevahendite jagunemine	44
8.2 Algatusgrupi eelarvevahendite jagunemine	47
9 STRATEEGIA KOOSTAMISE PROTSESS.....	48
KASUTATUD ALLIKAD	50
LISAD	52

Lisa 1. Strateegia koostamises osalenud isikud ja asutused.....	52
Lisa2. Strateegia avalikud arutelud, osalenud isikud.	56
Lisa 3. Strateegia kinnitamise protokoll koopia	65
Lisa 4. Väljavõtted kohalike omavalitsuste arengukavadest.....	75
Lisa 5. Uuendamist vajavate kalasadamate nimekiri	81

SISSEJUHATUS

Esimene Saare maakonna kalanduspiirkonna strateegia koostati ajaperioodiks 2009-2014, mida neil aastatel ka edukalt teostati, täites enamiku strateegias seatud eesmärkidest. Käesolev strateegia on koostatud Saare maakonna kalanduspiirkonna jätkusuutlikuks arendamiseks. Strateegia tekstis on piirkonna lühike iseloomustus, SWOT-analüüs, visioon, eesmärgid ja rahastusplaan. Strateegia lähtub „Eesti kalanduse strateegia 2014–2020“ ja „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020“ meetme 3.2 „Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine” raames toetuse andmise ja kasutamise tingimustest.

Strateegia otseseks eesmärgiks on suunata "Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020"meetme 3.2 "Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine" toetuste kasutamist Saare maakonna kalanduspiirkonnas. Seepärast on käesolev arengudokument koostatud vastavuses Maaeluministri 25.11.2015a määrusega nr 19 (RT I, 27.11.2015, 3), mis on nimetatud meetme rakendamise aluseks. Samas on strateegia kasutatav ka muude tegevuste ja toetuste taotlustepõhjendamisel, mis aitavad kaasa kalanduspiirkonna arengule. Strateegia koosneb lisaks sisu lühikokkuvõttele veel kaheksast eraldi peatükist.

Esimeses peatükis on välja toodud strateegia lühikokkuvõte. Teises peatükis antakse ülevaade kalandussektori hetkeolukorrast. Kolmandas peatükis kirjeldatakse strateegia arenguvisioni ja missiooni ning neljandas peatükis seatakse eesmärgid selle visiooni saavutamiseks strateegiaperioodil. Viiendas peatükk on pühendatud seostele teiste piirkonnas koostatud arengukavadega ja strateegiatega. Kuues peatükk keskendub strateegia tegevussuundadele. Selles esitatakse konkreetsete kvantitatiivsed eesmärgid, loetletakse toetatavad tegevused ja tuuakse ära ka strateegia alusel toetust taotlevate projektide hindamise korraldus ning kriteeriumid. Kuuendas peatükis on näidatud strateegia tegevussuundade kavandatud finantseerimise proportsioonid. Samuti tuuakse siin lugejani algatusrühma tegutsemise alused, kogemused, võimekus kohaliku strateegia elluviimiseks. Seitsmes peatükk kirjeldab toetust saanud projektide seiret ja kuidas toimub kohaliku arengustrateegia hindamistegevus. Kaheksas peatükk keskendub strateegia tegevussuundade rahastamiskavale. Üheksandas peatükis tutvustatakse läbiviidud uuringuid ja muid strateegia koostamise alusmaterjale.

Kalanduspiirkonna arengustrateegia koostamises osales ühtekokku 115 isikut, sealhulgas on nii MTÜ Saarte Kalandus liikmeid kui ka muid asjast huvitatud asutusi ja organisatsioone või siis eraisikuid. Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia aastateks 2014-2020+ on koostatud MTÜ Saarte Kalandus juhatus ja büroo poolt ajavahemikus aprill 2014 kuni detsember 2015.

Teksti on koostanud Arne Põlluäär, Heino Vipp ja Kristel Peel. Teksti koostamisel on osalenud Aivo Tabri, Rein Kuusk, Arvi Talk, Kalle Lasn, Mihkel Undrest, Tiina Mai, Toomas Alas, Vello Salong.

Koostajad tänavad kõiki, kes andsid oma panuse strateegia valmimisse, mis loodetavasti aitab kaasa Saare maakonnas rannapüügi taas jätkusuutlikuks muutmisele ja inimeste elukvaliteedi tõstmisele rannakülades.

1 STRATEEGIA LÜHIKOKKUVÕTE

MTÜ Saarte Kalandus liikmeskond koosneb kohalikest omavalitsustest, kalandusettevõtjatest ja kalandussektoris tegutsevatest mittetulundusühingutest. 2014. aasta alguses oli MTÜ liikmete arv 113 ja 31.12.2014 seisuga oli liikmeid 114. Liikmeskonna moodustavad: FIE'd – 50; osäühingud – 36; aktsiaseltsid – 4; usaldusühingud -1, kohalikud omavalitsused - 9, mittetulundusühingud – 14.

Organisatsiooni eesmärgiks on oma liikmete koostööle, partnerlusele ja omaalgatusele tuginedes kalanduspiirkonna jätkusuutlik arendamine kalanduse ja sellega seotud tegevusalade arendamise ning rannakülade elujõu kindlustamise strateegia väljatöötamise ja elluviimise kaudu.

Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia aastateks 2014 – 2020+ otseseks eesmärgiks on suunata "Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020" meetme 3.2 "Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine." toetuste kasutamist Saare maakonna kalanduspiirkonnas. Samas on strateegia kasutatav ka muude tegevuste ja toetuste taotluste põhjendamisel, mis aitavad kaasa kalanduspiirkonna arengule ja jätkusuutlikkusele.

Käesolev arengudokument lähtub tõdemusest, et sajandeid Saare maakonnas tegevusvaldkonnana olulisel kohal olnud rannakalandus on endiselt keerulises seisus. Seda on tinginud mitmete tegurite koostoime, mille tõttu rannakalanduse tulukus on Saare maakonnas juba aastaid väga madal olnud. Arengustrateegia esimese perioodi eel puudus võimalus uuendada paate ja püügivahendeid ning renoveerida kalasadamaid. Kalapüügi madal tulukus on sundinud paljusid kalureid otsima muid elatusvõimalusi ja nende jaoks on kutseline kalapüük jäänud kõrvaltuluallikaks. Noori on sektorisse lisandunud väga vähe ja kutseliste kalurite keskmine vanus on 54 aastat.

Kalanduspiirkonna arengustrateegia esimese perioodi tegevused püüdsid pöörata arengut positiivses suunas, kasutades võimalust kaasata "Euroopa Kalandusfondi rakenduskava 2007–2013" meetme 4.1. "Kalanduspiirkondade säästlik areng" toetusi. Aastaks 2020 võetud sihiks visioon, millele vastavalt Saare maakonna kalanduspiirkonna sadamate võrgustik on 2020. aastaks korda tehtud. Tagatud on kala vastuvõtu-, hoiu- ja esmatöötlemise tingimused. Kalurite sissetulekut on tõstnud nii uute toodete turustamine kui ka tegevused teistes valdkondades. Toimub aktiivne koostöö nii kalanduspiirkonna sees kui ka väljas. Koelmukohtade arv piirkonnas on suurenenud. Avatud ja korda on tehtud vähem kalarikaste jõgede suudmed, millega on tagatud kalade pääs uutele kudealadele.

Edukaks on osutunud pärandkultuuri ühendamine arvukate investeeringutega kaasaegsesse merendusse (laevaehitusse), kalandusse, kalakasvatuse ja puhkemajandusse. Kaluriamet on au sees ning kala on saartel tunnustatud ja kõigile kättesaadav toit".

Teise perioodi strateegias on kavandatud kasutusele võtta kõik kuus "Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020" meetme 3.2 "Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine" tegevussuunda ja näidatud ära indikatiivne rahaliste vahendite jaotusprotsent tegevussuundade vahel, mis on koostatud MTÜ Saarte Kalandus liikmete avalike arutelude kokkuvõtete põhjal novembris 2014:

- Kala või vesiviljelustoodete väärindamine ja turustamine- 15%
- Mitmekesistamine - 30%
- Kalasadamate uuendamine - 30%
- Koelmualade taastamine - 5%
- Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine- 20%
- Algatusrühma koostöötegevused- 361 657,38 eurot

Tegevussuunad viiakse ellu läbi voorudena korraldatavate projektikonkursside. Taotlusi hindab MTÜ Saarte Kalandus üldkoosoleku moodustatav projektide hindamise komisjon, kelle koostatud paremusjärjestuse kinnitab sõltuvalt projektide toetusmahtudest kas MTÜ juhatus või üldkoosolek. Strateegias on iga tegevussuuna jaoks ära näidatud taotluste hindamise kriteeriumid iga tegevussuuna raames. Taotluste võrdse punktisumma korral eelistatakse ühistegevust ja mitme organisatsiooni koostööprojekte.

2 HETKEOLUKORRA ANALÜÜS

2.1 Saare maakonna üldiseloostus

Saaremaa ja Muhumaa asustusstruktuur on sarnane. Kõige suurem asula Saaremaal on Kuressaare linn. Muhumaal on selgeks keskuseks kujunenud Liiva küla, mis on aga oluliselt väiksem. Asustusstruktuur soosib rannaäärseid alasid (eriti arvestades suviste elanike proportsiooni). Sisemaal asuvad maakoha asulad on enamasti väheneva elanikkonnaga. Rohkem linna tüüpi asustus on koondunud Kuressaare linna. Kuressaares elab 41 protsenti rahvastikust ehk ca 16 500 elanikku ning ülejäänud 59% elab maa omavalitsustes. Võrdluseks, Eestis keskmisena elab ligi 67% riigi elanikkonnast linnades. Ülejäänud osa Saaremaast ja Muhumaast on suhteliselt hõreda asustusega maapiirkond. Asustus paikneb suhteliselt ühtlaselt üle mõlema saare, kus rannikul asuvad traditsioonilised kalurikülad ja sisemaal põllumajandusega tegelevad külad. Külad on elanike arvu poolest väikesed. Suuruse poolest on teisel kohal Orissaare, kus elab ca 950 elanikku. Kärla alevikus elab ca 900 elanikku, Salmes 500, Astes 450, Valjalas 400 ja Kihelkonnal 400. Omavalitsused saab jaotada nelja gruppi lähtudes nende seotusest keskustega:

- Linnalähedased omavalitsused: Lääne-Saare, eriti selle lõunaosa;
- Ühe väljakujunenud keskusega omavalitsused: Orissaare, Kihelkonna, Salme, Valjala ja ehk ka Mustjala;
- Kahe-kolme keskusega omavalitsused: Leisi, Pihla;
- Ilma selge keskusega omavalitsused: Torgu, Laimjala, Põide ja Muhu (Marksoo 2002).

„Alates 01. 01. 2018. a on haldusreformi läbiviimise tulemusel Saare maakonnas kolm kohalikku omavalitsust: Saaremaa vald, Muhu vald ja Ruhnu vald.“

Linnalähedased omavalitsused saavad eelisena kasutada linna pakutavaid teenuseid (koolid, arstid). Teisest küljest asub nende territooriumil teatud osa linna transpordi-, ehitus- ning tööstusettevõtetest. See sõltub tihedast ühendusest linna ja selle lähialade vahel ja on eriti iseloomulik Lääne-Saare valla lõunaosale.

Rannaäärsed piirkonnad on populaarsed majade, eriti suvilate omamise seisukohalt, kuna üldiselt on suvine kliima siin oluliselt meeldivam. Seetõttu on rannik populaarne suviste elanike ja välismaiste turistide seas. Samas on suurim soomlaste kogukond hoopis sisemaal Lääne-Saare valla keskosas. Orissaare elanikkond on vähenenud, kuid pärast infrastruktuuri paranemist – näiteks sillutati rannaäärne maantee, on see koht jälle populaarsemaks muutunud. Lisaks eluasemetele on Kuressaare linna ja selle ümbrusesse koondunud paljud töökohad. Ligi 80% maakonna töökohtadest asub Kuressaares ja Lääne-Saare vallas, 10% asub Orissaares ja ülejäänud maakonnas kõigest 10%.

Praegusel maakasutusel on mitmeid keskkonna seisukohalt olulisi väljakutseid (Saare Maakonna maakonnaplaneeringu kohaselt). Rannikupiirkondades ja teistel seni asustusest puutumata olnud maastikel suureneb arendustegevus ning väärtuslike maastike liigset kasutamist peetakse ohuks. See võib kaasa tuua nii elupaikade kadumise kui ka erastamisest

tuleneva maakasutuse killustumise. Välismaalastele müüdavat maad ei kasutata üldiselt traditsioonilisel viisil.

Rannikupiirkondades oleva maa väärtus on kõikjal Eestis oluliselt kõrgem kui rannikust kaugemal paikneval maal. Saaremaa kinnisvara väärtus on viimasel kümnendil olnud kõrge tänu maa kõrgele puhkeväärtusele ja ainulaadsele ilmele. Kuressaares oleva kinnisvara hinnad ületavad Eesti keskmist hinnataset. Majanduslanguse ajal on olnud oluliselt suurem mõju Saaremaa kinnisvara hindadele kui ülejäänud Eesti hindadele. Saaremaa kinnisvara köidab siiski jätkuvalt saarel ajutiselt elada soovivaid ja uut suvekodu ihkavaid inimesi. Kinnisvara hind sõltub tulevikus paljuski a) kaitstavatel alal kehtivatest nõuetest (Kihelkonnal jne), b) sadamate arendamisest (rannaalale väärtust lisav tegur) ja c) kuidas lahendatakse võimalikud püsiühendusega kaasnevad mõjud keskkonnale.

Maa väärtus ei erine üldistest suundumustest, mida on kirjeldatud Saaremaa või laiemalt kogu Eesti rannaalade kohta.

Kohalike elanike jaoks mõeldud avalike teenustega on lisaks Kuressaare linnale veel küllaltki hästi kaetud Saaremaal Valjala ja Orissaare ning Muhumaal Liiva küla. Väljaspool põhimaantee ulatust pakuvad elanikele hästi kättesaadavaid teenuseid ka Kihelkonna, Mustjala ja Leisi. Praegusel ajal pakuvad Saaremaa omavalitsused küllaltki häid avalikke teenuseid ja kuigi tagasihoidlikke, siis paljudesse kohtadesse ulatuvaid äriteenuseid. Hästi arenenud sotsiaalsete teenuste võrgustik sõltub osaliselt klientide „truudusest“, kes ei käi sageli mandril. Igapäevaste vajaduste rahuldamisega saab Saaremaa küllaltki hästi ise hakkama. Samas on nii era kui ka avalikus sektoris üksusi, mis on haavatavad, kui nõudmised efektiivsusele kasvavad ja samaaegselt teenuse kasutajate arv langeb.

Saare maakonna rahvastik väheneb. Rahvastiku vähenemine on üldine suundumus kogu Eestis alates taasiseseisvumisest 1991.a. Kolm põhilist rahvaarvu vähenemist mõjutavat suundumust on negatiivne sündimuse/suremuse määr, rahvastiku vananemine ja negatiivne migratsioon. Kogu rahvastik on nelja aastase perioodi (2010-2014) jooksul vähenenud ca 500 elaniku võrra ehk 1,4 %. Samuti on muutunud vanuseline struktuur. Suurim muutus on toimunud 0-14 aastaste vanusegrupis. 2004.a. ületas 0-14 aasta vanuste laste osakaal 17 %, kuid nende osakaal 2008.a. oli vähem kui 15%. Vähenemine on jätkuvas trendis ka tänasel päeval. Sama ajavahemiku jooksul on suurenenud 15-64 aastaste vanusegrupp, seda nii protsentides kui absoluutarvudes. Suurenenud on ka üle 65 aastaste inimeste arv. Saare maakonna rahvastiku struktuur erineb ülejäänud Eestist. Suurim erinevus oli 25-35 aastaste vanusegrupis. Võrreldes kogu riigiga, oli Saaremaal vanemate inimeste osakaal suurem. Negatiivne trend tähendab, et rahvastik väheneb igal aastal. Sündide ja surmade vaheline tasakaal on igal aastal negatiivne enam kui 100 inimese võrra. Võttes arvesse ka negatiivset kogurännet, väheneb Saaremaa elanike arv igal aastal 200 kuni 250 inimese võrra. Kuigi samasugused rahvastiku suundumused esinevad ka mujal Eestis, on vähenemine kiirem saartel – Saaremaal ja Hiiumaal. Keskmise asustustihedus Saare maakonnas on 11,9 elanikku/km² kohta. Asustus on jaotunud hajutatult teede ümbrusesse, mõnevõrra tihedam on see Orissaare, Liiva, Valjala ja Kõljala vahetus läheduses. Lähenedes mööda põhimaanteed (T10) Kuressaarele, asub üks tihedama asustusega ala Lääne-Saare vallas. Muhu ja Hanila üldplaneeringutes ei ole määratud kavandatava teetrassi aladele elamu- või suvilapiirkondi. Vaid Virtsus jäävad teetrassi mõjupiirkonda mõned väikesed tootmismaa tükid. Lõunapoolsete alternatiivide asukohas on rannaaladel potentsiaal olla suvilate kohaks, seda eriti Muhumaal. Samas on neis kohtades kehtestatud ka piirangud ehitamisele, sest tegemist on looduslikult ja kultuuriliselt väärtuslike aladega. (allikas: statistikaamet)

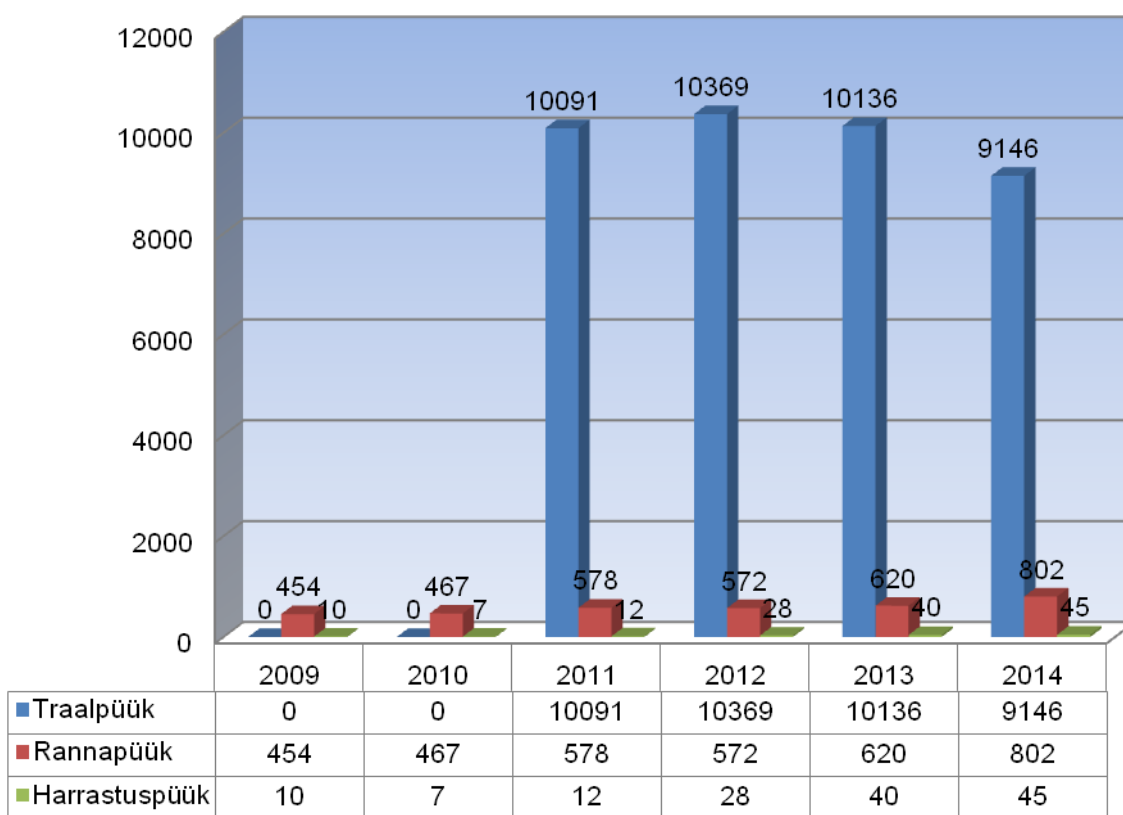

2.2 Piirkonna kalandussektori olukorra ülevaade

Saare maakonna kalanduspiirkond ühtib oma piiridelt Saare maakonnaga. 2015. aasta 01.01 seisuga elas Saare maakonnas Statistikaameti andmetel 31 706 elanikku, kellest tööealisi oli 17 748 inimest. Et statistikat on kalandussektorikohta vähe, siis on allpool kasutatud nii maakonna kui kalanduspiirkonna andmeid – vastavalt nende olemasolule.

2.2.1 Kalapüük

Kalapüük jaguneb kalurkonna alusel traalpüügiks, rannapüügiks ja harrastuspüügiks (joonis 1).

Joonis 1. Püütud kalakogused püügiviiside kaupa Saare maakonnas, 2009–2014, tonnides. Traalpüük 2009 ja 2010 a andmed puuduvad, kuna seadusandlus ei luba neid väljastada (allikas: Keskkonnaamet, Maaeluministeeriumi kalavarude osakond)

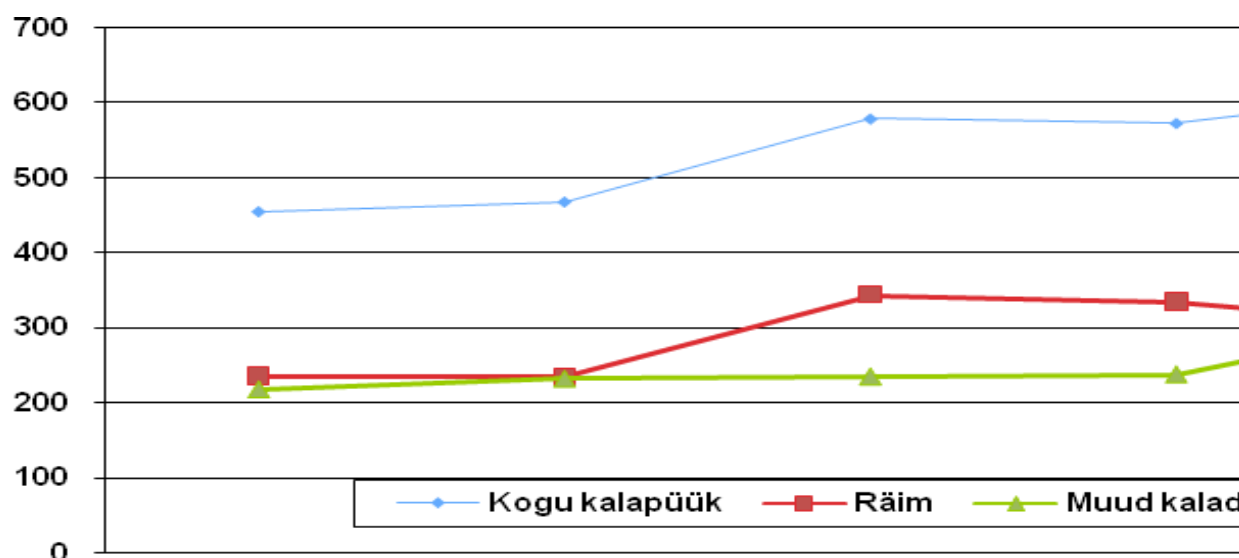
Traalpüük

Traalpüügi osakaal Saare maakonna kalanduses on olnud kasvav. Saare maakonnas moodustas 2013.aastal traalpüük 93,8 % kogupüügi koguselisest mahust (10 136 t) ja 90,4% kogupüügi rahalisest mahust (2 228 000 euro). 2014 väljapüügimahud vähenesid üle 1000 tonni, seda Venemaa turu kaotamise tõttu. Tulenevalt kalapüügiseadusest on harrastuspüügil püütud kala ostmine ja müümine keelatud, seetõttu harrastuspüügil väljapüütud koguseid ei

ole viidud rahalisse väeringusse. Kogutulu koosneb seega traalpüügist ja kutselise kaluri kalapüügi loaga püütud püügist. Traalpüügi peamisteks püügiobjektideks on räim, kilu ning tursk ja püügipiirkonnad asuvad nii Läänemere avaosas kui Liivi lahes. Siseriiklikult eraldatakse räimekvoodist 70% traalpüügile ja 30% rannapüügile. Enam kasutatavad lossimiskohad on Veere, Mõntu ja Roomassaare.

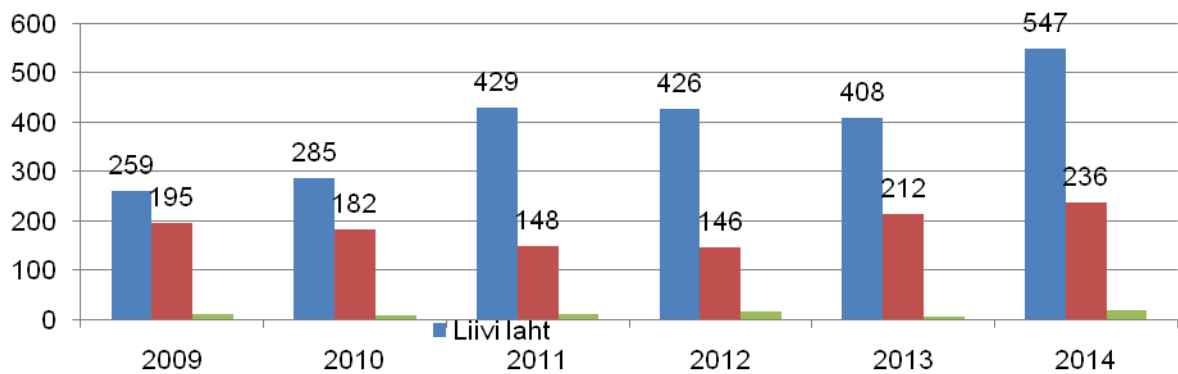
Rannapüük

Rannapüük toimub 12 meremiili ulatuses rannikust või kuni 20 m samasügavusjooneni (Kalapüügiseadus § 132). Peamisteks püügipiirkondadeks on Saaremaa lõunarannik, Väinameri, Küdema laht ja Tagalaht. Kasutatavateks püügivahenditeks on seisevnoodad, mõrrad ja võrgud. Lubatud püügivahendite piirarvud on püsivad stabiilsed, v.a rivimõrrad, mille piirarvu on 2013. aastaks Euroopa Nõukogu määrusest tulenevalt 50% võrra vähendatud.

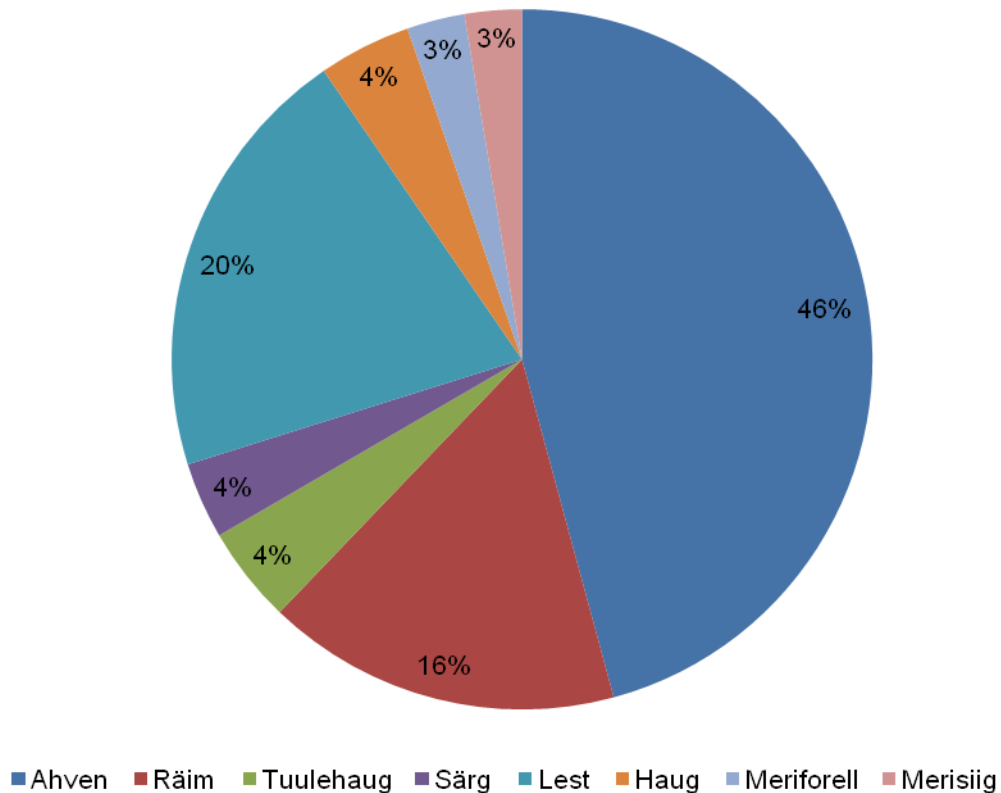
Joonis 2. Rannapüügi saagid Saare maakonnas, 2009.–2014, tonnides (allikas: Maaeluministeeriumi kalavarude osakond)

Viimase kuue aasta jooksul on Saaremaa kalanduspiirkonnas rannakalanduses püütud kala kogused olnud pidevalt tõusuteel. Aastal 2009 püüti kokku 464 tonni kala, 2014. aastaks on väljapüük kasvanud 803 tonnini. Saare maakonna kalurite olulisim püügipiirkond on Liivi laht, kust saadakse keskmiselt pool kogu püügist. Ülejäänud kolme püügipiirkonna (Läänemere keskosa, Liivi laht ja siseveed) saagid on viimastel aastatel olnud üsna sarnased (joonis 3).

Joonis 3. Rannakalanduse väljapüükide jaotus Saare maakonnas püügipiirkonniti, 2009–2014, tonnides (allikas: Maaeluministeriumi kalavarude osakond)

Esmakokkuostu hindade alusel on võimalik välja arvutada püütud kalakoguste rahaline väärtus. Esimesel, vaadeldaval 2009. aastal oli see 166 762 eurot, siis aastal 2013. on tulu 429 085 eurot ning 2014. aastal oli tulu veelgi tõusnud- 462 000 euronit. Ametlik statistika näitab, et rannakalurite väljapüügimahud on aasta-aastalt suurenenud. Suurenenud on ka kalurite sissetulekud. Enim püütud kalad on räim, ahven, lest. Need on kalad, mis toovad ka kalurile põhisissetuleku (Joonis 4).

Joonis 4. Rannakalanduse püügist saadud tulu jaotus Saare maakonnas kalaliikide lõikes, 2013, protsentides (allikas: Maaeluministeriumi kalavarude osakond)

Agariku püük

Punavetikas *F. lumbricalis* ehk agarik on tänapäeval ainsaks tööstuslikult tarbitavaks vetikaliigiks Läänemeres, mida hakati Kassari lahest välja püüdma 1966. aastal. Täiendus väljapüütavale agarikul. Agariku väljapüügimahud on vähenenud, kuna olukord turul on hetkel kaluri jaoks negatiivne: odav tooraine ostetakse sisse Aasiast ja seetõttu on Euroopast ostetava agariku maht kordades vähenenud.

Pool Eesti agariku kvoodist kuulub Saaremaa firmale Tinurek, kvoodi suurus on 1000 tonni. Lootust on turusituatsiooni paranemisele, kuna riiklikul tasandil tegeletakse aktiivselt agariku potentsiaali uurimisega. Arenguvõimalust nähakse valguliste pingmentide ja värvainete arendamisel, samuti geelistunud polüsahhariidide ja mikroelementide valmistamisel ehk estagarit saab kasutada stabiliseeriva, paksendava ja geelistava aina toidu-, põllumajandus-, kosmeetika- ja farmaatsiatööstuses (allikas: R.Tuvikene, Tallinna Ülikooli vanemteadur)

2.2.2 Töehõive

Kutseliste rannakalurite all on mõeldud isikuid, kellele on väljastatud kaluri kalapüügiluba. Kui 1996. aastal väljastati Saare maakonnas 664 kutselise kaluri kalapüügiluba, siis alates 1997. aastast on Saaremaa kalanduspiirkonnas kutselistele kaluritele väljastatud kalapüügilubade arv püsinud 200–300 vahel (tabel 1). 2008. aastaks väljastati 239 kaluri kalapüügiluba. 2013.aastaks väljastati 238 kutselist kaluri kalapüügiluba. Ühele kalapüügiloale võib kanda mitme kaluri nime. Viimastel aastatel on ajaloolist püügiõigust vanemaealiste kalurite poolt asutud võõrandama ehk ajaloolise püügiõiguse on ostnud ära juriidilised isikud, kes hetkel veel kala ei püüa. Rannakalurite osatähtsus kogu maakonna tööealisest elanikkonnast moodustas 2013 aastal 1,2 % (allikas: Maaeluministeeriumi kalavarude osakond)

Tabel 1. Väljastatud kaluri kalapüügiload Saare maakonnas, 2009-2014 (allikas: Maaeluministeeriumi kalavarude osakond)

Aasta	Kaluri kalapüügiloa omanike arv	Väljastatud kaluri kalapüügilubasid
2009	228	300
2010	232	290
2011	233	292
2012	235	306
2013	238	308
2014	260	

Kutselise kalapüügi võimalused kaluri kalapüügiloa alusel on jaotatud maakonniti. Sellest tulenevalt väljastatakse kaluri kalapüügiload maakonniti. Kutselise kalapüügilubade ja püügiandmete arvestust omavalitsuse lõikes ei peeta.

Rannakalurite seas domineerivad kesk- ja vanemaealised töötajad. Täna on ligi pooled kutselise kalapüügiga tegelejatest tegelenud rannapüügiga veel enne Eesti taasiseseisvumist,

s.t endistes kalurikolhoosides. Noorte osakaal on väike (5% ringis) ja keskmiselt 40% kutselistest kaluritest on pensionärid, kellele kalandus pakub pensionile lisisissetulekut. Rannakalurid advavad, et kalapüüdjate järeltulijateta ei ole rannakalandus jätkusuutlik ning peetakse oluliseks kutset propageerida ning muuta kalandust noortele atraktiivsemaks. Vaja on luua soodsad võimalused ja toetada noortele mõeldud kalandusalaseid huviringe ning õpet.

Tabel 2. Rannakalurite vanuseline jaotus ja keskmine vanus Saare maakonnas, 2009-2014 (allikas: Maaeluministeriumi kalavarude osakond)

Vanusegrupp	2009	2010	2011	2012	2013	2014
15-30	23	30	32	32	31	33
31-45	86	84	86	97	97	103
46-70	213	219	222	209	209	214
70+	47	52	56	65	78	77
Loale kantud kalurite arv	369	385	396	403	415	427
Keskmine vanus	53,2	53,2	53,4	53,3	54,1	54,1

2.2.3 Laevastiku olukord

Kalalaevade registrisse on kantud 264 alla 12-meetrist kalalaeva (segment 4S2), mille kodusadam asub Saare maakonnas (seisuga 31.12.2013). Laevamasinate keskmine võimsus on 18.1hj. Nasva sadamas on 56 alust, Läätsa sadamas on 15, Kallaste sadamas 8 (allikas: Maaeluministeriumi kalavarude osakond).

Segmendi 4S2kalalaevadest ligikaudu 60% on vananenud ja vajavad väljavahetamist või renoveerimist, kuid kalurkonna investeerimisvõime on selleks liiga väike. Viimastel aastatel on lesta- ja ahvenasaagid kasvanud ning samuti on tõusnud esmakokkuostuhinnad (allikas: küsitlus Saare maakonna kalurite seas).

Laevade moderniseerimiseks on perioodil 2008-2013 saadud läbi EKF Meetmete 1.3 „Kalalaeva pardal tehtavad investeeringud ja selektiivsus” ja 1.4 „Väiksemahuline rannapüük” projektitaotluste 239 708 eurot (allikas: Maaeluministeriumi kalavarude osakond).

2.2.4 Kalavarude olukord

Rahvusvaheline Mereuurimisnõukogu loeb Läänemere avaosa räimevaru eksploateerimise intensiivsust jätkusuutlikule tasemele vastavaks ja Liivi lahe ning samuti Väinamere räime seisundit heaks. Koha-, angerja-, vimma-, siia- ja säinavarude rannikumeres on jätkuvalt halvas seisus. Viimastel aastatel on aga tunduvalt paranenud ahvenavarud. Angerjavarude kogus Läänemeres endiselt vähenemas ja selle parandamiseks vajalike meetmete väljatöötamisega tegelevad Euroopa Liidu vastavad institutsioonid. Saaremaa lääneranniku rannaäärsetes vetes domineerib ihtüoloogiliste seirepüükide saagis ülekaalukalt lest ning lestavarude rannikumeres on hea. Samuti võib särje põlvkondade tugevuse alusel prognoosida särjevare tõusu. Merisiia arvukus oli kõrge aastatel 2001–2002, tänaseks on see oluliselt vähenenud. Selle liigi jaoks

on ilmselt üheks suuremaks probleemiks sigimiseks sobilike alade vähesus, ajaloolised kudealad kasvavad vetikaid täis. Siia taastootmisega on maakonnas püütud tegeleda ja soovitakse tegeleda ka hetkel, kuid probleemid on riikliku rahastuse programmidega. Tegemist peab olema pikaajaliste rahaliste programmidega, kus rahavool peab liikuma tegevuste ees ja olema pidevalt garanteeritud.

Laiemalt vaadatuna on probleem sobilike kudealade leidmisel enamikel kalaliikidel, kuna jõgede hooldamist ei ole pikki aastakümneid süsteemselt toimunud ning jõed on kasvanud täis vetikaid, rohtu, roogu jne.

Perioodil 2014-2020 plaanib MTÜ Saarte Kalandus Meetme 3.2 „Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine.” tegevussuuna „Koelmualade taastamine” raames luua sobivad tingimused kudealade loomiseks erinevatele kalaliikudele nagu haug, ahven, särg. Eesti Mereintituudi läbiviidud uurimise kohaselt on Saare maakonna kohta koostatud kudealade nimistusse kantud järgmised veekogud, mis suubuvad Väinamerre ning on kalade taastootmiseks kõige sobilikumad: Oitme oja, Randküla oja, Võlupe jõgi- Järveküla järved

Lisaks valmib sügisel 2015 Mereinstituudi ja Keskkonna ministeeriumi ühine uuring riiklike forelli ja lõhe kudealade taastamiseks. MTÜ Saarte Kalandus keskendub enda tegevustes nende jõgede suudmete avamisele, mis riiklikust programmist välja jäävad.

Üldises plaanis parandaks erinevate kalavarude olukorda kindlasti hüljeste ja kormoranide arvukuse oluline piiramine. Kalurite hinnangul on just nemad põhiliseks põhjuseks, miks räimevarud liiguvad Saare maakonnast mööda Pärnu suunas.

2.2.5 Sadamad ja lossimiskohad

2013. aasta esmakokkuostukviitungitele on märgitud 128 Saare maakonna erinevat lossimiskohta ja sadamat. Sadamatest on enim lossitud Nasva jõesadam, Läätsa sadam, Kaunispe sadam. Sadamatest saab veel lisada Veere sadama, Triigi sadama, Orissaare sadama.

Rannakalanduses kasutatavad väikesadamad on toetuste abil oma sadamafunktsioone parandanud ning on kantud sadamaregistrisse. Probleemiks on sadamates tehniline pool, sadamates puuduvad kalapumbad ja kalapaatide väljatõstmiseks vajalikud seadmed. Uuendamist vajavatest väikekalasadamatest kuuluvad paljud eraomandisse. EL-i toetusi Special Accession Programme Agriculture Rural Development (SAPARD) ja Riikliku arengukava (RAK) meetmetest on saanud suuremad traali kalasadamad (Veere, Mõntu, Nasva). "Euroopa Kalandusfondi rakenduskava 2007–2013" meetme 4.1."Kalanduspiirkondade säästlik areng" meetmetest on toetatud perioodil 2007 – 2013 on saanud rahastuse järgmised sadamad: Kaunispe sadam, Mõntu väikesadam, Läätsa kalasadam, Salme jõesadam, Atla sadam, Rannaaugu sadam, Soela sadam, Kallaste sadam, Kungla sadam ja Taaliku sadam.

Uueks teguriks, mis üha enam mõjutab sadamate tulevikku, on harrastuskalastamise ja meresõidu ning mereturismi levik. Paljudes väikesadamates, sh kalasadamates on juba täna harrastajate paate rohkem kui kutseliste kalurite omi. Lisaks on kalanduspiirkonna rannikul suur mereturismi potentsiaal. Tähtis on arendada võimalusi juurdepääsuks maakonnale merelt, milleks on samuti vaja taastada ja korrastada väikesadamad. Oluline on tagada meresõiduohutus maakonna rannavetes, mis omakorda nõuab sadamate vastavusse viimist vähemalt minimaalsete siseriiklike nõuetega (allikas: Eesti Merenduspoliitika 2012-2020).

Väikekalasadamate korrastamist ja haldamist takistavad kohati aga korrastamata omandisuhted, see tähendab, et sadamad kuuluvad paljudele kaasomanikele, kelle huvid on vastukäivad ja kokkulepete saavutamine ühiseks tegutsemiseks väga raske. Mõnedes väikekalasadamates on lõpule viimata sadama kinnistute vormistamine. Seoses ühiskonna mitmekesisestunud ootustega väikekalasadamatele on lisaks kaluritele nüüd paljude väikesadamatega seotud uued huvigrupid – harrastusmeresõitjad ja -kalurid, turismiettevõtjad ja ka kohalikud omavalitsused. Ühelt poolt parandab see väljavaateid

sadamate korrastamiseks, kuna võimalus on kaasata sellesse suurem hulk isikuid. Teiselt poolt aga muudab see veelgi keerulisemaks sadamate omandisuhete ja kasutamise juriidilise korrastamise. 2007 – 2014 toetusperioodil suurenes oluliselt kohalike omavalitsuste huvi oma territooriumil asuvate väikesadamate vastu, mis on heaks arenguks omandisuhete reguleerimisel.

Sadamate tulemuslikuks haldamiseks on tarvis luua keerukate omandisuhetega sadamate majandamiseks MTÜ-d või äriühingud ja taotleda vahendeid rajatiste/ehitiste renoveerimiseks ning süvendamiseks (kus vaja).

Tabel 3. "Euroopa Kalandusfondi rakenduskava 2007–2013" meetme 4.1."Kalanduspiirkondade säästlik areng" toetatud sadamad.

Sadam	Toetuse suurus meetmest 4.1 Küsitud/saadud	Oma- finantseering	Mis seisus, mis tehtud
Kaunispe sadam	I etapp 179 655.-/174 133.- II etapp 184 063.-/ 152 363.-	20%	Väljaehitatud sadam, sadama juurde viiv tee ja sadamahoone. Sadam on valmis kala vastuvõtuks.
Mõntu väikesadam	279613,75/ 175 079.-	20%	I etapp tehtud. Vajab lisarahastamist. Sadamas olemas külmhoone, osaliselt valminud väikelaevade kai.
Läätsa sadam	I etapp 158811.-/158811.- II etapp 161953,7 /161953,7 III etapp 29 000.-/ 29 000.-	0	Valmis ehitatud kai, faarvaater, sadamahoone. Sadam on valmis kala vastuvõtuks ja aktiivses kasutuses.
Salme jõesadam	134 961.-/ 134 961.-	15%	Süvendatud faarvaater, ehitatud kai. Sadam on valmis kala vastuvõtuks ja aktiivses kasutuses.
Kungla sadam	145 127.-/ 74 829.-	20%	Süvendatud faarvaater, valminud kai ja sadamahoone Sadam on valmis kala vastuvõtuks ja aktiivses kasutuses.
Koguva sadam	89 817.-/ 89 817.-	20%	Süvendatud faarvaater, Valminud kai, sadamahoone. Sadam on valmis kala vastuvõtuks ja aktiivses kasutuses.
Kallaste sadam	144 964.-/ 144 964.-	20%	Valminud kõige hädavajalikum. Vajaks veel lisarahastamist- faarvaatri süvendamiseks ja kaide korrastamiseks.
Taaliku sadam	I etapp 222 554.-/ 222 554.- II etapp 56 808.-/ 56 808.-	20%	Valmis ehitatud osa kavandatavast kai pikkusest, juurdepääsutee, süvendamine ja elektritööd II etapist. Vajab lisarahastamist
Rannaaugu sadam	I etapp 173 793.-/ 172 934.- II etapp 184 070.-/ 152 528.-	20%	Valminud kai , elektrivalgustus ja juurdepääsutee , süvendatud faarvaater. Sadam on valmis kala vastuvõtuks ja aktiivses kasutuses.
Atla sadam	I etapp 159 779.- /159 779.- II etapp	I etapis 15%, II etapis 0 ja III etapis 20%	Valminud kalakai ja 2 lainemurdjat, slipp, 2 ujukaid, sadamahoone, vee- ja elektrivarustus,

	159 719.-/ 150 518.- II etapp 62 774.-/ 61 578.-		navigatsioonimärgistus, juurdepääsutee. Sadam on valmis kala vastuvõtuks ja aktiivses kasutuses.
Soela sadam	I etapp 201 301.-/ 201 301.- II etapp 98 887.-/ 98 887.- III etapp 17 024.-/15 924.-	0	Valminud juurdepääsutee, kai, sadamahoone, süvendatud faarvaater. Sadam on valmis kala vastuvõtuks ja aktiivses kasutuses.

2.2.6 Vesiviljelus

Saaremaa vesiviljeluse põhisuundadeks on kaubakala kasvatus, asustusmaterjali tootmine ja vähikasvatus. Vesiviljelusega tegelevaid ettevõtteid on piirkonnas 10, liikidest kasvatatakse peamiselt vikerforelli, karpkala ja jõevähki. Suuremad kaubakala tootjad Saaremaal on OÜ Ösel Harvest, Arovana, OÜ AquaMyk. Suurem osa vikerforelli toodangust turustatakse kalaturismi ettevõtetele eluskalana. Saaremaa vesiviljelejad plaanivad suurendada tootmisvõimsusi, kasvatada ise rohkem asustusmaterjali, suurendada töödeldud kaubakala osakaalu müügis ja mitmekesistada tootmist turismiteenuste näol. Maakonnas on varem kasvatatud ja peetakse ka tulevikus plaani siia toidukalaks kasvatamiseks ja uue võimalusena kaalutakse soojaveeliste ahvenaliste kasvatamist kaubakalaks.

Perioodil 2008-2013 toetati vesiviljelejate tegevust mitmest erinevast EKF meetmest: 2.1 „Vesiviljeluse investeerimistoetus” 3.1 „Ühistegevused” ja 4.1 „Kalanduspiirkondade säästev areng” Perioodil 2014 – 2020+ on Eesti vesiviljeluse sektoril oma arengustrateegia ja seetõttu selle arengustrateegia kontekstis vesiviljelusele lisatähelepanu ei fokuseerita.

2.2.7 Kala töötlemine ja turustamine

Kalatööstused ja toodang

Veterinaar- ja Toiduameti järelevalve all oli Saaremaa kalanduspiirkonnas seisuga 01.01.2014 16 kalakäitlemisettevõtet, millest enamik on koondunud Lääne-Saaremaale (Nasval 4 ettevõtet).

Põhitegevusalad Saaremaa kalatöötlemises on kala külmutamine (7 ettevõtet), preservide valmistamine (7 ettevõtet) ja kala soolamine (5 ettevõtet). Töötajate arv Saare maakonna kalatöötlemisettevõtetes on viimase 20 aasta jooksul märgatavalt vähenenud, ühtekokku on hõivatute arv on 150 piires. Kuna tegemist on hooajatööga, on töötajate arv varieeruv. Tunnustatud ja/või teavitatud kalatöötlejaid on piirkonnas kokku 13, nendest mikroettevõtjaid on 6. Vajadus on luua uusi võimalusi kala väiketöötlemiseks (suutsutamine, fileerimine, grillimine) sadamates, kuna tänu sellele suureneb kaluri sissetulek ning pikeneb püügihooaeg (allikas: küsitlus Saare maakonna kalurite seas).

Turustamine

Rannakalurite saagi realiseerimisviisides on olulisel kohal otseturustus isiklike kontaktide kaudu. Suuremate värskete kala koguste turustamine toimub kalurite endi poolt otse esmakokkuostjatele või kalatööstustele, kel on võimalik kala hinda dikteerida vastavalt nõudluse-pakkumise hetkeolukorrale, sest kaluritel pole võimalusi värskete kala

pikemaajaliseks hoidmiseks. Väikeste kalakoguste ja teatud kalaliikide (lest, särg, koger) turustamisega on leitud probleemile oluline edasimineku. Firma Goldfish on teinud läbi projektitoetuse suure investeeringu just varasemalt raskesti turustatavate kalade ümbertöötlemiseks. Olukorda on parandanud eelmisel perioodil rahastatud ettevõtjate arvu kasv.

2.2.8 Kalandus, rannakülad ja turism

Saare maakond on üks Eesti juhtivaid turismipiirkondi – külastajate üldarvu järgi neljandal kohal, võrreldes elanike arvuga aga kõige külastatavam maakond (allikas: Statistikaamet). Hästi arenenud on sh ka maaturism. Näiteks Eesti Maaturismi andmebaasis on Eesti 310 pakkujast 39 Saare maakonnast, mis moodustab 12,6% Eesti maaturismi pakkujatest. Maapiirkondade majutusasutustes on üle 2000 voodikoha. Saaremaa kuvandi lahutamatu osa on meri ja kalapüük. Seetõttu on loomulik, et neid kasutatakse ka turismitoodete pakkumisel (allikas: Eesti Maaturismi kodulehekülg).

Kalaturismi valdkonda kuuluvad nii kalapüük looduses kui ka kalapüük tiigist. Eesti Maaturismi koduleheküljel pakuvad Saaremaa kalanduspiirkonnas 21 ettevõtjat aktiivse puhkuseks kalapüüki looduses ning 3 õngitsemisteenust. Portaalis www.saaremaa.ee pakuvad 20 ettevõtjat kalastamist aktiivse puhkuse osana. Turismiettevõtjate esindajate hinnangul on kalaturismi valdkonnas puudu just võimalusest käia merel kalastamas koos kutseliste kaluritega. Seetõttu on vajalik tihedam koostöö rannakalurite ja turismiettevõtjate vahel, et kalaturismist kujuneks oluline lisasissetuleku allikas kaluritele. Samas ei ole tõenäoline, et kalaturism ja laiemalt võttes kalandusega seotud turism kujuneks Saare maakonnas iseseisvaks turismivaldkonnaks, mille pärast piirkonda tullakse. Pigem on tegu ühe lisavõimalusega muude turismitoodete täiendamiseks ja mitmekesistamiseks.

Võib öelda, et suuremalt osalt on veel kasutamata ka rannakülade turismipotentsiaal. Vähe on kohti, kus pääseks merele huvisõidule, kus saaks proovida värskelt valmistatud kohalikku kala või veeta lihtsalt aega rannaküla miljöös. Suurim probleem siinkohal on info kättesaadavus nende vähestegi teenuspakkujate leidmiseks.

Saaremaa rikkalikku merekultuuri pärandit pole väljaspool Saaremaa ja Muhu muuseume kuskil eksponeeritud.

Turism rannakülades on omakorda tihedalt seotud rannakülade taaselustamise ja sealsete elutingimuste parandamisega, mis sõltub kohalikust kogukonnast. Paljude rannakülade elanikkond on tugevasti kahanenud ja noori elujõulisi püsielanikke on vähe. Samas on seal küllalt palju suvesaarlasi, kellest mitmedki on valmis osalema küla ühistes üritustes.

2.2.9 Euroopa Kalandusfondi (EKF) Meetme 4.1 2008-2014 taotluste kokkuvõte

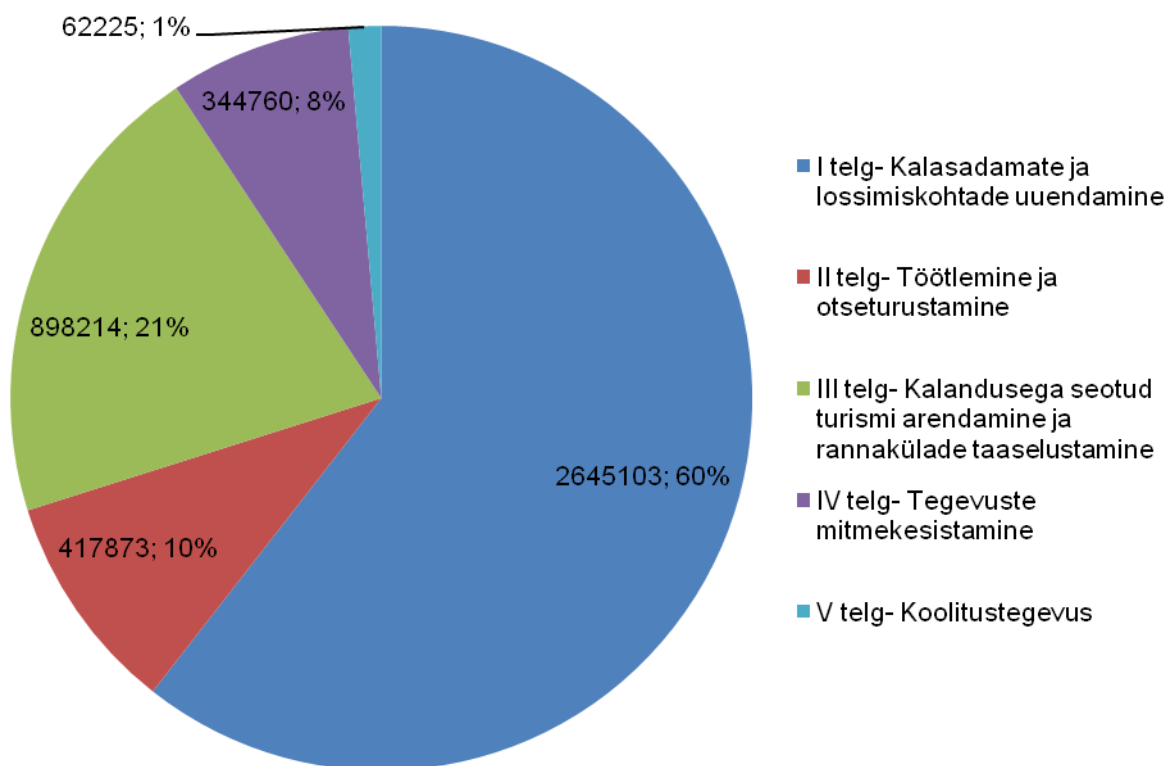
Euroopa Kalandusfondi meetme 4.1 „Kalanduspiirkondade säästev areng” eesmärk on aidata kaasa rannakalanduse piirkondade majanduslikule ja sotsiaalsele arengule arvestades piiratud kalavarudega.

Kalanduspiirkonna arengu strateegia eesmärkide saavutamiseks anti meetme 4.1 “Kalanduspiirkondade säästev areng” raames toetust järgmiste tegevuste elluviimiseks:

1. kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine;

2. kalandustoodete ja agariku töötlemine ning kalandustoodete turustamine tootjalt otse tarbijale või jaekaubandusettevõtjale, kes turustab need tooted otse tarbijale
3. kalandusega seotud turismi arendamine ja rannakülade taaselustamine;
4. tegevuste mitmekesistamine;
5. koolitustegevus.

Euroopa Kalandusfondi toetus kalandusele on olnud Saare maakonnas elulise tähtsusega. 2008-2014 toetati EKF Meetmest 4.1 kokku 110 projekti kogusummas 4 468 175 eurot. Kõige suurem osa toetatud projektidest 2 645 103 eurot (60%) läks Kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamiseks. Kalandusega seotud turismi arendamiseks ja rannakülade taaselustamiseks läks 21% ehk 898 214 eurot. Töötlemisse ja otseturustamisse investeeriti 10% rahast ehk 417 873 eurot ning mitmekesistamise telge 8% ehk 344 760 eurot. Inimesi koolitati V telje all 62 225 euro eest. (Joonis 5)

Joonis 5. EKF Meetme 4.1 raames saadud toetuste jaotus Saare maakonnas telgede lõikes, 2008-2014, protsentides (allikas: Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet)

Rannakalurite olukord maakonnas oli enne EKFi toetuste jagamist keeruline: väikesed kalasadamad olid lagununud, merele pääsemine oli keeruline või võimatu. Kaluritel oli küll ideid kuidas elu parendada, kuid palju oli kinni just rahas. Meetme avanedes said paljud ettevõtlikud kalurid teoks teha oma pikaajalised plaanid ning sadamate renoveerimise käigus ka uuesti pääsu merele. Perioodil renoveeriti täielikult või osaliselt 11 sadamat.

Saartele ehitati juurde ka üsna mitmeid majutuskohti, mis edendavad turismi, andes samal ajal kaluriperedele lisasissetulekut.

Samuti on väga tähtis, et kogu väljapüütud kala ostetaks ära ühes kohas. Seega said väga olulisteks projektid, mis töötlemise ja otseturustamise tegevussuuna alt tehti ning kalurite elu seeläbi taaskord paremaks muutsid. Siinkohal võib näitena tuua kalakuivatamise seadmete ost ning koostöös teadlastega välja töötatud tehnoloogia, kus sundventilatsiooni ja soojusega saab kala kuivatada terve aasta.

Tänu toetuste avanemisele on mitmes sadamas tänaseks välja kujunenud kalurkond suutnud kasvatada endale ka juba noorte kalurite näol tubli juurdekasvu, kes näevad oma tulevikku ja tööd Saare maakonnas ja siinsetes kalavetes (Allikas: läbi viidud küsitlused kalurkonna hulgas).

2.2.10 Kokkuvõte

Saare maakonnas olulisel kohal olnud rannakalandus on täna paremas seisus, kui see oli aastal 2008. Seda on tinginud eeskätt erinevate tegurite koostoime, mille tõttu rannakalanduse tulukus on viimastel aastatel tõusnud: mitmete vääriskalaliikide varud suurenenud (ahven, siig). Aga ikkagi on kutseliste kalurite poolt väljapüütav kala kogus väike. Selles on oma osa Saare maakonna rannikumere lähedastel saartel elutsevate hüljeste ja kormoranide väga suurel hulgal, kes elavad seal aastaringselt ning seoses sellega liigub kevadine kuderäim Saaremaa rannikult mööda. Kolmandaks on valdavalt üksikkalurite tegevusel põhinev ärimudel, milles ühistegevusel on tühine osa, jätnud kalurid kala realiseerimisel nõrgale positsioonile ja võimaldanud kalakokkuostjatel hindu dikteerida.

Kuigi kutseliste kalurite püügid liiguvad mahtude poolest ülespoole, on rannakalurite olukord murettekitav. Kalapüügi madal tulukus on sundinud paljusid kalureid otsima muid elatusvõimalusi ja nende jaoks on kutseline kalapüük jäänud vaid kõrvaltuluallikaks. Noori on ebastabiilsete sissetulekute tõttu sektorisse lisandunud väga vähe. Ainult kalapüügist elatuv kalurkond on üpris väikese arvuline ja suhteliselt kõrge keskmise vanusega.

Firma Ernst & Young Baltic AS Maaeluministeeriumi tellimusel läbi uuringu „Kalanduspiirkondade säästva arengu meetme rakendamise mõju ranna-ja sisevete kalandusele ning kohalikule arengule“ tulemusena on Saare maakonnas olulisemad mõjud järgmised:

- Sadamate võrgustik on suures osas välja arendatud, kuid vajadusi infrastruktuuri parendamiseks nähakse ka järgmistel aastatel. Seatud eesmärgid on suures osas täidetud. Algselt strateegias planeeritud sadamate nimekiri muutus strateegia elluviimise käigus – Tegevusgrupi tegutsemisaja jooksul saadi vajadustest täpsem ülevaade ning selgus, milliseid sadamaid tuleks piirkonna kalurite huvides eelisarendada.
- Turismivaldkonna arendamine on olnud piirkonna kalanduses üks aktiivsemaid meetmeid, kuna annab rannakaluritele lisavõimaluse kalapüügihooaja välisel ajal ettevõtlusega tegutseda ning selle kaudu oma sissetulekuvõimalusi täiendada.
- Oluline mõju kalandussektori arendamisel piirkonnas on olnud koolituse tegevussuunal. Koolitusvajadused on defineeritud liikmete enda vajadustest ja soovidest lähtuvalt. Lisaks korraldatakse iga-aastaselt erinevaid koolitus- ja infopäevi (Allikas: Ernst & Young Baltic AS uuring)

Rannapüük on Saare maakonnas jätkuvalt sotsiaalselt oluline elatusvõimalus maapiirkondades, kus võimalike elatusallikate arv on üsnagi piiratud. Kutselise rannapüügioskuste ja traditsioonide kaotus oleks korvamatu. Otstarbekalt korraldatuna ja lisategevustega (sh kalakasvatuse, esmatöötlemise, mere- ja kalaturismi jm) kombineeritult võimaldaks nüüdisajastatud rannapüük elatust märkimisväärsele osale maaelanikest ja ühtlasi aitaks säilitada rannaküladega seotud kultuuripärandit ning eripärast miljööd. Selles näeme olulist osa MTÜ Saarte Kalandus tegevusel, mis aitab igati kaasa kalandussektori koostöö laiendamisele ja parandamisele.

MTÜ tegevus on olnud aktiivne. Oluline roll on lisaks meetme rakendamisega seonduvatele tegevustele ka kohaliku kalurkonna ühendamisel ning sise-ja väliskoolituste kaudu tekkiva teabevahetuse ja kalandusalase teadlikkuse edendamisel. Info MTÜ tegevuse osas levib hästi ning tegevusgrupi tegevuste ja meetme võimalustega ollakse piirkonnas kursis. Sellele aitab kaasa ka kohaliku meedia huvi tegevusgrupi tegevuste vastu (allikas: Ernst & Young Baltic AS uuring).

Käesolevat arengudokumenti ellu viies tuleb arvestada ka riigi majandusolukorraga, mis võib mõjutada kalandussektori omafinantseerimise võimalusi.

2.3 Piirkonna SWOT-analüüs

Saare maakonna kalanduspiirkonna SWOT-analüüs võtab kokku peamised piirkonda iseloomustavad näitajad, mille baasilt selguvad peamised väljakutsed ja püstitatakse eesmärgid järgmiseks perioodiks. Analüüs on koostatud Mändjalas 12.07.2014 Kalurite Päeva konverentsi raames ja seda on täiendatud 2.06.2015 strateegia töörühma poolt.

Tabel 4. SWOT analüüs

Tugevused	Nõrkused
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tublid ja tegusad kalurid 2. Pikaajaline praktiline kogemus kaluritel 3. Töötleva tööstuse olemasolu 4. Püügiõigused on olemas 5. Algatusrühmal on olemas strateegia elluviimise kogemus 6. Toetuste raames on soetatud uued püügivahendid ja korrastatud sadamad 7. Algatusrühma meeskond on kogenud ja aktiivne 8. Algatusrühma liikmed on otsuste tegemisse kaasatud 9. Kalavarud on kasvanud 10. Maakonna sadamate võrgustikku on renoveeritud 11. Koostöö kalurite vahel on paranenud 12. Noorte kalurite aktiivsus on tõusnud 13. Saaremaal on positiivne kuvand 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kalurite põlvkond on vananev 2. Kalapüük on hooajaline – sissetulekud on ebastabiilsed 3. Kohaliku kala tarbimine on ühiskonnas vähenenud – prevaleerivaks on mujalt sisse toodud odavam kala, nt lõhe (allikas: Kalanduse Teabekeskuse uuring) 4. Kalurite oskused kala väärdamiseks on vähesed 5. Ajaloolise püügiõiguse saamine on raske ja kallis 6. Mõningates sadamates on omandiküsimused segased. Kuna sadamaala kuulub mitmetele isikutele, siis puudub üks konkreetne arendaja, mistõttu on investeeringute taotlemine raskendatud 7. Kaluriametiga alustamine on raske (seadmete soetamine jms) 8. Mitmete oluliste sadamate renoveerimine on lõpetamata 9. Lautrikohad on korrastamata 10. Hüljeste ja kormoranide suur hulk
Võimalused	Ohud

<ol style="list-style-type: none"> 1. Kala tarbimise populaarsus kasvab 2. Kalurite täiendavate sissetulekute tekkimine (turism jms) 3. Turismi tähtsuse tõus (suurem saare külastatavus jms) 4. Hüljeste ja kormoranide arvukuse reguleerimine 5. Euroopa Liidu toetused kalandusele 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tänapäevaste kalavarude vähenemine 2. Välispoliitiline olukord (sanktsioonid ekspordile jms) 3. Kala kokkuostuhindade ebastabiilsus 4. Euroopa Liidu toetuste vähenemine 5. Kliimamuutusest tingitud ohud (tormide arvu sagenemine jms) 6. Kalandusalase seadusandluse ülereguleeritus 11. Riigil puudub ühtne merenduspoliitika – puudub üldine arusaam, vastav haridus on lünklik ja noorte huvi on vähene (toetav taust on kesine)
--	--

Kalanduspiirkonna hetkeolukorra ja SWOT-analüüsi põhjal on võimalik välja tuua peamised arenguvajadused ning –potentsiaal.

Piirkonna **arengupotentsiaali** aluseks on pikaajalise praktilise kogemustega kalurite olemasolu, kellel on olemas vajalikud ajaloolised püügiõigused. Piirkonda on juurde lisandunud noori kalureid, samuti on paranenud kalurite omavaheline koostöö. Positiivne on töötleva tööstuse olemasolu piirkonnas, mis loob eeldused valdkonna edasiseks arendamiseks. Eelmine strateegiaperiood võimaldas ka sadamatevõrgu korrastamist. Seega võib üldjoontes tõdeda, et viimaste aastate arengud on olnud positiivsed. Oluline on siinkohal ka märkida, et Saaremaa üldine kuvand on positiivne, mis loob head eeldused kalandussektori edasiseks arendamiseks, kuivõrd tagatud on turistide olemasolu maakonnas.

Teisalt on Saaremaa kalanduspiirkond silmitsi sarnaste probleemidega nagu ülejäänud regioonid (teisisõnu, maakonna **arenguvajadused** on võrreldavad teiste piirkondadega): elanikkond, s.h kalurkond on vananev, välja püütud kalal on vähene lisandväärtus ja sadamatevõrk pole kaugeltki mitte korras. Arendamise muudavad aga kohati keeruliseks omandisuhted – puudub selge keskne eestvedaja. Samuti pole ka alati piisavas koguses seadmeid (nt kala jahutamiseks). Samuti on selge tõsiasi, et lisaks kaluriametile on tarvis täiendavaid elatusallikaid, nagu näiteks rannikuturism jms teenused, mis on suunatud turistidele. Korrastamata on lautrikohtade võrk, mis teeb merelepääsu keeruliseks. Sisse toodud odavam importkala vähendab aga kohaliku kala konkurentsivõimet. Kohaliku kala väärindamiseks napib aga kohalikul kalurkonnal teadmisi ja oskusi.

Peamiste negatiivsete mõjuritena saab välja tuua tänapäevaste kalavarude võimaliku vähenemise. See tooks kaasa püügimahtude kokkukuivamise ja kalurite sissetulekute vähenemise. Samuti on ohtudeks välispoliitiline olukord, mis juba käesoleval hetkel on ebastabiilne ja kala eksperti mittesoosiv. Edasiste sanktsioonide rakendamine vähendaks aga Eestist püütud kala ekspordi veelgi.

Samas avaldaks Saaremaa kalandussektorile positiivset mõju kala tarbimise populaarsuse kasv. Arvestades, et eestlased söövad märgatavalt vähem kala kui Euroopas keskmiselt, on potentsiaal selleks täiesti olemas. Turism jm valdkonnad võiksid aga suurendada kalurkonna sissetulekuid. Euroopa Liidu toetuste jätkumine võimaldaks aga ellu viia investeeringuid, milleks omavahendeid napib.

Eeltoodut arvesse võttes on konstrueeritud Saaremaa kalanduspiirkonna strateegia, s.h visioon ja strateegilised eesmärgid.

3 STRATEEGIA 2020, MISSIOON JA VISIOON

Strateegia 2020

Saaremaa kalandussektori edasiseks arendamiseks leidub mitmeid võimalusi, millest olulisemad on seotud tegevuste mitmekesistamisega – lisaks kalapüügile erinevate turismiteenuste pakkumine.

Kalandussektori edasiseks arendamiseks on tarvis jätkata sadamate korrastamist. See parandab ühest küljest kalurite olmetingimusi, teisest aga suurendab pakutavate sadamateenuste hulka. Lisaks sellele mängivad sadamad olulist rolli ümberkaudses majanduselus – neid on võimalik kasutada näiteks turismis, merendusõppes, väikelaevaehituses ja mujal. Ühesõnaga, sadam on rannaküla arengumootoriks.

Samuti on äärmiselt oluline tõsta kalatoodete lisandväärtust, mis tähendab, et kala ei müüdaks toorelt edasi, vaid selle töötlemise tulemusena tekiks tooted, mille eest on võimalik kõrgemat hinda küsida. Siinkohal tuleb tähelepanu pöörata ka seni vähekasutatud liikide töötlemisele. Seega on oluline toetada vajalike seadmete soetamist, kuna ilma avaliku sektori rahalise panuseta muutuks nende tasuvusaeg ebamõistlikult pikaks.

Ainult kalapüügist elatuvate kalurite hulk on väga väike. See tähendab, et lisaks kalapüügile vajatakse sissetulekute kindlustamiseks lisategevusalasid. Nendel uute toodete ja teenuste välja arendamiseks toetuse andmine on seega vajalik. Samuti on oluline toetada rannakülade ettevõtjaid, kes ei ole kalurid, kuid kes võiksid pakkuda täiendavaid valdkonnaga seotud tooteid ning teenuseid, rikastades sel viisil kalanduspiirkonda.

Kaluritele on väga oluline stabiilse kalavaru olemasolu. Üheks võimaluseks seda tagada on koelmualade taastamine ja/või rajamine. Saaremaal on vooluveekogusid ja järvi, mis on kalade kudemiseks sobivad, kuid nende senine korrashoid on toimunud süsteemitult. Seega on oluline toetada koelmualade taastamist ja rajamist, tagamaks kalanduspiirkonnas piisavat kalavarude juurdekasvu.

Lisaks nn kõvadele tegevustele aitavad piirkonna arengule kaasa ka sotsiaalsema alatooniga ettevõtmised. Kalandus- ja merendussektor üldiselt on oma traditsioonide ja tõekspidamisega küllalt spetsiifiline. Nende säilitamiseks ja ka edendamiseks on tarvilik toetada kogukondade liikmete omavahelist lävimist, s.h kooskäimiskohti, erinevaid sündmusi jms. Oma roll on ka ajaloolistel lautrikohtadel, mistõttu tuleks nende korrastamist toetada. Oluline tähtsus on tuua ka nooremat põlvkonda kalale lähemale, et hoida ja säilitada kala püüdmise ja söömise kultuuri.

Kokkuvõtvalt:

1. jätkatakse sadamatevõrgu korrastamist;
2. edendatakse kalatoodete töötlemist ja turustamist suurema lisandväärtuse loomiseks;
3. toetatakse kalurite tegevuse mitmekesistamist, s.h turismiteenuste välja töötamist;
4. toetatakse kalavarude taastamist;
5. panustatakse kalurkonna sotsiaalse heaolu tõstmisesse, s.h toetatakse kooskäimiskohtade ja (uute) traditsioonide loomist.

Missioon

MTÜ Saarte Kalandus aitab kaasa Saare maakonna rannakalanduse ja kalandussektori jätkusuutlikkuse tõstmisele ning rannakülade elukvaliteedi parandamisele.

Visioon

Saare maakonna kalanduspiirkonna sadamate võrgustik on 2020. aastaks korda tehtud. Tagatud on kala vastuvõtu-, hoiu- ja esmatöötlemise tingimused. Kalurite sissetulekut on tõstnud nii uute toodete turustamine kui ka tegevused teistes valdkondades. Toimub aktiivne koostöö nii kalanduspiirkonna sees kui ka väljas. Koelmukohtade arv piirkonnas on suurenenud.

Väärtused

- avatus ja usaldusväarsus;
- võrdväärne partnerlus;
- initsiatiivikus ja omaalgatus;
- meeskonnatöö;
- rannakalurite aktiivne kaasatus MTÜ tegevusse.

Strateegia elluviimiseks on püstitatud valdkondlikud eesmärgid, mis vastavad meetme määruses välja toodud tegevussuundadele. Saarte Kalandus plaanib rakendada kõiki toetatavaid tegevussuundi.

4 EESMÄRKIDE PÜSTITAMINE

4.1 Eesmärgid

MTÜ Saarte Kalanduse eesmärgid lähtuvad piirkonna hetkeolukorra ja SWOT-analüüsil baseeruvast strateegiast. Eesmärgid on suunatud peamiste kalanduspiirkonna kitsaskohtade lahendamisele. Samuti aitavad eesmärgid säilitada olemasolevaid töökohti sektoris. Eesmärke on püstitatud kuues valdkonnas, millest viie elluviimiseks rakendatakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020 rakenduskava meetet 3.2 “Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine”. Lisaks on eesmärgistatud koostöö valdkond.

Eesmärgid on struktureeritud vastavalt meetme määruses käsitletud tegevussuundadele. Iga eesmärgi mõõtmist võimaldab vastav indikaator, määratletud on nii alg- kui ka sihttasemed.

Tegevussuund 1: kala- või vesiviljelus toodete väärindamine või turustamine

Eesmärgid:

1. E1: Turule on lisandunud uued kohalikust kalast valmistatud tooted.
2. E2: Saaremaa kalanduspiirkonnas on 18 kala väärindavat tunnustatud ja/või teavitatud mikroettevõtet.

Jrk nr	Tulemusnäitajad		Mõõdikud ja meetodika
	Algtase	Sihttase	
E1	Saaremaa kalanduspiirkonnas on 10 erinevat kalatoodet	Saaremaa kalanduspiirkonnas on 15 erinevat kalatoodet	Mõõdik: lisandunud kalatoodete arv Metoodika: esitatud projektid, müügipunktides müügile tulnud uued tooted
E2	Saaremaa kalanduspiirkonnas on 13 kala väärindavat tunnustatud ja/või teavitatud mikroettevõtet	Saaremaa kalanduspiirkonnas on 18 kala väärindavat tunnustatud ja/või teavitatud mikroettevõtet, mis on loonud 2 uut täistöökohta	Mõõdik: lisandunud kala väärindavate ettevõtete arv ja lisandunud töökohtade arv Metoodika: esitatud projektid, majandusaasta aruanded

Tegevussuund 2: mitmekesistamine

Eesmärk:

1. E1: Kalandussektori ettevõtjatele on loodud võimalused täiendavate sissetulekute saamiseks sh rannikuturismi edendamise valdkonnas.

Jrk nr	Tulemusnäitajad		Mõõdikud ja meetodika
	Algtase	Sihttase	
E1	Ligikaudu 15 ettevõtet ¹ saab täiendavaid sissetulekuid väljaspool kalapüüki	Vähemalt 30 kalandussektori ettevõtjat saab täiendavaid sissetulekuid väljaspool kalapüüki (lisandub 8 täistöökohta)	Mõõdik: taotlejate arv, kes on projektid ellu viinud, lisandunud töökohtade arv Metoodika: projektide elluviijatelt küsitud tagasiside uute või edasi arendanud tegevuste ja/või teenuste kohta

¹

Tegevussuund 3: kalasadamate uuendamine

Eesmärgid:

1. E1: Täielikult on renoveeritud 4 kalasadamat. Igas renoveeritud sadamas on olemas vähemalt kai, slipp, võimalused kala lossimiseks, kala vastu võtmise võimalused, esmased hoiustamistingimused, kaluritele on tagatud esmased olme- ja sanitaaringimused. Toetust saavad taotleda sadamate nimekirjas olevad sadamad.
2. E2: Sadamates, kus kala lossitakse, on paranenud lossimistingimused. . Renoveeritud sadamas on olemas vähemalt kai, slipp, võimalused kala lossimiseks, kala vastu võtmise võimalused. Toetust saavad taotleda sadamate nimekirjas olevad sadamad.

Jrk nr	Tulemusnäitajad		Mõõdikud ja meetoodika
	Algtase	Sihttase	
E1	Täielikult on renoveeritud 5 kalasadamat	Kokku vähemalt 9 sadamat on täielikult renoveeritud	Mõõdik: miinimumnõudeid rahuldavate sadamate arv Metoodika: projektide seire
E2	-	Vähemalt 14 sadamas on lossimistingimused paranenud	Mõõdik: paranenud lossimistingimustega sadamate arv Metoodika: projektide seire

Tegevussuund 4: koelmualade taastamine ja loomine ning angerja eksperimentaalne asustamine

Eesmärk:

1. E1: Kalavarude taastootmiseks on tingimused paranenud.
2. E2: Angerja noorjärgud on Saaremaa rannikumerre eksperimentaalselt asustatud.

Jrk nr	Tulemusnäitajad		Mõõdikud ja meetoodika
	Algtase	Sihttase	
E1	-	Vähemalt kahel veekogul on koelmukohtade arv suurendatud	Mõõdik: koelmukohtade arv Metoodika: projektide seire
E2	-	Saaremaa rannikumerre on asustatud ca 500 000 angerja noorjärku	Mõõdik: asustatud, märgistatud angerja noorjärgud on kohanenud rannikumeres, neid tabatakse seirepüükidel. Metoodika: projekti seire

Tegevussuund 5: sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi, sh kalanduse- ja merenduse kultuuripärandi edendamine kalanduspiirkonnas

Eesmärgid:

1. E1: Laiendatud on avalikke maale- ja merelepääsu võimalusi koos vajaliku taristuga.

2. E2: Loodud on võimalused kalandussektori organisatsioonide ühistegevuseks ja piirkondliku kultuuripärandi tutvustamiseks.
3. E3: Kalandus- ja meresektor on maakonnas nähtavad.
4. E4: Lapsed ja noored on haaratud kalatraditsioonide säilitamisse maakonnas

Jrk nr	Tulemusnäitajad		Mõõdikud ja meetodika
	Algtase	Sihttase	
E1	Maakonnas on 15 avalikus kasutuses lautrikohta	Loodud või korrastatud on vähemalt 20 avalikus kasutuses lautrikohta	Mõõdik: lautrikohtade arv Metoodika: projektide seire
E2	Saare maakonnas on üks ühistegevuseks mõeldud hoone	Saare maakonnas on kokku vähemalt kolm kalandussektori organisatsioonide ühistegevuseks mõeldud hoonet	Mõõdik: hoonete ja seal toimuvate tegevuste arv Metoodika: projektide seire
E3	Saare maakonnas toimub kaks kalandus- ja meresektorit tutvustavat sündmust aastas Maakonna kalurite tegevused on kaardistamata ning kliendile/turistile halvasti leitavad	Saare maakonnas toimub kokku vähemalt kolm kalandus- ja meresektorit tutvustavat sündmust aastas Välja on antud on vähemalt 5 avalikkusele mõeldud trükist leidmaks paremini kalandussektori ettevõtjaid	Mõõdik: sündmuste arv, välja antud trükiste arv Metoodika: projektide seire
E4	Maakonnas on toiminud 2 lastele suunatud kalatoidu ja – traditsioonide õpituba	Maakonnas toimub vähemalt 5 lastele ja noortele suunatud kalandus- ja meresektorit tutvustavat üritust/õpituba	Mõõdik: sündmuste/õpitubade arv Metoodika: projektide seire

Koostöö

Eesmärgid:

1. E1: Saare maakonna kalanduspiirkonnas toimub aktiivne sektoritevaheline koostöö.
2. E2: Saare maakonna kalanduspiirkond teeb aktiivset koostööd teiste algatusrühmadega Eestis ja välismaal.

Jrk nr	Väljundnäitajad		Mõõdikud ja meetodika
	Algtase	Sihttase	
E1	-	Perioodi jooksul on ellu viidud vähemalt 10 sektoritevahelist koostööprojekti	Mõõdik: ellu viidud projektide arv Metoodika: projektide seire
E2	Senine koostöö on toimunud ühekordsete tegevustena, süsteemset koostööd ei ole	Perioodi jooksul on ellu viidud vähemalt 10 koostööprojekti teiste algatusgruppidega	Mõõdik: ellu viidud projektide arv Metoodika: projektide seire

4.2 **Strateegia lõimitud ja uuendusliku olemuse kirjeldus**

Eespool kirjeldatud eesmärgid on mõeldud Saare maakonna kalanduspiirkonna elujõulisuse tagamiseks ja valdkonna integreerimiseks teistega (turism jms). Koos teiste strateegiliste arengudokumentidega (vt ptk 5 “Seoses muude arengukavade ja strateegiatega”) panustab Saarte Kalanduse strateegia maakonna tasakaalustatud ning terviklikku arengusse.

Strateegiaga on kavas maakonna kalanduspiirkond terviklikult välja arendada: korrastatakse sadamate ja lautrite võrk (tagades sel viisil kala parema kättesaadavuse), kala kohapealse väärindamise toetamine suurendab kalurite sissetulekuid ja aitab sel viisil kaasa uute ettevõtete ning töökohtade loomisele. Arvestades kalandusvaldkonna hooajalisust aitab tegevuste mitmekesistamine kaasa uute alade leidmisele väljaspool sektorit. Võrreldes eelmise perioodiga on uue suunana ette nähtud koelmualade arvu suurendamine kalavarude parandamiseks. Sel viisil on kaetud kogu nn tarneahel: kalade kudemisest kuni nende töötlemise ja turustamiseni. Seega on strateegia eesmärgid omavahel sidusad, panustades visiooni täitmisesse.

Täiesti uudsena on kavandatud tegevused kalurkonna sotsiaalse heaolu parendamiseks. Kui varasemalt oli pöörõhk suunatud investeringutele eeskätt sadamatesse, siis käesoleval perioodil vaadeldakse piirkondlikku arengut laiemalt, panustades senisest enam nn pehmetesse tegevustesse.

Täiendavalt on eesmärgistatud koostöö, seda nii piirkondlikus kui ka laiemas võtmes. Teiste valdkondadega (nt turism) sünergia leidmiseks tehakse koostööd erinevate organisatsioonidega maakonnas. Erinevalt eelmisest perioodist on kavas elavdamisega seotud tegevusi ellu viia koostöös teiste piirkondlike arendusorganisatsioonidega (nt LEADER-tegevusgrupp). Pädevuste (teadmiste, oskuste ja suhtumiste kogum) arendamiseks viiakse ellu ühisprojekte Eestis ja väljaspool. Tegemist on nn toetava iseloomuga tegevustega, mis tõstavad Saare Kalanduse algatusgrupi ja selle liikmete võimekust.

Võttes arvesse ühiskonnas kiirelt toimuvaid muutusi ja trende maailmas, pööratakse erilist tähelepanu projektidele, mis on oma olemuselt uuenduslikud ja panustavad, keskkonnasäästlikkusele ning sinisele kasvule. Projekte, mis on kohalikul tasandil uuenduslikud, panustavad keskkonnahoidu ja/või arendavad rannikuturismi, hinnatakse hindamiskomisjoni poolt kõrgemalt (vt ptk “Hindamiskord ja kriteeriumid”).

5 STRATEEGIA SEOSSED MUUDE ARENGUDOKUMENTIDEGA

Arengudokumentide puhul on oluline kooskõla ja koostoime teiste sama piirkonda mõjutavate arengudokumentidega. Järgnevalt on käsitletud Saaremaa kalanduspiirkonna arengustrateegia suhteid mitmete riiklike ja maakondlike arengudokumentidega.

Riiklikest arengudokumentidest on kahtlemata olulisemad "**Eesti kalanduse strateegia 2014 – 2020**" ja "**Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020**", mis on käesoleva strateegia otsesed alusdokumendid, määrates ära kalanduspiirkonna strateegia võimalikud tegevussuunad ja toetatavad tegevused.

Eesti merenduspoliitika 2014-2020 toetab Saarte Kalanduse arengustrateegiat eelkõige sadamate uuendamise ja mereturismi arendamise kontekstis. Oma tegevuses lähtub MTÜ Saarte Kalandus eelkõige kohalike kalurite vajadustest ning toetab vaid neid sadamaid, mis on kantud käesolevasse strateegiasse. Koolituse valdkonnas toetab strateegia eesmärgi Eesti elukestva õppe strateegia 2020. Toetusvahendite efektiivseks kasutamiseks ja püstitatud eesmärkide täiemahuliseks saavutamiseks tuleb MTÜ Saarte Kalandusel tõhustada koostööd Kuressaare Ametikooliga ja TTÜ Kuressaare Kolledžiga.

"**Eesti maaelu arengukava 2014–2020**" osas seondub käesolev strateegia eeskätt LEADER meetmega, mis on suunatud kohalike algatusrühmade toetamisele nende püüdlustes parandada elukvaliteeti maapiirkonnas. Algatusrühmad tegutsevad kohalike strateegiate alusel. Samuti on olulised seosed maapiirkondade elukvaliteedi ja maamajanduse mitmekesistamisega. Arengukava ei toeta kalanduse, vesiviljeluse ega toetuste taotlemisega seotud nõuandeteenust. Sisuliselt taotleb Saaremaa kalanduspiirkonna strateegia samu eesmärgi, kuid seoses kalandussektoriga, mistõttu on tegu üksteist täiendavate lähenemistega. Kalanduspiirkonna strateegia seisukohast vaadates on maaelu tervikliku arengu tagamiseks õigustatud rannakülades siduda oma tegevusi LEADER-algatusrühmade algatustega ja maaelu arengukava projektidega. Administratiivsete vahenditega tuleb tagada toetuste kattuvuse vältimine.

Maakonna arengudokumentidest, millega kalanduspiirkonna arengustrateegial on seoseid, on kõige üldisemad "**Saare maakonna planeering**" ja "**Saare maakonna arengustrateegia 2020**". "Saare maakonna planeeringu" üks eesmärgi majanduse valdkonnas on mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtete potentsiaali suurendamine. Majanduse prioriteetide hulgas on tegevuste ja toodete mitmekesistamine (turism), aastaringselt töötavate ettevõtete arendamine alalhoidval ja turust lähtuval põhimõttel (käsitöö, seminariturism) ning alternatiivsete ressursside parem kasutamine (mereadru ja ravimuda). Turismi valdkonnas nähakse ette merekultuuri tähtsustamist, paadi- ja jahisadamate võrgu väljaarendamist, maa- ja loodusturismi arendamist. Kalanduspiirkonna strateegia toetab neid eesmärgi ja prioriteete.

Maakondlikul tasemel mõjutab MTÜ Saarte Kalandus strateegia rakendamist olulisel määral Saarte Koostöökogu LEADER-strateegia 2015-2020. Maaelu arendava tegevusstrateegia osas on dubleerimise oht turismi arendamise ja koolitustegevuse valdkonnas. Dubleerimise vältimiseks ja vastastikuse täiendamise soodustamiseks tõhustatakse infovahetust mõlema

organisatsiooni vahel. Tegevuste dubleerimisohtu vähendab ka EMKFi rannakalanduse fondi nõuded, mis kitsendavad oluliselt abikõlblike taotlejate ringi. Maakondlikul tasandil mõjutavad veel ühingu tegevust maakonnaüleised arengudokumendid.

Kalanduspiirkonna strateegia koostamisel analüüsiti maakonna valdade arengukavasid, et saavutada nendega strateegia kooskõla. Paraku on enamikes valla arengukavades kalanduse käsitus põgus ja ebaühtlane. Üheks sagedamini mainitud teemadest on valla arengukavades merelise ligipääsetavuse infrastruktuuri parandamine ning väikesadamate ja lautrikohtade võrgustiku välja arendamine. Arengukavades olid välja loetavad kohalike omavalitsuste eelistused, mis on arvesse võetud sadamate ja lossimiskohtade nimekirja koostamisel (Lisa 4).

MTÜ Saarte Kalandus arengustrateegia ei lähtu otseselt valdade arengukavades, vaid võtab neid alusena oma sadamate ja lossimiskohtade nimekirja loomisel. Kõige olulisem kriteerium on siiski see, kus on kalurkond ja kus on ka piisavad kalavarud. Väljavõtte kohalike omavalitsuste arengukavades asub Lisan nr 4.

Üldiselt võib nentida, et käesoleva arengustrateegia tegevused toetavad kohalike omavalitsuste arengukavades välja toodut.

6 STRATEEGIA TEGEVUSKAVA

Tegevuskava on püstitatud strateegiliste eesmärkide ja seeläbi visiooni täitmiseks. Võttes arvesse nii hetkeolukorda kui ka eesmärke on otstarbekas näha ette tegevusi kõikides Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020 rakenduskava meetme 3.2 "Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine" tegevussuundades.

Iga tegevussuuna all on toodud lühike põhjendus ja seejärel peamiste toetatavate tegevuste loetelu. Eesmärgid, mille täitmisesse tegevused panustavad, on välja toodud dokumendi eelmises peatükis, järgides samu tegevussuundi.

6.1 Tegevuskava

6.1.1 Kala- või vesiviljelustoodete väärindamine või turustamine

Kalatöötlemine on rannakülade elanikele läbi aegade olnud püügi kõrval tähtsaks tegevusalaks. Seetõttu on oluline sellega jätkamine. Samas nähtub hetkeolukorra analüüsist, et tänased tooted on pigem madala lisandväärtusega. See tähendab, et tarvis on panustada uute toodete välja arendamisse, mis initsieeriks uute ettevõtete teket ja seeläbi ka täiendavate töökohtade loomist. Paremad tingimused kalatoodete väärindamiseks ja turundamiseks loovad kalurkonnale võimaluse väärtusahela (püük, töötlemine, turustamine) paremaks kontrollimiseks.

Peamised tegevused:

- Investeeringute toetamine:
  - Kalatöötlemise ehitised ja seadmed
  - Kala hoiustamise ja transportimise võimalused
- Tootearenduse toetamine:
  - Uuringud ja katsed
  - Tehnoloogia
  - Pakendid
- Turundustegevuste toetamine:
  - Turundusmaterjalid
  - Messide külastamine

Toetuse saajateks on piirkonna

- kalandussektori mikroettevõtja, kes omab ajaloolist püügiõigust kalapüügiseaduse § 51 lõike 1 tähenduses või kes tegeleb vesiviljelustoodete tootmisega;
- kalandussektori tulundusühistu, kelle liikmeteks on vähemalt viis kalandussektori mikroettevõtjat, kes omavad ajaloolist püügiõigust kalapüügiseaduse § 51 lõike 1 tähenduses;
- kalandussektori mittetulundusühing tarneahela sertifitseerimiseks.

6.1.2 Mitmekesistamine

Ainult kalapüügist elatuvate kalurite hulk on väga väike. See tähendab, et suurem osa kaluritest vajab enda sissetulekute tagamiseks lisategevusalasid. Selleks tegeletakse

hooajavälisel ajal mõne muu ettevõtlusega või käiakse ka palgatööl. Tegevuste mitmekesistamise toetamine on Saaremaa kalanduspiirkonna kestlikuks arenguks väga olulise tähtsusega tegevussuund, pakkudes kaluritele väljaspool püügihooaega võimalust muudeks sissetulekuteks. Samuti on mitmekesistamisel oluline roll maakonna majanduselu elavdamisel.

Peamised tegevused:

- Investeeringud mitmekesistamiseks (uute toodete ja teenuste välja töötamiseks), s.h ehitised, seadmed, masinad, rannikuturismi edendamine jms
- Koolitustegevuse toetamine
- Turundustegevuste toetamine

Toetuse saajateks on:

- kalandussektori mikroettevõtja, kes tegeleb majandustegevusega kalapüügitootmise tegevusalal;
- eelmises punktis nimetatata ettevõtja kalandus- ja merendustegevuseks.

6.1.3 Kalasadamate uuendamine

Saaremaale on läbi aegade olnud omased erinevad merelised tegevused. Möödunud strateegia perioodil korrastati kalanduspiirkonna sadamate võrgustikku, muutes neis pakutavad teenused kättesaadavamaks ja kvaliteetsemaks. Samas ei jõutud võrgustiku korrastamisega lõpule. Kalandussektori edasiseks arenguks on aga hädavajalik sadamate edasine arendamine, s.h nendes pakutavate teenuste spektri laiendamine ja kalurite olmetingimuste parandamine. Korras sadamad aitavad muuhulgas elavdada ka piirkonna majanduselu üldiselt.

Peamised tegevused:

- Investeeringud sadamatevõrgu korrastamiseks.

Toetuse saajateks on kalandussektori mittetulundusühingud ja sihtasutused, mikroettevõtjad, kohalikud omavalitsused või kohaliku omavalitsuse asutused, mis on sadama pidajateks. Toetust saavad üksnes need sadamad, mis on märgitud käesoleva strateegia Lisas 5.

6.1.4 Koelmualade taastamine ja loomine

Saaremaal on mitmeid vooluveekogusid, mis saaksid olla erinevatele kalaliikidele olulisteks kudealadeks. Senini on aga nende puhastamine toimunud harva, mistõttu on suudmed sageli umbes ja kalade liikumine raskendatud. Seetõttu on oluline süsteemselt toetada koelmualade taastamist ja loomist, tagamaks kalavarude jätkusuutlikkust piirkonnas.

Peamised tegevused:

- Olukorra kaardistamine
- Ettevalmistavad tegevused, s.h projekteerimine ja keskkonnamõjude hindamine
- Setete eemaldamine suudmetest
- Koprattammide likvideerimine
- Kudelade taastamine

Toetuse saajateks on mittetulundusühingud, sihtasutused, kohalikud omavalitsused või kohaliku omavalitsusüksuse asutused. Kui taotlejaks on mittetulundusühing või sihtasutus, peab tema põhikirjaline eesmärk olema seotud kalavarude kaitse ja säilitamisega.

6.1.5 Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine

Lisaks investeeringutele on Saare maakonna kalanduspiirkonnas vajadus kalanduse ja merendusega seonduva kultuuripärandi säilitamise ning edendamise järgi. Need tegevused suurendavad kogukonna ühtekuuluvustunnet, toetades seeläbi teiste tegevuste elluviimist. Seetõttu on vajalik toetada kogukonna liikmete omavahelise lävimist ja avalikus kasutuses olevate rekreatsioonialade korrastamist.

Peamised tegevused:

- Lautrikohtade ja sadamate korrastamine
- Mitmesuguste sündmuste korraldamine
- Ühistegevuseks mõeldud ehitiste rajamine, s.h kalanduse ja merendusega seotud pärandi eksponeerimine
- Laste ja noorte toomine kalanduse ja kalatoitude juurde

Toetuse saajateks on mittetulundusühingud, sihtasutused, kohalikud omavalitsused või kohaliku omavalitsusüksuse asutused.

6.1.6 Koostöö

Sektoriväliste partnerite kaasamine tegevustesse võimaldab kalandusvaldkonnas tegutsevatel ettevõtjatel oma tegevusi mitmekesistada, samuti oma tooteid ja teenuseid turustada. Algatusgruppide vaheline koostöö võimaldab aga jagada parimaid ja halvimaid praktikaid, samuti viia ellu koolitustegevusi liikmeskonna pädevuste tõstmiseks. Läbi koostöö on võimalik leida ka uusi turge.

Peamised tegevused:

- Koolituste korraldamine koostöös teiste algatusgruppidega Eestis ja välismaal
- Sektoritevahelise koostöö edendamine maakonnas
- Praktikate vahetamine teiste algatusgruppidega Eestis ja välismaal

Toetuse saajaks ja tegevuste elluviijaks on algatusrühm.

6.2 Töökorraldus

Algatusrühma tegutsemise aluseks on MTÜ põhikiri, mille alusel on organisatsiooni eesmärk omaliikmete koostööle, partnerlusele ja omaalgatusele tuginedes kalanduspiirkonna jätkusuutlik arendamine kalanduse ja sellega seotud tegevusalade arendamise ning rannakülade elujõu kindlustamise strateegia väljatöötamise ja elluviimise kaudu. MTÜ teavitab sihtrühma toetuse saamise võimalustest ja nõustab toetuse taotlejaid.

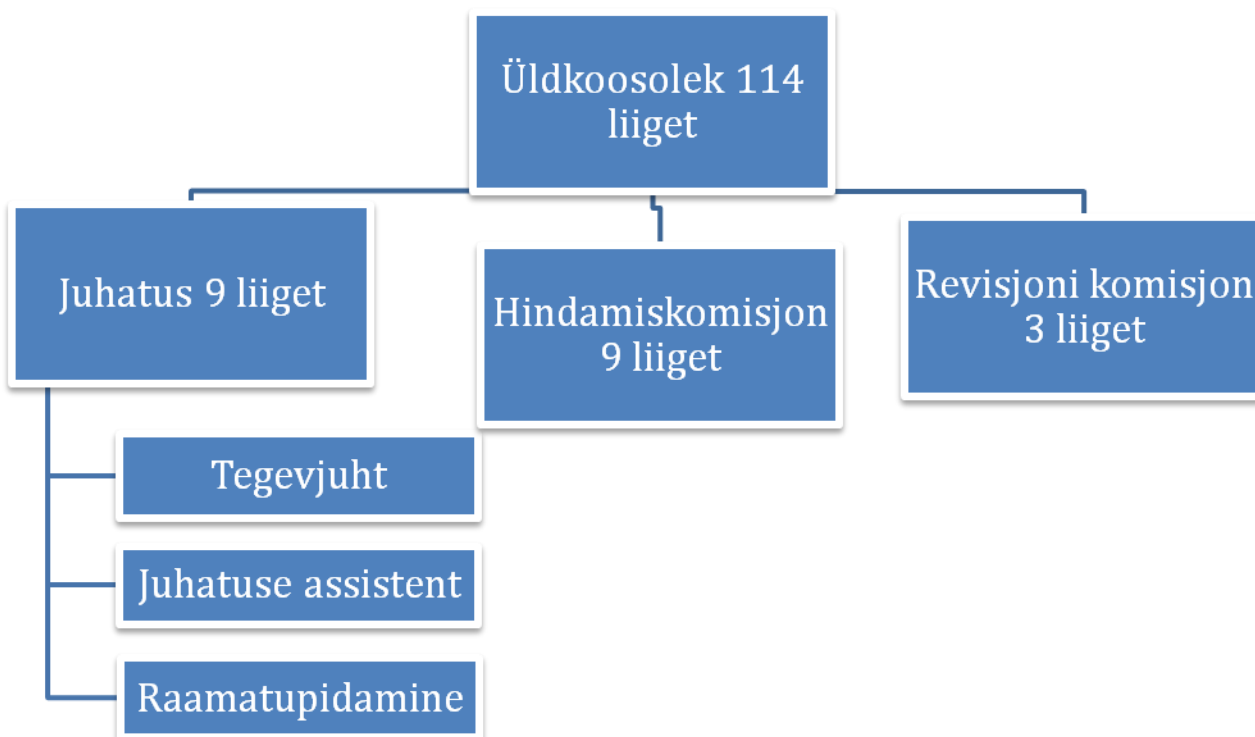
MTÜ Saarte Kalandus on loodud 2008. a ja omab seega 8 aasta pikkust kogemust Saare maakonna kalanduse arendamisel ja strateegia elluviimisel. MTÜ liikmeteks on seisuga

31.12.2014 a. 114 erinevat maakonna kalandussektori ning kalandussektori välist ettevõtjat, füüsilisest isikust ettevõtjat, füüsilist isikut, kohalikku omavalitsust ning MTÜ-d.

MTÜ kõrgeimaks organiks on üldkoosolek, kus igal liikmel on 1 hääl. Igapäevaselt üldkoosolekute vahepeal juhib MTÜ tegevust juhatus, kes valitakse üldkoosolekul (Valimise reglement Lisa 9, juhatuse ja büroo töökord Lisa 6)

Ühingu eesmärgipärase ja finantstegevuse revideerimiseks ning vastuvõetud otsuste õiguspärasuse kontrollimiseks valib üldkoosolek revidendi (Valimise reglement Lisa 11)

MTÜ Saarte Kalandus töökorraldusest annab ülevaate alljärgnev skeem:

Joonis 6. MTÜ Saarte Kalandus töökorraldus, seisuga 31.12.2014

Huvigruppide võimekuse tõstmine ja elavdamine

MTÜ bürootöötajate üks põhiülesandeid on abistada ja elavdada vähemaktiivseid huvigruppe projektitaotluste koostamisel.

Selleks korraldab büroo koostöös juhatusega erinevaid koolitusi ja teabepäevi, kuhu kutsutakse esinema erinevaid projektikirjutajaid ja lektoreid, et julgustada, õpetada ja suunata huvigruppe neile vajalike projektide koostamisel. Infopäevi korraldatakse vastavalt vajadusele, aga kindlasti vähemalt kord poolaastas enne taotlusvooru väljakuulutamist. Lisaks õppepäevadele oma maakonnas korraldab büroo ka väljasõite teistesse piirkondadesse ja maakondadesse, et tutvustada „häid praktikaid” ja õnnestunud projekte üle Eesti. Seda selleks, et motiveerida liikmeskonda projekte kirjutama ning kohalikku elu edendama.

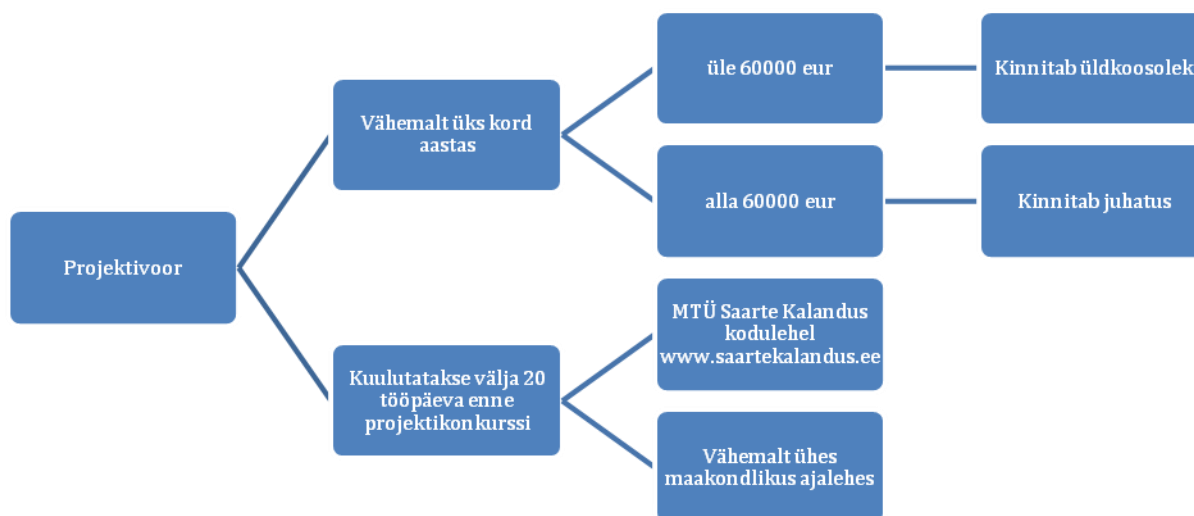
Teavet selleks antakse läbi ühingu emaililisti, avaliku meedia, isiklike kontaktide ning ühingu kodulehekülje.

Vähem oluline ei ole ka vahetu isiklik taotlejate nõustamine büroos tegevjuhi ja juhatuse assistendi poolt.

Koostöös Saaremaa Arenduskeskusega ja Saarte Koostöökoguga plaanitakse ühiseid ringreise ja elavdamisseminare üle maakonna, et kalanduspiirkonna ettevõtjad kuuleksid ka teiste valdkondade ettevõtjate edulugusid.

6.3 Projektitaotlusvoorude korraldamine

Projektide koostamise eelnõustamine toimub MTÜ Saarte Kalandus bürooruumides, vajadusel on õigus kaasata valdkonna eksperte. Alates 01. 03. 2019. a või hiljem algavate taotlusvoorude projektitoetuse taotluste esitamine, tehniline kontroll ja kõik hindamisega ning muud taotluste menetlemisega seotud protseduurid viiakse läbi e-PRIA-s vastavalt PRIA poolt kehtestatud juhiste ja nõuetele.

Joonis 7. Projektivoorude korraldamine

Täpsem kord on kirjeldatud projektide hindamise korras Lisa 6.

6.4 Hindamiskord ja hindamiskriteeriumid

Alates 01. 03. 2019. a või hiljem algavate taotlusvoorude projektitoetuse taotluste esitamine, tehniline kontroll ja kõik hindamisega ning taotluste PRIA-sse esitamisega seotud protseduurid viiakse läbi e-PRIA-s vastavalt PRIA poolt kehtestatud juhiste ja nõuetele.

Toetustaotluste esitamine toimub läbi iseteeninduskeskkonna e-PRIA vastavalt PRIA poolt väljatöötatud e-PRIA kasutamise juhendile ja algatusrühma poolt väljakuulutatud taotluste vastuvõtu ajal. Algatusrühm teostab e-PRIAs toetustaotluse esmase kontrolli ja täidab kontrolli tulemuste kohta vastava kontroll-lehe. Puudustega taotluste puhul annab algatusrühm taotlejale mõistliku tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Algatusrühma kontrolli läbinud taotluste hindamine toimub e-PRIAs vastavalt algatusrühma poolt välja töötatud hindamiskorrale. Hindamise läbinud taotlustest moodustub paremusjärjestus, mille kinnitab alla 60 000 eur projektide puhul algatusrühma juhatus ja üle 60 000 eur projektide puhul üldkoosolek. E-PRIA kaudu toimub paremusjärjestuse ettepaneku edastamine PRIAle. Taotlused, mille puuduseid ei ole taotleja kõrvaldanud, hindamisele ei saadeta ja edastatakse e-PRIA kaudu PRIAle läbivaatamata jätmise otsuse tegemiseks.

Projektide koostamise eelnõustamine toimub MTÜ Saarte Kalandus bürooruumides, vajadusel on õigus kaasata valdkonna eksperte. Alates 01. 03. 2019. a või hiljem algavate taotlusvoorude projektitoetuse taotluste esitamine, tehniline kontroll ja kõik hindamisega ning muud taotluste menetlemisega seotud protseduurid viiakse läbi e- PRIA-s vastavalt PRIA poolt kehtestatud juhistele ja nõuetele.

Projektitoetuse taotluseid hindab üldkoosoleku poolt valitud erineva eriala spetsialistidest koosnev projektide hindamise komisjon (edaspidi *hindamiskomisjon*). Hindamiskomisjoni koosseis avalikustatakse MTÜ Saarte Kalandus veebilehel (Valimise reglement Lisa 10).

Projektide hindamiskomisjoni koosseisu kuulub 9 liiget, mis koosneb põhiliikmetest või nende asendusliikmetest.

Hindamiskomisjonis ei tohi osaleda Saarte Kalanduse palgalised töötajad ja juhatuse liikmed.

Iga hindamiskomisjoni liige on oma hinnangute andmisel ja hääletamisel sõltumatu. Üksiku liikme antud punktid ei kuulu avalikustamisele.

Hindamisega seotud dokumendid ei ole avalikud, nendega võib tutvuda vaid revidendi põhjendatud nõude korral. Sellise nõude kinnitab Saarte Kalanduse juhatus.

Projektide hindamiskomisjon valitakse üldkoosolekul salajasel hääletusel viieks aastaks. Kandidaate on võimalik esitada nii organisatsiooni liikmete kui ka väliste ekspertide hulgast. Viimasel juhul peab olema põhjendatud, miks on kandidaat sobiv projekte hindama. Muid piiranguid hindamiskomisjoni liikmetele ei seata. Kandidaatide esindamise õigus on kõikidel Saarte Kalanduse liikmetel. Kandidaadi ülesseadmiseks on vajalik tema kirjalik nõusolek. Valimisel on kõikidel liikmetel üheksa häält ja nad tohivad ülesseatud kandidaatide hulgast valida neile enim sobivad üheksa isikut. Enim hääli saanutest moodustub peamine hindamiskomisjon, ülejäänutest asendusliikmed.

Hindamiskomisjoni liikmed valivad endi hulgast esimehe ja aseesimehe. Hindamiskomisjon on töövõimeline, kui istungil osaleb vähemalt 7 komisjoni liiget, sealhulgas esimees või aseesimees. Istungeid juhatab komisjoni esimees või aseesimees. Mõlema puudumisel lepatakse kokku uus hindamiskomisjoni istungi aeg. Hindamiskomisjoni liikmeid teavitab komisjoni istungi ajast ja toimumiskohast Saarte Kalanduse töötaja e-kirja teel ja teatega

organisatsiooni koduleheküljel või vajadusel telefoni teel hindamiskomisjoni esimehe või aseesimehe ettepanekul.

Hindamiskomisjon teeb oma otsused hääletamise teel. Otsus võetakse vastu lihthääle enamusega. Hääle võrdse jaotumise puhul on määravaks esimehe ja tema puudumisel aseesimehe hääle.

Iga hindamiskomisjoni liige saab projektitaotluste materjalid elektroonilisel andmekandjal või luuakse talle elektroonilise keskkonna ligipääs. Alates 01. 03. 2019. a või hiljem algavate taotlusvoorude projektitoetuse taotluste esitamine, tehniline kontroll ja kõik hindamisega ning taotluste PRIA-sse esitamisega seotud protseduurid viiakse läbi e- PRIA-s vastavalt PRIA poolt kehtestatud juhistele ja nõuetele.

Hindamiskomisjoni liikmed võivad projektitoetuste taotluste materjalidega töötada e- PRIAS iseseisvalt. Taotlusdokumentide kopeerimine ja taotluste sisu avaldamine kolmandatele isikutele on keelatud. Peale hindamistoimingute teostamist tagastatakse kõik materjalid Saarte Kalanduse büroosse (arengustrateegia, arengustrateegia Lisa 7, arengustrateegia Lisa 7.1).

Hindamiskomisjoni liige täidab iga projekti toetuse taotluse kohta hindamislehe e- PRIA-s. Liikmete täidetud hindamislehtede alusel koostatakse hindamistulemuste koondleht, kuhu kantakse kõigi komisjoniliikmete hinned. Hindamistulemuste koondlehe allkirjastavad kõik hindamisel osalenud hindamiskomisjoni liikmed. MTÜ Saarte Kalandus bürootöötaja teostab hindamiskomisjoni tehnilist teenindamist.

Hindamise tulemusena moodustab hindamiskomisjon igale strateegia tegevussuunale esitatud projektitoetuste taotluste paremusjärjestuse, mis esitatakse Saarte Kalanduse juhatusle ning projektid, mille maksumus ületab 60 000 eurot esitatakse kinnitamiseks üldkoosolekule juhatusle ettepanekul (alates 01. 03. 2019. a toimub paremusjärjestuse genereerimine läbi e- PRIA).

Hindamiskomisjon annab oma sisulise hinnangu, projektitaotluste paremusjärjestuse ja projektitaotluste rahastamise ettepanekud hiljemalt 30 päeva jooksul arvates päevast, mil projektitoetuse taotlused anti üle hindamiskomisjoni liikmetele. Seejärel esitab Saarte Kalandus iga taotlusvooruga järgselt hindamisprotsessi tulemusena moodustunud projektide paremusjärjestuse koos projektitoetuse taotlustega e- PRIA vahendusel PRIAle². (Hindamiskord Lisa 7)

Enne projektitoetuste taotluste hindama asumist sõlmitakse hindamiskomisjoni liikmega konfidentsiaalsusleping, milles sätestatakse hindaja õigused, kohustused ja komisjoni töös osalemise eest tasustamine.

Hindamiskomisjoni liige peab ennast projektide hindamisest taandama juhul kui ta on:

- Menetlusosaline või menetlus osalise esindaja;
- Menetlusosaline või menetlusosalise sugulane, abikaasa, hõimlane või perekonnaliige;
- Menetlusosalisest või selle esindajast tööalases, teenistuslikus või muus sõltuvuses;
- Muul viisil isiklikult huvitatud asja lahendist või kui muud asjaolud tekitavad kahtlust

² Välja arvatud projektid, mis on maksumusega üle 60 000 euro. Need saadetakse enne üldkoosolekule kinnitamiseks.

tema erapooletuses.

Hindamiskomisjoni liige taandab ennast jooksvas taotlusvoorus selle tegevussuuna projektitoetuste taotluste hindamisest, kus ta on toetuse taotluse esitajaga seotud isik. Teiste tegevussuundade projekti toetuste taotluste hindamisel võib ta osaleda.

Projekti toetuste taotlusi hinnatakse üldiste ja konkreetse tegevussuuna eripära arvesse võtvate kriteeriumite alusel. Ühiseid hindamiskriteeriume arvestatakse kõikide taotluste puhul. Hindamisel on aluseks skaala ühest neljani, kus 0 – nõrk, 1- kasin, 2 – rahuldav, 3 hea ja 4 – väga hea. Iga kriteeriumi puhul on täpsemalt kirjeldatud juhud, millistel hinnata madalaima või kõrgeima hindegaga. **Vt strateegia Lisa 7 ja Lisa 7.1.**

Üldised kriteeriumid on järgmised (osakaal 65% kõikidest kriteeriumitest):

1. Projekti põhjendus ja seos Saarte Kalanduse strateegiaga (15%)
2. Projekti panus tegevussuuna indikaatorite sihttasemetete täitmisesse (15%)
3. Projekti seos maakonna, kohaliku omavalitsuse, kandi või küla arengukavaga (10%)
4. Projekti jätkusuutlikkus³ (10%)
5. Projekti eelarve põhjendus (10%)
6. Uuenduslikkus (5%)

Tegevussuuna eripära arvesse võtvad kriteeriumid (osakaal 35% kõikidest kriteeriumitest):

1. Kala- või vesiviljelustoodete väärimine või turustamine:
  - a. Loodav lisandväärtus
2. Mitmekesistamine:
  - a. Täiendavad sissetuleku võimalused rannakaluri tegevuste mitmekesistamise või rannikuturismi edendamise valdkonnas (35%)
3. Kalasadamate uuendamine:
  - a. Sadama funktsionaalsus (20%)
  - b. Sadama seos ümberkaudse majanduskeskkonnaga (15%)
4. Koelmualade taastamine ja loomine:
  - a. Kalavarude jätkusuutlikkuse tagamine (20%)
  - b. Paiknemine kudealade nimistus: Oitme oja, Randküla oja, Võlupe jõgi- Järveküla järved (10%)
  - c. Keskkonnasäästlikkus (5%)
5. Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine:
  - a. Kasusaajate arv (20%)
  - b. Kultuuripärandi ja traditsioonide edendamine (15%)

Taotluse hindamisel antud maksimaalne koondhinne moodustub hindamiskriteeriumite hinnete kaalutud keskmisest. Maksimaalne koondhinne arvutatakse välja kuni kaks kohta peale koma.

Üldisesse paremusjärjestusse ei kanta projekte, mis ei ületanud hindamisel 2,00 punkti lävendit. PRIAle edastatakse kõik projektikonkursile esitatud projektitoetuse taotlused – ka need projektid, mis jäid paremusjärjestusest välja. Projektide hindamise töörühm esitab paremusjärjestusest välja jäänud projekti kohta taotlejale vastavasisulise põhjenduse.

³ Kriteerium ei kohaldu sündmuste puhul, mis on oma iseloomult pigem ühekordsed.

Hindamiskriteeriumid kinnitab Saarte Kalanduse üldkoosolek käesoleva strateegia kinnitamisel. Hindamiskriteeriumite alusel töötatakse välja hindamislehed, (Lisa 8) mis on töörihmale projektitaotluste hindamise ja paremusjärjestuse moodustamise aluseks.

Üldised hindamiskriteeriumid (kõikidele tegevussuundadele)

Tabel 5. Üldised kriteeriumid

Hindamiskriteerium ja osakaal	Kirjeldus	Hindamiskaala
1. Projekti põhjendatus ja seos Saarte Kalanduse strateegiaga (15%)	Kas ja mil määral on projekt seotud Saarte Kalanduse visiooni ja strateegiliste eesmärkidega? Kas ja mil määral on projekti elluviimine vajalik?	0 – Projekt ei ole Saarte Kalanduse strateegiaga seotud. Projekti elluviimine ei ole põhjendatud 4 – Projekt panustab selgelt Saarte Kalanduse visiooni, strateegiliste eesmärkide täitmisesse. Projekti elluviimine on selgelt vajalik
2. Projekti panus tegevussuuna indikaatorite sihttasemete täitmisesse (15%)	Kuidas panustab projekt konkreetse tegevussuuna (igal suunal on oma näitajad, sätestatud peatükis nr 4) indikaatorite täitmisele?	0 – Projekt ei panusta tegevussuuna indikaatorite täitmisesse 4 - Projekt panustab olulisel määral tegevussuuna indikaatorite täitmisesse
3. Projekti seos kohaliku maakonna, omavalitsuse, kandi või küla arengukavaga (10%)	Kas ja mil määral on projekt arengukavadega seotud?	0 – Projekt ei ole arengukavadega seotud 4 – Projekt panustab selgelt arengukavade eesmärkide täitmisesse
4. Projekti jätkusuutlikkus (10%)	Kas projekti tulemused on püsivad ning jätkusuutlikud ka peale rahastuse lõppemist? Kas ja kuidas on kavandatud rajatavate objektide majanduskulude katmine?	0 – Projekti tulemused ei ole jätkusuutlikud ja ei avalda pikemaajalist mõju. Rajatud objektide haldamine ei ole lahti kirjutatud 4 - Projekti tulemused on jätkusuutlikud ja avaldavad pikemaajalist positiivset mõju. Rajatud objektide edasine haldamine on selgelt lahti kirjutatud ja tõepärane
5. Projekti eelarve põhjendatus (10%)	Kas projekti eelarve on selge ja piisavalt põhjendatud?	0 – Projekti eelarve pole arusaadav ja usaldusväärsetel põhjendatud 4 – Projekti eelarve on selge ja arusaadav ning põhineb usaldusväärsetel põhjendustel ja/või hinnapakumistel
6. Uuenduslikkus (5%)	Kas projekti tulemusena pakutakse projekti teostamise piirkonnas uut toodet või teenust? Kas projekti tulemusena kasutatakse tavapärasest paremat tehnoloogiat või protsessi? Kas projekti tulemusena pakutav teenus või toode võimaldab luua keskmisest kõrgema palgatasemega töökoha?	0 – Projekt ei ole uuendusliku iseloomuga 4 – Projekt vastab kõigile kolmele uuenduslikkuse tingimusele

Tegevussuundade eripära arvesse võtvad kriteeriumid

Tabel 6. Kriteeriumid tegevussuundade lõikes

Hindamiskriteerium ja osakaal	Kirjeldus	Hindamiskaala
<i>Tegevussuund 1: Kala- või vesiviljelustoodete väärindamine või turustamine</i>		
1. Loodav lisandväärtus (35%)	<p>Kas projektiga väärtustatakse seni vähekasutatud kalaliike?</p> <p>Kas suurem osa toodangust on kõrge lisandväärtusega?</p>	<p>0 – Projektiga ei väärtustata seni vähekasutatud kalaliike, suurem osa toodangust on madala lisandväärtusega</p> <p>4 – Projektiga väärtustatakse seni vähekasutatud kalaliike, suurem osa toodangust on kõrge lisandväärtusega</p>
<i>Tegevussuund 2: Mitmekesistamine</i>		
1. Täiendavad sissetuleku võimalused rannakaluri tegevuste mitmekesistamise või rannikuturismi edendamise valdkonnas (35%)	Kas projekt loob täiendavaid sissetulekuvõimalusi?	<p>0 – Projektiga ei looda taotlejale täiendavaid sissetulekuvõimalusi</p> <p>4 – Projektiga luuakse taotlejale täiendavaid sissetulekuvõimalusi (uus töö vms)</p>
<i>Tegevussuund 3: Kalasadamate uuendamine⁴</i>		
1. Sadama funktsionaalsus ja kvaliteet (20%)	<p>Kas sadamasse lisandub uusi teenuseid?</p> <p>Kas paraneb teenuste kvaliteet ja kalurite olmetingimused?</p>	<p>0 – Sadamasse ei lisandu uusi teenuseid, teenuste kvaliteet ja kalurite olmetingimused ei parane</p> <p>4 – Sadamasse lisandub uusi teenuseid, teenuste kvaliteet ja kalurite olmetingimused paranevad olulisel määral</p>
2. Sadama seos ümberkaudse majanduskeskkonnaga (15%)	<p>Kas sadam on ümberkaudse majanduskeskkonnaga seotud?</p> <p>Milline on sadama kasutatavus?</p>	<p>0 – Sadamat kasutavate kalurite arv on väike, sadamal puudub seos ümberkaudse majanduskeskkonnaga (nt kohalike ettevõtete osalemine erinevate teenuste pakkumisel)</p> <p>4 – Sadamat kasutavad paljud kalurid, seos ümberkaudse majanduskeskkonnaga on tugev (nt pakuvad kohalikud ettevõtted sadamas mitmesuguseid teenuseid)</p>
<i>Tegevussuund 4: Koelmualade taastamine ja loomine</i>		
1. Kalavarude jätkusuutlikkuse tagamine (20%)	Kas projektiga suurendatakse kalavarude jätkusuutlikkust?	<p>0 – Projektiga ei suurendata kalavarude jätkusuutlikkust piirkonnas</p> <p>4 – Projekt panustab oluliselt piirkonna kalavarude suurendamisse</p>
2. Paiknemine kudealade nimistus (10%)	Kas investeeringuobjekt paikneb Keskkonnaameti perspektiivsete kudealade nimistus?	<p>0 – Investeeringuobjekt ei ole märgitud Keskkonnaameti perspektiivsete kudealade nimistusse</p> <p>4 – Investeeringuobjekt paikneb Keskkonnaameti perspektiivsete kudealade nimistus ja seda peetakse väga oluliseks</p>
3. Keskkonnaseisundi parandamine (5%)	Kas projekt aitab kaasa keskkonnaseisundi parandamisele?	0 – Projekt ei aita keskkonnaseisundi parandamisele kaasa

⁴

Taotluse esitamise eelduseks on kajastatus peatükis 4 määratletud sadamate nimekirjas.

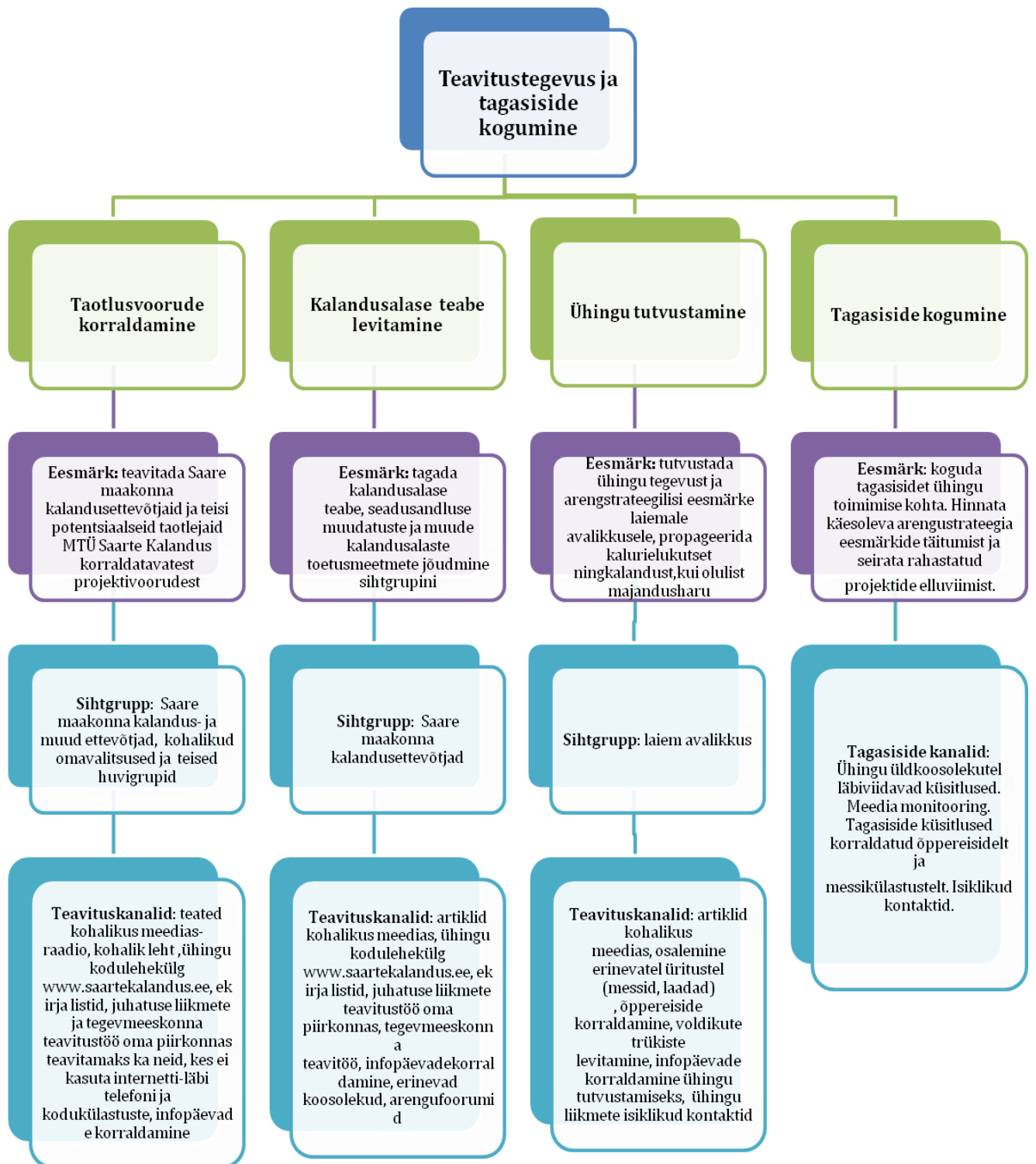

		4 – Projekt aitab olulisel määral kaasa keskkonnaseisundi parandamisele
<i>Tegevussuund 5: Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine</i>		
1. Kasusaajate arv (20%)	Kas projekt on suunatud suurele hulgale inimestele või kitsale ringkonnale?	0 – Projekt on suunatud väga kitsale isikute ringile 4 – Projekt on suunatud kogukonnale, kasusaajate arv on maksimaalselt suur
2. Kultuuripärandi ja traditsioonide edendamine (15%)	Kas projekt aitab kaasa kalanduse ja merendusegaseotud kultuuripärandi säilitamisele ning edendamisele?	0 – Projekt ei aita kalanduse ja merendusega seotud kultuuripärandi säilitamisele ning edendamisele kaasa 4 – Projekt aitab olulisel määral kaasa kalanduse ja merendusega seotud kultuuripärandi säilitamise

6.5 Kommunikatsiooniplaan

MTÜ Saarte Kalanduse kommunikatsiooniplaan koosneb teavitustegevusest ja tagasiside kogumiseks vajalike kanalite kirjeldusest (Joonis 7)

Kommunikatsiooniplaani elluviimise ja teavitustegevusega tegelevad bürootöötajad- MTÜ tegevjuht ja juhatuse assistent. Teavitustegevus on pidev protsess, mis toimub kogu strateegia perioodi jooksul. Kommunikatsiooniplaani täitmise eest vastutab ühingu juhatas.

Joonis 7. Kommunikatsiooniplaan

7 TOETUST SAANUD PROJEKTIDE SEIRE JA KOHALIKU ARENGUSTRATEEGIA HINDAMISTEGEVUS

MTÜ Saarte Kalandus strateegia seiret ja hindamist korraldatakse järgmiselt:

1. Taotlusi ja nendes kajastatud indikaatoreid seiratakse jooksvalt. MTÜ Saarte Kalandus tegevjuht annab iga-aastaselt üldkoosolekule ülevaate lisaks rahade kasutamisele ka peamiste strateegia indikaatorite täitumisest (aluseks on rahastatud taotlustest saadav teave);
2. Kaks korda strateegia elluviimise perioodi jooksul tehakse põhjalikum seire juba ellu viidud projektide tegelike tulemuste ja väljundite hindamiseks. Strateegia seiret korraldab MTÜ Saarte Kalandus juhatus ja tegevusi viib ellu büroo. Algandmetena kasutatakse eelarve täituvust, projektide elluviimise edenemist ja projektide panust strateegia eesmärkide saavutamisse, tuginedes taotlustes toodud teabele. Strateegia seire on pidev, aruandlusperioodi pikkuseks on üks aasta. Seirearuanne esitatakse MTÜ Saarte Kalandus juhatusle ja üldkoosolekule. Seirearuandest lähtuvalt valmistatakse ette iga-aastased rakenduskavad ning täpsustatakse vajadusel rakendamise korraldust. Iga-aastane seirearuanne peab sisaldama infot vähemalt strateegia elluviimise sisulise edenemise kohta meetmete kaupa:
  - eesmärk;
  - ülevaade projektitaotluste esitamisest ja kinnitamisest;
  - strateegia indikaatorite sihttasemetele lähenemine taotluste info põhjal;
  - rahastatud projektide edenemine;
  - strateegia elluviimise panus meetmete sihttasemete saavutamisse;
  - strateegia eelarve kasutamise edenemine;
  - strateegia elluviimisel tekkinud probleemid ja nende lahendused.

Vajadust strateegia uuendamise ja muutmise järgi hinnatakse iga-aastaselt üldkoosolekul lähtuvalt strateegia seire tulemustest. Strateegia hindamist korraldab MTÜ Saarte Kalandus juhatus, elluviijateks on büroo ja/või välishindaja. Algandmetena kasutatakse seirearuandeid ja elluviidud projektide tulemusi ning mõjusid (taotlused ja lõpparuanded). Strateegia hindamist viiakse läbi kahel korral strateegia perioodi jooksul ja esimesel korral 2019 aastal. Hindamisaruanne esitatakse MTÜ Saarte Kalandus üldkoosolekule ning Maaeluministeeriumile. Aruandest lähtuvalt valmistatakse vajadusel ette põhjalikumad strateegia muudatused.

Saare maakonna kalanduspiirkonna toetust saanud projektide seire ja kalanduspiirkonna strateegia hindamiseks kogutakse järgmised andmed:

- Saare maakonna kutseliste rannakalurite andmebaas sisaldab kutselisi kalureid arvuliselt, väljaantud püügivõimalused igaks kalendriaastaks; Läbi saadud andmete saab analüüsida, kas kalurkonna arvukus on suurenenud või vähenenud ning, kuidas on muutnud nende vanuseline struktuur
- Saare maakonna kutseliste rannakalurite iga-aastased väljapüügimahud, lossimiskohad. Läbi saadud andmete saab analüüsida, kas toetust saanud sadamates ja piirkondades on kasvanud kala väljapüügimahud. See tähendab, et raha on kasutatud õigete projektide toetamiseks.
- Projektide andmebaas, mis sisaldab esitatud projekte omavalitsuste ja tegevussuundade lõikes. Samuti sisaldab see andmebaas ka mittetoetatud projekte.

Andmete kogumine ja analüüs on järjepidev protsess. Kokkuleppel taotlejatega toimub paralleelselt kõikide tegevussuundade projektide seire. Sadamate tegevussuuna alt rahastatud projektidele toimub lisaks bürootöötajate pidevale seiretööle ka spetsiaalselt palgatud eksperdi poolt läbiviidav projektide elluviimise sihipärane kontrollimine.

Eksperti ülesanne on analüütilisel teel saadud seire tulemus kontrollida projekti elluviimise paigas (sadam, ehitised).

Büroo teostab kõikide ülejäänud tegevussuundade seiret läbi paikvaatluste ja vajadusel dokumentatsiooni kontrollimisel. Kõik tegevused toimuvad projektitoetuse taotlejaga eelneval kokkuleppel.

Büroo töötajatel ja seiret läbiviival eksperdil on kohustus tagada isikuandmete, ärisaladuste jms kaitse konfidentsiaalsuselepe alusel.

Strateegia hindamine ja ühingu eraldatud vahendite kasutamise aruandlus toimub MTÜ Saarte Kalandus tegevmeeskonna ülevaates MTÜ juhatusele ning seejärel ühingu üldkoosolekule iga-aastaselt. Vajadusel, kui on tarvis teha strateegias muudatusi, esitatakse muudatusettepanekud juhatuse ettepanekul üldkoosolekule.

Strateegia muutmise protsess

Seire tulemusena annab MTÜ juhatusele igal aastal üldkoosolekule aru projektide tulemuslikkusest ja mõjust. Selle analüüsi tulemusena tehakse juhatuse ettepanekul üldkoosolekule ettepanekuid strateegia muutmiseks. Ettepaneku juhatusele strateegia muutmise ettepanekuks võib teha iga MTÜ liige.

Kaks korda strateegia perioodi jooksul tehakse suuremad vahekokkuvõtted ja hindamised strateegia tulemuslikkusest, mis annab omakorda väga hea ülevaate vajadusest strateegiat muuta, täiendada või kohaldada hetkeoludega vastavaks.

Üldkoosoleku heakskiidu saanud muudetud strateegia esitab algatusrühm Maaeluministeeriumile ja PRIA-le, näidates ära tehtud muudatuse ja selle põhjenduse koos kõikide nõutud dokumentidega- üldkoosoleku protokoll, osalejate nimekiri ja otsus strateegia muudatuse vastuvõtmise kohta.

8 RAHASTAMISKAVA

„Euroopa Merendus ja Kalandusfondi 2014-2020 rakenduskava” meetme „Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamise” raames on Saare maakonnale määratud kogueelarve suurus 4 406 292,27 eurot ning siin on arvestatud strateegia hindamisel saadud miinimumpunktidega. Kõrgemate strateegia hindamise punktide korral lisandub siia punktidele vastav rahasumma, mis jaotatakse samade protsentide alusel nagu toodud allpool tabelis.

8.1 MTÜ Saarte Kalandus strateegia tegevussuundade eelarvevahendite jagunemine

Kala või vesiviljelustoodete väärindamine või turustamine- 15%

Mitmekesistamine- 30%

Kalasadamate uuendamine - 30%

Koelmualade taastamine ja loomine- 5%

Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine - 20%

Tabel 7. Rahade jaotus tegevussuundade ja aastate lõikes

	Väärindamine ja turustamine	Mitme-kesistamine	Sadamad	Koelmualad	Sotsiaalne heaolu
€ Saare maakonna eelarve vahendite summa : 3 383 691.-	15%	30%	30%	5%	20%
2014	0%	0%	0%	0%	0%
2015	30%	30%	30%	0%	0%
2016	10%	10%	10%	0%	30%
2017	20%	20%	20%	30%	30%
2018	30%	30%	30%	30%	20%
2019	5%	5%	5%	30%	10%
2020	5%	5%	5%	10%	10%
2021	Eelarve jääkide kasutamine	Eelarve jääkide kasutamine	Eelarve jääkide kasutamine	Eelarve jääkide kasutamine	Eelarve jääkide kasutamine
2022	Eelarve jääkide kasutamine	Eelarve jääkide kasutamine	Eelarve jääkide kasutamine	Eelarve jääkide kasutamine	Eelarve jääkide kasutamine

Juhul kui 2015. aastal projektitaotluste vooru ei ole võimalik avada ja eelarvevahendite jaotust ei toimu, lisatakse need vahendid 2016. aasta strateegia rakenduskavasse. Kasutamata jäänud vahendid kantakse üle järgmise aasta strateegia rakenduskavasse kuni 2020. aastani. Selleks tähtpäevaks kasutamata jäänud vahendite jaotuse otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga kohalike algatusrühmade kaupa 2020. aastaks. Algatusrühmal õigus

muuta tegevussuundade vahelisi eelarve summasid, tehes vastava muudatuse kohta kande arengustrateegiasse.

8.1.1. Eelarvehendite jagunemise muudatused

1. 2019. a - tõsta 70 % ulatuses EMKF meetme 3.3. tegevussuuna nr 2 „Majandustegevuse mitmekesistamine„ eelarvejääke üle EMKF meetme 3.3. tegevussuunda nr 5.

Kala või vesiviljelustoodete väärindamine või turustamine- 15%

Mitmekesistamine- 19 %

Kalasadamate uuendamine - 30%

Koelmualade taastamine ja loomine- 5%

Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine - 31%

Tabel 7. 1. 2019. II taotlusvooru eelarvehendite jaotuse protsent üldisest projektitoetuse taotluste eelarvest tegevussuundade lõikes.

	Väärindamine ja turustamine	Mitme-kesistamine	Sadamad	Koelmualad	Sotsiaalne heaolu
Saare maakonna eelarve vahendite summa : 3 486 640,62 €	15%	19%	30%	5%	31%
2019	7%	6%	1%	1%	15%

8.1.2. Eelarvehendite jagunemise muudatused 2020 - 2022

1. 2019. a - tõsta 41% ulatuses EMKF meetme 3.3. tegevussuuna nr 1 „Kala või vesiviljelustoodete väärindamine või turustamine „ eelarvejääke üle EMKF meetme 3.3. tegevussuunda nr 3 „Kalasadamate uuendamine“.

2. 2019. a - tõsta 37% ulatuses EMKF meetme 3.3. tegevussuuna nr 2 „Majandustegevuse mitmekesistamine„ eelarvejääke üle EMKF meetme 3.3. tegevussuunda nr 3 „Kalasadamate uuendamine“.

3. Suunata kalasadamate tegevussuunda maaeluministri 23. 10. 2019. a käskkirjaga nr 158 eraldatud 36 961,14 € (*Käskkirjaga eraldatud summa on liidetud projektivoorude üldisele eelarvele).

Tabel 7. 2. 2020 – 2022 eelarvehendite jaotuse protsent üldisest projektitoetuse taotluste eelarvest

	Väärindamine ja turustamine	Mitme-kesistamine	Sadamad	Koelmualad	Sotsiaalne heaolu
Saare maakonna eelarve vahendite summa : 3 523 601,76 €*	12%	16%	36%	5%	31%

8.1.3. EMKF meetmete 3.3 ja 3.4 vahelised eelarvevahendite jagunemise muudatused 2021

Saare maakonna kalanduspiirkonna 2021. a EMKF meetme 3.3. eelarvevahendite jääk peale 2020. a projektitoetuse taotluste hindamist on 730 317,84 €

Tabel 7. 3. 2021. a eelarvevahendite jaotuse protsent (protsent arvestatud 2021. a I taotlusvooru hindamisjärgse eelarvevahendite jäägi ja alusel).

	Väärindamine ja turustamine	Mitme-kesistamine	Sadamad	Koelmualad	Sotsiaalne heaolu
Saare maakonna eelarve vahendite summa: 3 523 601,76 €	12%	15%	27%	1%	45%

8.1.4. Eelarvevahendite jagunemise muudatused 2021

Saare maakonna kalanduspiirkonna 2021. a EMKF meetme 3.3. eelarvevahendite jääk on 522 120,80 € (2021. a I taotlusvooru esitatud projektitoetuse taotluste hindamistulemuste alusel).

Arengustrateegia rakenduskava eelarves tehakse järgmised muudatused:

1. Kalasadamate tegevussuuna (3) eelarvest (199 999, 93 €) tõstetakse sotsiaalse tegevussuuna (5) eelarvesse (246 451,67 €) 99 999,93 €. Peale rahaeraldust on kalasadamate tegevussuuna eelarve 100 000 € ja sotsiaalse heaolu tegevussuuna eelarve 346 451,60 €.
2. EMKF meetmest 3.4. eraldatakse meetmesse 3.3. 240 000 €. Peale rahaeraldust on EMKF meetme 3.4. eelarvejääk 60 125,56 € ja EMKF meetme 3.3. eelarve jääk 762 120,80 € (projektide eelarve täpne jaotus tegevussuundade vahel kajastub rakenduskava muudatuses).

240 000 € jagatakse tegevussuundade vahel järgmiselt:

- 2.1. Väärindamine – 31% ehk 73 434,03 €
- 2.2. Mitmekesistamine – 8 % ehk 18 793,60 €
- 2.3. Kalasadamad – 0 %
- 2.4. Koelmualad – 39 % ehk 94 223,97 €
- 2.5. Sotsiaalne heaolu – 22% ehk 53 548,40 €

Tabel 7. 4. 2021. a eelarvevahendite jaotuse protsent (protsent on arvestatud 2021. a I taotlusvooru esitatud projektitoetuse taotluste hindamistulemuste alusel).

	Väärindamine ja turustamine	Mitme-kesistamine	Sadamad	Koelmualad	Sotsiaalne heaolu
Saare maakonna eelarve vahendite summa: 3 523 601,76	11%	11%	13%	13%	52%

€+240 000 €/					
3 763 601,76 €					

Koostöö tegevussuuna eelarvehendite jaotus aastate lõikes

„Euroopa Merendus ja Kalandusfondi 2014-2020 rakenduskava” meetme „Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamise” raames on Saare maakonnale määratud Koostöö tegevussuuna summa 372 660,88 Eurot ning raha jaotatakse võrdselt aastateks 2016-2020 ning aastatel 2021 ja 2022 toimub eelarve jääkide olemasolul nende kasutamine.

2021. a rakenduskava muudatusega on koostöö tegevussuuna eelarve 60 125,56 €.

Tabel 8. Koostöö tegevussuuna eelarvehendite jaotus aastate lõikes.

Aasta	Summa- 372 660,88
2014	0
2015	0
2016	20%
2017	20%
2018	20%
2019	20%
2020	20%
2021	Eelarve jääkide kasutamine
2022	Eelarve jääkide kasutamine

8.2 Algatusgrupi eelarvehendite jagunemine

Algatusrühma eelarve jaguneb kuludeks, mis on seotud strateegia rakendamise juhtimisega ning kuludeks, mis on seotud strateegia elavdamisega, ning need kinnitatakse iga-aastaselt vastavalt vajadusele strateegia rakenduskavaga. Algatusrühma eelarve moodustab 15% maakonnale määratud eelarve vahenditest ehk 660 943,90 Eurot

Tabel 9. Algatusgrupi eelarve jaotus aastate lõikes.

Aasta	%	Elavdamine 10% igaaastasest rakenduskava eelarvest
2014	0%	0%
2015	7%	0,7%
2016	14%	1,4%
2017	14%	1,4%
2018	13%	1,3%
2019	13%	1,3%
2020	13%	1,3%
2021	13%	1,3%
2022	13%	1,3%
KOKKU:	100%	10%

9 STRATEEGIA KOOSTAMISE PROTSESS

Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia koostamise saab jagada kahte etappi. Esimeses etapis korraldas Maamajanduse Infokeskuse maaelu- ja kalandusvõrgustiku osakond strateegia integreeritud koolituse Pärnus Strand SPA & Konverentsihotellis 31.03.2014, mille toel omakorda korraldas MTÜ Saarte Kalandus kalanduspiirkonnas koosolekuid ja infopäevi eesmärgiga avardada asjahuviliste teadmisi strateegias käsitletavatest valdkondadest ja parandamaks eeldusi edaspidiseks projektitaotluste koostamiseks.

Saaremaa kalanduspiirkonna arengustrateegia koostamiseks kasutati Maaeluministeeriumi poolt tellitud Ernst & Young AS poolt läbiviidud uuringut- Kalanduspiirkondade säästva arengu meetme rakendamise mõju ranna- ja sisevete kalandusele ning kohalikule arengule. Kõigi kasutamist leidnud varasemate uuringute ja infoallikate nimekiri on esitatud töö lõpus kasutatud kirjanduse loetelus.

Novembris 2014 külastasid MTÜ Saarte Kalandus juhatuse liikmed kõiki uuendamist vajavaid lossimiskohti pildistati sadamarajatisi ning vaagiti sadamate uuendamisvõimalusi. Avalikel aruteludel kohtuti sadamaomanikega, kutseliste kalurite ja kohalike omavalitsuste esindajatega.

Avalikke koosolekuid toimus kokku 5: 2014 aasta novembrist kuni 2015 a maini ning koosolekutest teavitati maakonna kohalikes lehtedes, liikmete emaililistis ning MTÜ Saarte Kalandus kodulehel.

Tabel 10 Avalikud koosolekud maakonnas

Toimumisaeg	Toimumiskoht	Osalejad	Arutlusteemad
12.07.2014	Mändjala	44 maakonna kalurit ja kalandussektori ettevõtjat	Eesootavate plaanide ja kavade tutvustus, mille alusel hakata kirjutama uut strateegiat. SWOT-analüüsi koostamine eelmise perioodi ja eesootava uue kohta.
15.11.2014	Tehumardi	17Torgu, Salme, Lääne-Saare, Pihtla ja Kuressaare piirkonna kalurit ja kalandussektori ettevõtjat	Koostamisel oleva strateegia tutvustus ja arutelu. Sisendi saamine kohalikest piirkondadest
22.11.2014	Orissaare	18 Orissaare ning Muhu valla kalurit ja kalandussektori ettevõtjat	Koostamisel oleva strateegia tutvustus ja arutelu. Sisendi saamine kohalikest piirkondadest
29.11.2014	Kihelkonna	16 Kihelkonna, Lümada, Mustjala, Leisi kalurit ja kalandussektori ettevõtjat	Koostamisel oleva strateegia tutvustus ja arutelu. Sisendi saamine kohalikest piirkondadest
29.05.2015	Kuressaare	45 maakonna kalurit ja kalandussektori ettevõtjat	Valmiva strateegia tutvustus ning vajalike muudatuste sisseviimise arutelu

Protokollid ja osalejate nimekirjad asuvad Lisas 2.

Sadamakohtade külastamise ning avalike koosolekute tulemusena valmis uuendamist või parendamist vajavate kalasadamate ja lossimiskohtade nimekiri, mis on esitatud strateegia lisa 4.

Strateegia koostamise protsessi toetasid Maaeluministeriumi korraldatud koolitused, Pärnus Strand SPA & Konverentsihotellis märtsis 2014 ning detsembris 2014 Saaremaal GoSpa Hotellis toimunud aastalõpuseminaril, kus osalesid tegevusgrupi juhatuse liikmed, tegevmeeskond ja teised aktiivsemad organisatsiooni liikmed. Strateegia terviktekst oli tutvumiseks väljapandud MTÜ Saarte Kalandus koduleheküljel www.saartekalandus.ee ning liikmeid teavitati regulaarselt läbi e-kirjade infolisti tehtud muutustest ning liikmete ettepanekute ootusest. Samuti infomeeriti asjast huvitatud isikuid läbi isiklike kontaktide telefoni teel ja personaalselt.

KASUTATUD ALLIKAD

1. Uuring "Regionaalne pendelränne" Rein Ahas, Siiri Silm 2013.
2. Statistikaameti kodulehekülg www.stat.ee
3. Maaeluministeeriumi kalanduse andmebaas www.agri.ee
4. Keskkonnaministeeriumi kalanduse andmebaas www.envir.ee
5. Saare maakonna arengustrateegia 2020 <http://saare.maavalitsus.ee/arengukavad>
6. Saarte Koostöökogu strateegia 2015-2020
http://skk.ee/fileadmin/media/dokumendid/Strateegia_2015-2020/SKK_strateegia_2015-2020_10jun15.pdf
7. Eesti merenduspoliitika 2014-2020 www.mkm.ee
8. Eesti kalanduse strateegia 2014-2020 www.agri.ee
9. Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020
<http://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/euroopa-merendus-ja-kalandusfond-emkf-2014-2020>
10. Eesti maaelu arengukava 2014–2020 <http://agri.ee/et/eesmargid-tegevused/eesti-maaelu-arengukava-mak-2014-2020>
11. Ernst & Young AS , Euroopa Kalandusfondi 2007–2013 rakenduskava raames, 2014
Kalanduspiirkondade säästva arengu meetme rakendamise mõju ranna- ja sisevete kalandusele ning kohalikule arengule
http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.agri.ee%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fcontent%2Fuuringud%2F2014%2Fuuring-2014-saastev-areng-meede-4-1-aruanne.pdf&ei=5NWDVeeNNai9ygO897PACQ&usg=AFQjCNE5Pz_LWL1LMChMSLWaMBSySM-92g&sig2=a2Uv2ydUiPE4qbnrTevDJw&bvm=bv.96042044,d.bGQ
12. Turunduskommunikatsiooni agentuur Kämp. Euroopa Kalandusfondi 2007–2013 rakenduskava raames **Uuring kala ja kalatoodete tarbimise suurendamise võimalustest**
Eestishttp://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.agri.ee%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fpublic%2Fjuurkataloog%2FKALAMAJANDUS%2FUURINGUD%2FUuringuaruanne_PAKL-KAMP_Kalatarbimine_2011.pdf&ei=jtaDVcOdC4jdywPaj7jQDg&usg=AFQjCNHc0M45xtkGgXa2JIC_pRryH7zFkg&sig2=P1n9ubh5SG_GgVPiCFvhDg&bvm=bv.96042044,d.bGQ
13. Euroopa Kalandusfondi 2007–2013 rakenduskava raames **Hülgekahjude vähendamine püügivahendite hülgekindlamaks ehitamise ja hülgepeletite kasutusele võtmise abil**<http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.pria.ee%2Fdocs%2Fresources%2F7996.pdf&ei=LdeDVfubGISeygP3xICoBA&usg=AFQjCNHTW7y6PYm9MkCVoLnwtE4CQYXQ3A&sig2=HQgZWp0xRlhAPXBYoJreg&bvm=bv.96042044,d.bGQ>
14. Kangur Kati, Hämmal Gerli. Peipsi Koostöö Keskus. 2005. **Majanduslik ja sotsiaalneolukord kalandusega seotud rannapiirkondades**[http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.agri.ee%2Fsites%2Fdefault%](http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.agri.ee%2Fsites%2Fdefault%2F)

[2Ffiles%2Fpublic%2Fjuurkataloog%2FKALAMAJANDUS%2FRannakalanduse_sots_maj_ok.pdf&ei=i9SDVdyPEoKeywO0ubGwAg&usg=AFQjCNHMU1IYpq2Id2PL_VAO9yVXYViH4Q&sig2=DNbZ27qZru7qw0O33nAvpw&bvm=bv.96042044,d.bGQ](#)

15. UnitedPartners AS. 2006. Kalandusega seotud sadamate olukord jainvesteeringuvajadus. http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCIQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.agri.ee%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fpublic%2Fjuurkataloog%2FKALAMAJANDUS%2FUURINGUD%2FKalanduse_uuring_09_2006_UP.pdf&ei=rdSDVaKHEeG_ygPZvazADw&usg=AFQjCNHD9F6FNTaEZaul2kXkgjeVbTIvpQ&sig2=IGIZGo8GcrM4g-ULpBrRyw&bvm=bv.96042044,d.bGQ
16. Kalanduse Teabekeskus. 2010 Kalateave. Kalatarbimine <http://www.kalateave.ee/et/kala-tarbimine/uuringud>
17. Statistikaamet, 2015, Rahvastik soo, vanuse ja maakonna järgi 2015 http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Rahvastik/01Rahvastikunaitajad_ja_koosseis/04Rahvaarv_ja_rahvastiku_koosseis/04Rahvaarv_ja_rahvastiku_koosseis.asp
18. Maaeluministeeriumi kalavarude osakond. Püütud kalakogused püügiviiside kaupa Saare maakonnas, 2009-2014a , rannapüügist saadud tulu, <http://www.agri.ee/et/varasemate-aastate-puugiandmed>

LISAD

Lisa 1. Strateegia koostamises osalenud isikud ja asutused

Tabel 11. Strateegia väljatöötamisel osalenud tegevusgrupi liikmete esindajad

Jrk. nr.	Juriidilise isiku nimi; esindaja nimi	Piirkond
1	Aare Leppik	Salme vald
2	Aare Merila	Lääne-Saare vald
3	Ahto Kriska	Kuressaare
4	Ain Rei	Kuressaare
5	AiverLäets	Salme vald
6	Aivo Tabri	Leisi vald
7	Alar Aas	Lääne-Saare vald
8	Andrei Prii	Muhu vald
9	MTÜ Ankur	Muhu vald
10	OÜAquaMyk	Põide vald
11	ARDNASKELA OSAÜHING	Kuressaare
12	Arno Tuulik	Mustjala vald
13	Arvi Heinmaa	Torgu vald
14	Atla kalur OÜ	Lümanda vald
15	Baltic Workboats AS	Lääne-Saare vald
16	EA Grupp OÜ	Mustjala vald
17	ELKA OÜ	Laimjala vald
18	Endel Noor	Muhu vald
19	Erik Lausmaa	Lääne-Saare vald
20	MTÜEU-Roopa rand	Lümanda vald
21	Feodor Mašnov	Kuressaare
22	Goldfish OÜ	Lääne-Saare vald
23	Gold Grupp OÜ	Kuressaare
24	Heakala OÜ	Kuressaare
25	Heiki Merila	Lääne-Saare vald
26	Heino Vipp	Pihtla vald
27	Ilus Ella OÜ	Muhu vald
28	Ivi Äkke	Muhu vald

29	Jaan Köster	Kihelkonna vald
30	Jaan Linnupõld	Muhu vald
31	Jaan Põld	Lääne-Saare vald
32	Juhan Torn	Orissaare vald
33	Jaan Ärmus	Leisi vald
34	Johan Heinmaa	Torgu vald
35	Jüri Jürgens	Lääne-Saare vald
36	Jüri Schmuul	Muhu vald
37	OÜ Kaabeltau	Torgu vald
38	Kaido Tiit	Lääne-Saare vald
39	Kalev Rauk	Kihelkonna vald
40	Kaljo Prii	Muhu vald
41	Kaljo Vinn	Kuressaare
42	Kalle Kreis	Muhu vald
43	Kalle Lasn	Muhu vald
44	Kalle Lepik	Salme vald
45	MTÜ Kaunispe Sadam	Torgu vald
46	OÜ Keskpunkt	Kuressaare
47	Kihelkonna Vallavalitsus	Kihelkonna vald
48	OÜ KLK Nasva	Lääne-Saare vald
49	OÜ Koguva Kala	Muhu vald
50	TÜKõiguste rannapüük	Laimjala vald
51	Leisi Vallavalitsus	Leisi vald
52	MTÜ Lodja Sadam	Salme vald
53	Läätsa Kalatööstus As	Salme vald
54	„LäätsaRand” kalurite ühendus	Salme vald
55	Madis Sepp	Salme vald
56	Maido Selberg	Kihelkonna vald
57	Meinhard Laes	Lääne-Saare vald
58	Merekala OÜ	Kuressaare
59	MTÜ Minu Kodukant Sõrve	Torgu vald
60	OÜ Monistico	Lümanda vald
61	Muhu Vallavalitsus;	Muhu vald
62	Muratsi Sadama Selts	Lääne-Saare vald

63	Mustjala Vallavalitsus	Mustjala vald
64	As Mõntu Sadam	Torgu vald
65	Mõntu Sadama Halduse OÜ	Torgu vald
66	Nasva Forell OÜ	Lääne-Saare vald
67	Oleg Samorokov	Kihelkonna vald
68	Orissaare Vallavalitsus	Orissaare vald
69	Paavo Rahnel	Lääne-Saare vald
70	Pihtla vallavalitsus	Pihtla vald
71	UÜPolar –V	Salme vald
72	Prei OÜ	Lääne-Saare vald
73	Priidi Saar	Torgu vald
74	OÜ Pähkla Vähi- ja Kalakasvatus	Kuressaare
75	Pöide Vallavalitsus	Pöide vald
76	Rein Niit	Lääne-Saare vald
77	Rein Kuusk	Kuressaare
78	OÜ Reta Puit	Laimjala vald
79	OÜ REVALTEKS	Kuressaare
80	Riho Mägi	Pihtla vald
81	OÜ SAARE FISHEXPORT	Lääne-Saare vald
82	OÜ Saare Kaubaveod	Kuressaare
83	OÜ SK-Trans	Torgu vald
84	Suure Katla Selts	Pöide vald
85	Sõrvemaa Arengu Ühing	Torgu vald
86	MTÜ Taaliku Sadam	Orissaare vald
87	Targo Tiidussalu	Kuressaare
88	Tarmo Korv	Muhu vald
89	OÜ Tehumardi ERR	Salme vald
90	Tiit Kuusk	Lääne-Saare vald
91	Tihemetsa Kala OÜ	Lääne-Saare vald
92	OÜ Tinurek	Kuressaare
93	Toomas Alas	Pöide vald
94	Torgu Vallavalitsus	Torgu vald
95	Tori Kalastajate Ühing	Kuressaare
96	Tõnis Tasane	Kihelkonna vald

97	Ula-Hansu talu	Pihtla vald
98	OÜUndva Kalur	Kuressaare
99	Valdu Leppik	Salme vald
100	Valdur Rauniste	Lääne-Saare vald
101	Valjala Vallavalitsus;	Valjala vald
102	OÜ Vana-Tooma Talu	Torgu vald
103	MTÜ Varese Sadam	Mustjala vald
104	Vassili Prii	Muhu vald
105	AS Veere Sadam	Kihelkonna vald
106	Vello Salong	Lääne-Saare vald
107	OÜ Vesitüki	Lääne-Saare vald
108	Villi Lepiku Kopli talu	Pihtla vald
109	OÜVika VKN	Kuressaare
110	OÜ VRHL;	Torgu vald
111	OÜÖsel Fish	Lääne-Saare vald
112	OÜ ÖselHarvest	Pihtla vald
113	Ülo Tammeväli	Lääne-Saare vald

Lisa 2. Strateegia avalikud arutelud, osalenud isikud.

12. juuli 2014 – Saaremaa Kalurite Päev Mändjalas.

15:30 – 16:00 Osalejate registreerimine

16:00 – 18:00 MTÜ Saarte Kalandus uue strateegia avalik arutelu:

1. Hinnang organisatsiooni hetkeolukorrale
2. Strateegia muudatused võrreldes möödunud perioodiga
3. SWOT analüüs

18.00 Ettekanne Liis Laumets- uurimustöö Nasva kalurite elust

Jrk nr	NIMI	ASUTUS/ORGANISATSIOON
1	Arne Salong	AS Saare Fishexport
2	Toomas Tõnissoo	AS Saare Fishexport
3	Kertu Kiinvald	Arensburg OÜ
4	Aarne Põlluäär	MTÜ Saarte Kalandus
5	Eino Ruttu	OÜ Tehumardi ERR
6	Leida Ruttu	OÜ Tehumardi ERR
7	Toomas Alas	FIE
8	Aave Alas	FI
9	Anne Sillaots	FI
10	Tiiu Vaher	FI
11	Heino Vipp	MTÜ Saarte Kalandus
12	Rein Kuusk	FIE
13	Tiit Kelder	MTÜ Tori Kalastajate Ühing
14	Mihkel Undrest	OÜ VRHL
15	Andres Tinno	Kaarma Vallavalitsus
16	Kristel Peel	MTÜ Saarte Kalandus
17	Feodor Mašnov	FIE
18	Ain Rei	FIE
19	Vello Salong	FIE
20	Marje Salong	FI
21	Raul Paabu	Gold Fish OÜ
22	Arvi Heinmaa	FIE
23	Jüri Jürgens	FIE
24	Kaido Kannik	Nasva Forell OÜ
25	Erik Lausmaa	FIE
26	Jüri Saar	Pihla Vallavalitsus

27	Anne Saar	FI
28	Herman Vesilaid	Kalur
29	Maret Vesilaid	FI
30	Vello Runthal	Orissaare Vallavalitsus
31	Arvi Talk	Vesitüki OÜ
32	Elar Burk	FIE
33	Madis Sepp	FIE
34	Targo Tiidussalu	OÜ Tinurek
35	Alar Aas	FIE
36	Aiver Läets	FIE
37	Tiina Mai	Tihemetsa Kala OÜ
38	Liis Laumets	MTÜ Meretuul I ja L
39	Alvar Teder	UÜ Polar-V
40	Taimi Salura	FI
41	Marko Mets	Undva Kalur OÜ
42	Anton Püüa	Kõiguste Rannapüük TÜ
43	Irene Sepp	OÜ Vesitüki
44	Maive Sepp	FIE

15 november 2014 – Strateegia avalik koosolek Tehumardil - MEMO

Koosoleku aeg ja koht: 15.11.2014.a Tehumardi Puhkekeskuse saal

Koosoleku algus: kl 11.00

Koosoleku lõpp: kl 13.00

Osalejad:

Koosolekust võtsid osa : Hans Varris, Arvi Talk, Paavo Rahnel, Vello Salong, Valdek Küge, Silver Oder, Aivar Läets, Jüri Usin, Arvi Heinmaa. Markus Undrest, Leo Filippov, Ülo Tammeväli, Heikko Eist, Mihkel Undrest, Heino Vipp, Targo Tiidussalu, Madis Sepp

Mis on muutunud paremaks I Strateegia jooksul?

1.Sadamad – kui ei oleks toetusi olnud, oleks meie tegevus lõppenud (enamuses).

Sadam on väliselt ilus, aga me ei jõua oma jõududega sadamat üleval edaspidi hoida. Tuleb teha sadamanõukogu. Et hoida sadamat edaspidi korras.

Väga tähtis roll peab olema hindamiskomisjonil. Tuleb läbi käia peale projektide andmist, milline on tegevus peale toetuse andmist. On pretensioone sadama ehituse kohta. EI tehtud

seda, mida kalurid nõudsid. Siin on oma viga vallal. Ehitatud ei ole projekti järgi. Muulile on veel vaja paarsada kanti kive muuli jaoks. Ehitusjärelvalve oli nõrk.

1.1. Paadid sai renoveeritud

2. Meeste töötajad on läinud paremaks

3. Osa kaid on õige kõrgusega, osa liiga kõrged.

4. Saime majad tagasi, suhtumine on paranenud

Külad on rahvast tühjad. Ei ole kalureid, ei ole kala ostjaid

5. Huvi rannakalanduse vastu on tõusnud

6. Paranenud on kala kättesaadavus

7. Noori on liikuma kalasadamates

Mis on probleemid?

1. Kalurid on suht eakad. Noori juurde tulnud ei ole. Projektikirjutajaid noori on juurde tulnud, aga mitte noori kalureid. Seoses probleemidega Ukrainas ootavad meid ees väga rasked ajad. Samuti on probleemid turustamisega Venemaaga.

2. Uute turgudega leidmisega on probleeme. See tähendab, et kalurile ei saa head hinda maksta. Rannakalandust ootab ees väga raske aeg. Ja seda aastaid.

Aafrikasse saadetava kala hind on madal.

Omafinantseering on see, mis paneb projektitaotlejatele piirid ette.

Probleemina nähakse ka jätkuvalt hüljeste poolt tekitatud kahju kalavarudele.

Kuhupoole liikuda?

Tarvis oleks osta väikesed tõstukid, et sadamaid süvendada. Tarvis on kirjutada projekt, mille alusel soetada vastav tehnika.

Tarvis on kalapüügi kõrvale lisateenistuseks leida tööd kodu lähedal. Selleks ongi mitmekesistamise telg. Juba praegu on aeg mõelda projektide kirjutamisele. Mitte jätta seda viimaseks hetkeks.

Koolitusi kalureile selliseid, mis annavad reaalselt kasu. Projektikirjutamine ei ole nii keerukas, kui esialgu paistab. Eeltöö projekti taotlemisele tuleb varakult ära teha.

Sadamad tuleb ehitada ainult sinna, kus on kala ja kalasadamad

22.november 2014 Strateegia avalik koosolek Orissaares- MEMO

Koosoleku aeg ja koht: 22.11.2014.a Kuivastu mnt, Orissaare vallavolikogu saal

Koosoleku algus: kl 11.00

Koosoleku lõpp: kl 13.00

Arutelul osalesid: Kalle Lasn, Juhan Torn, Mihkel Undrest, Kristel Peel, Heino Vipp, Eino Alas, Ragnar Põllu, B Paasin, Jüri Schmuul, Urmas Mägi, Eda Kesküla, Tarmo Korv, Jaan Linnupõld, Indrek Võeras, Ain Rei, Aarne Põlluäär, Maidu Vesik, Vello Runthal.

Koosolek salvestatakse diktofonile

Heino: soovime arutleda teiega 3 teemal:

Mis on muutunud I perioodiga?

Mis on jäänud üles-mis on tegemata?

Kuidas edasi minna?

Ragnar Põllu: meid huvitab sadamate osas, mis võrgustik edasi luuakse- Ida-Saaremaa ja Muhu.

Mihkel Undrest: järgmine periood erineb selle poolest et sadamad ei ole nr 1 prioriteet. Ministeeriumi seisukoht on , et lõpule viiakse alustatud sadamad. Uut betooni valatakse vähe ja põhi argument on see, et kus on kala ja kalurid. Turismisadamaid ei arendata kalanduse rahadega.

Aarne Põlluäär: tutvustab telgede vahelisi protsente, mille ettepaneku on teinud juhatus. Kinnitab või muudab neid üldkoosolek.

Ragnar Põllu: küsimus Muhu kohta- Kallaste versus Vörkaia. Mis sellest saab- need on üksteisele nii lähedal. Kas see tähendab, et kui Kallaste on alustanud, siis Vörkaia tõenäoliselt raha ei saa?

Mihkel Undrest: Kindlasti ei tähenda see seda- pole mõtet teha ulmeprojekte, vaid ka väiksema rahaga saab sadamad korda teha. Väikseid sadamaid tuleb edasipidi ka korrastada, aga seal peab olema kala ja kalureid.

Tarmo Korv: Vörkaia oleks samuti vaja korda teha. Kallaste ja Vörkaia pumba muretsesid ju alguses koos.

Mihkel Undrest: 1 erinevus on eelmise perioodiga on see, et me ei pööra enam nii suurt tähelepanu vesiviljelejatele. Neil on omal suured meetmed ja meie keskendume rannapüügile.

Aarne Põlluäär: Uuel perioodil peavad projektid olema paremini põhjendatud, kalkuleeritud ja hindamiskomisjoni me kaasame rohkem oma ala eksperte. Varem puudus kogemus ja kompetents. Nüüd oleme targemad.

Eda Kesküla: sooviksime teha ettepaneku, et suurtele projektile tehakse hindamiskomisjoni poolt eelhindamine. Kuna väga suured väljaminekud on täisprojekti tegemisel. Ja siis öeldakse, et rahastust ei saagi. Kui oleks eelprojekt võimalik esitada ja sellele teha eelhindamine?

Heino Vipp: tehke see ettepanek kirjalikult ja edastame selle ministertiumisse, kes äkki võtab selle arutlusele. Idee ise ei ole halb. Hetkel on see määrusega vastuolus.

Jaan Linnupõld: kas Muhu vald Lalli sadamat ka mainis ?

Heino Vipp: jah, käisime ka Lalli sadamas.

Mihkel Undrest: ka Lalli sadamat peaks korrastama- teil on kala. Kaldad saab üles tõsta, sisse vajunud kohad saab ära valada. Süvendada oleks vaja- eelmine koosolek tuli ettepanek, et soetada meie maakonda tehniline vahend (pika noolega kopa, water master vms) mis käib vajadusel mööda sadamaid ja süvendab.

Võtame sadamate juhid kokku ja mõtleme välja, kuidas seda rahastada ja muretseme selle tehnilise vahendi.

Kristel Peel: võimalik, et saame selle projekti kirjutada ka tegevusgrupi nimel ja Koostöö telje alt.

Vello Runthal: Orissaare vald tahaks lisaks Taalikule korda teha ka Uisusadama. Aga sinna me ei soovi valada betooni, vaid puiduosa- summad ei ole suured-umbes 10-20 tuhat.

Me anname omale aru, et lisaks ehitusele, peame seda tulevikus ka üleval pidama.

Heino Vipp: Uut strateegiat kokku pannes oleme võtnud arvesse parema ja hea osa vanast strateegiast, mis toimib ja uue osa tahame lisada koos kaluritega.

Jaan Linnupõld: Muhus oleks väga vaja ka jäägeneraatorit.

Heino Vipp: jah, teil oleks seda väga vaja, kuna külmhoonet ei ole lähedal.

Mihkel Undrest: võtke mehed kokku ja mitmekesistamise telje alt saate ju taotleda.

29.november 2014 Strateegia avalik koosolek Kihelkonnal- MEMO

Koosoleku aeg ja koht: 29.11.2014.a Kihelkonna rahvamaja saal

Koosoleku algus: kl 11.00

Koosoleku lõpp: kl 13.00

Arutelul osalesid: Heino Vipp, Paul Vanin, Ardon Kaerma, Mati Väärtnõu, Indrek Ambos, Jaan Köster, Oleg Samorokov, Harry Raudvere, Hans Teiv, Mihkel Undrest, Arvo Kullapere, Uno Rääk, Osvald Tihise, Aarne Põlluäär, Kristel Peel, Tõnis Tasane

Koosolek salvestatakse diktofonile

Tervitussõnad juhatuse esimees Aarne Põlluäärelt

Heino Vipp: soovime arutleda teiega 3 teemal:

Mis on muutunud I perioodiga?

Mis on jäänud üles-mis on tegemata?

Kuidas edasi minna?

Mihkel Undrest: alguseks tahaksin rõhutada, et kala ja kalurkond on edaspidi juhatuse jaoks prioriteet nr 1. Peame vastutama ministeeriumi ja EL ees, et raha on pandud siinsetesse valdadesse väga palju, et kus on kala väljapüük.

Mina arvan, et kalurid tahaksid kõige rohkem näha uues perioodis näha kala. Selleks tahaksime teada teie arvamust, et kui kala tuleb tagasi, siis kuidas saaks Saarte Kalandus teid toetada?

Heino selgitab, kuidas juhatuse kujundas oma arvamuse telgede rahastuse protsendi jaotuse osas. Mitmekesistamisele on pandud suurim %, et kalurid saaksid kirjutada rohkem selliseid projekte, mis aitaks neil väljaspool kalapüügi hooaega leida tööd, et nad jääksid siiski kaluri elukutse juurde.

Hans Teiv: eelmise perioodi kohta küsimus- teil olid ju mõõdikud. Kas on kasvanud kalurkond seal, kuhu ehitati sadamad? Kas seal on nüüd rohkem kala?

Mihkel Undrest: igal juhul on kasvanud. Hea näide on Läätsa sadam- tehti sadam, nüüd on noored mehed tulnud merele ja kala lossimine kasvanud.

Heino Vipp: kutseliste kalurite hulk ei saa tegelikult kasvada, kuna ajalooliste püügiõiguste arv on kinnitatud notariaalselt ja need ei muutu.

Harry Raudvere: aga kuidas siis saab kalureid juurde tulla ? Millest me siis räägime?

Rohkem mitte betooni panna- sellega me pole nõus. Varese sadam on strateegiliselt olnud tähtis sadam

Mihkel Undrest: Taaliku sadam on seal kõrval. Ja alustanud. Me ei hakka ehitama sadamaid iga 5 km järgi

Harry Raudvere: meil on kalalaevad sees ja me tahaksime ehitada sadama, et tuua kala sadamasse.

Aarne Põlluäär: uue strateegia mõte on see, et me ei vala uut betooni. Siis ei tähenda see seda, et mitte mingeid muid sadamaid ei ehitata. Projekt peab olema väga hästi põhjendatud ja siis hindamiskomisjon saab otsustada - mõõdikud peavad olema täidetud.

Hans Teiv: Varese sadam oli eelmises strateegias sees. Lihtsalt omandiküsimustes ei saadud selgust. See on objektiivne põhjus ja oleks juba arendatud eelmises perioodis, kuna kala on seal olnud enne ja on praegu. Potentsiaali seal ju on ju.

Aarne Põlluäär: jutt on õige, aga seda soovimegi uues perioodis, et projekt oleks paremini põhjendatud.

Mihkel Undrest: kas seda ühte uut sadamat on sinna perioodi veel vaja. Me peame arvestama ka sellega, et turismi me kalanduse rahadega ei toeta.

Mati Väärtnõu: koelmualade taastamise kohta küsimus- forellijõgede taastamine mingit tulemust ei anna. Forell tahab kiirevoolulist jõge, mitte mudast pinda.

Kui me tahame, et merest oleks midagi võtta, siis me peame ka merre midagi andma. Kes finantseerib taastootmist?

Mihkel Undrest: 4-5 a tagasi me kutsusime hr Kullaperega professionaalid kohale ja tahtsime Nasval teha taastootmise. Võimulolijaid olid nõus ja riik toetas. Seda ei saa teha ainult projektirahadega, peab olema riigi toetus. Aga ära jäi, kuna rist võimu vahetuseks on suur ja mis saab siis, kui järgmine valitsus enam ei toeta.

Heino Vipp: seal peab olema taga riigiraha, et see oleks jätkusuutlik. Raha peab käima ees. Projektirahadega on seda liiga riskantne teha

Mati Väärtnõu: kui seda tehti aastaid tagasi siin, siis tehti seda kalurite rahadega ühiselt, ei teinud seda riik. Samamoodi võiks olla nüüd- see pole nii tohutu kallis projekt.

Mihkel Undrest : kes seda siis rahastama peaks?

Mati Väärtnõu: selle pärast selle probleemi tõstatasingi, et kui me otsustame seda teha, siis see raha peab tulema siit kohapealt?

Heino Vipp: olen sinuga nõus, et vaja on taastoota kala, aga see ei lähe ei mitmekesistamise ega ka koelmualade taastamise alla.

Palun esitage pärast tänast koosolekut kirjalik avaldus ja edastame selle põlluministeeriumi, et äkki saame lisaks koelmualade lisada sinna telge ka taastoomise osa.

Aarne Põlluäär: tähtis on vaadata pikalt tulevikku, et saaksime hakkama ka siis kui projektiperiood läbi saab. Selles osas oleks see taastootmine väga oluline.

Arvo Kullapere: väga hea on see, et me tajume täna siin ruumis, et otsustada saab maakonna keskselt ja ei dikteerita ette kuskilt kõrgelt.

Uurimused näitavad et Euroopa 28 riigis kalakasvatus väheneb, tõuseb ainult vesiviljelus. Seepärast on oluline, et toetada ranniku piirkonda ja Saarte kalandus on selles osas väga oluline asutus maakonna mõistes.

Aarne Põlluäär: uuel perioodil me tahame järgida enim seda, et õhku projektidesse enam sisse ei kirjutata. Peavad olema suurepäraselt põhjendatud, kalkuleeritud, võrdlevad pakkumised. Olulisel hulgal kaasame rohkem eksperte, et hinnata projekte.

Arvo Kullapere: kormoranidest ja hüljeste probleemist rääkides, siis kormoranide munade õlitamine on KIKist toetatud.

Merikotkad hetkel aktiivselt söövad kormoranide poegi ja mune

Hüljestest- meil on ühiskond nii palju survestanud, et lõpuks lubatakse arvukust reguleerida. Samm haaval liigutakse sinna poole, aga millal jõutakse nende küttimiseni, sinna on küll pikk aeg. Praegu käiakse Soomes õppimas, kuidas hülgeid üldse küttida, kuna side meie enda küttijatega on katkenud. Sellest on lihtsalt nii pikk aeg möödas. Me ei oska hülgega enam midagi teha ka- ta on kadunud meie tootmisest.

Jaan Köster: 2 kuud on keeluaeg- Papisaart kasutada ei saa.

Noori mehi pole, kuna nad ei saa merele- pole ajaloolist püügiõigust.

Aarne Põlluäär: me oleme mõelnud, et mis oleksid meie vahendite võimalused, et tõsta noorte arvu sektoris. Meie käed on seotud, kuna ajaloolist õigust ei ole võimalik juurde saada.

Aarne Põlluäär: aga kui vaadata % jaotust telgede osas, siis kuidas on teie arvamus nende osas? Keskelt läbi on summa aastas 800 000.-

Telgede vahelise protsendi jaotusega on kõik nõus, kuna neid saab ka hiljem vajaduse korral üldkoosoleku otsusega ümber tõsta.

29.mai 2015 Strateegia avalik koosolek MTÜ üldkoosoleku järgselt – väljavõte protokollist

Koosoleku aeg ja koht: 29.05. 2015.a Kuressaare Kohtu 22, Kuressaare Ametikool, ruum K-3

Koosoleku algus: kell 15.00

Koosoleku lõpp: kell 18.00

MTÜ liikmete nimekirjas 117 liiget, koosolekul 72 (seitsekümmend kaks), sealhulgas kirjalikke volikirju 28 (kaksikümmend kaheksa), mis moodustab 61,5 % liikmete arvust.

Aarne: sellega on koosoleku ametlik osa läbi ja jätkub uue strateegia aruteluga.

Tahaksime teile tutvustada siiani tehtud tööd ning uut strateegiat.

Muutuvad veel kindlasti hindamiskriteeriumid, SWOT ja selle sidumine tegevussuundadega.

Need täiendused on tegemisel Cumulus Consulting OÜ-s

Aarne tutvustab tegevussuundi ning juhatuse poolt ettepanekuga rahastusprotsenti telgedele:

- 1) Kala või vesiviljelustoodete väärimine ja turustamine- 15%
- 2) Mitmekesistamine - 30 %,
- 3) Kalasadamate uuendamine - 30 %,
- 4) Koelmualade taastamine - 5 %,
- 5) Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine- 20%
- 6) Algatusrühma koostöötegevused- 398 219.-

Samuti juhatuse ettepanek rahastuse jagunemiseks aastate kaupa:

€	3 360 970	Väärimine 15%	Mitmekesistamine 30%	Sadamad 30%	Koelmualad 5%	Sots.heaolu 20%	Koostöö€ 398 219
2014		0%	0%	0%	0%	0%	0
2015		30%	30%	30%	0%	0%	0
2016		10%	10%	10%	0%	30%	79647
2017		20%	20%	20%	30%	30%	79643
2018		30%	30%	30%	30%	20%	79643
2019		5%	5%	5%	30%	10%	79643
2020		5%	5%	5%	10%	10%	79643

Aarne: kõige rohkem huvitab meie liikmeid vastavalt kohalikele koosolekute tulemustele ikkagi sadamate teema.

Seega strateegia Lisa 4- Renoveerimist vajavate sadamate nimekirja, tahaks ka teiega koos läbi vaadata:

MTÜ Saarte Kalandus soovib perioodil 2014-2020+ täielikult renoveerida sadamad, mille ehitamist alustati perioodil 2008-2013 a: Kallaste sadam, Mõntu sadam, Taaliku sadam.

Lisaks soovitakse täielikult renoveerida maakonna suurima väljapüügiga Nasva sadam.

Perioodil 2014-2020+ toetada kalasadamate renoveerimise tegevussuuna all kuni 60 000.- Euroga järgmisi sadamaid:

Kaldu sadam, Kukessaare sadam, Lalli sadam, Läätsa sadam, Muratsi sadam, Orissaare Uisu sadam, Unguma sadam, Varese sadam ja Võrkaia sadam

Kõiki sadamaid toetatakse vaid eeldusel, et nad on sadamate registrisse kantud.

Lisa 3. Strateegia kinnitamise protokoll koopia

MTÜ Saarte Kalandus 11.12.2015 aasta üldkoosoleku

PROTOKOLL

Koosoleku aeg ja koht: 11.12. 2015.a Kuressaare Kohtu 22, Kuressaare Ametikool, ruum K-3

Koosoleku algus: kell 14.00

Koosoleku lõpp: kell 18.00

MTÜ liikmete nimekirjas 141 liiget, koosolekul 132 (sada kolmkümmend kaks), sealhulgas kirjalikke volikirju 59 (viiskümmend üheksa), mis moodustab 93,6 % liikmete arvust. Seega koosolek on otsustusvõimeline.

Osalejate nimekiri allkirjadega üheteistkümmel lehel lisatud protokollile

Koosoleku juhatajaks valiti: Arne Põlluäär

poolt 131, vastu 0, erapooletud 1

Koosoleku protokollijaks valiti: Kristel Peel

Poolt 127, vastu 0, erapooletud 5

Aarne: Üldkoosolekul häältelugejad võivad olla ka kandidaadid juhatuse ja hindamiskomisjoni liikmeteks

Poolt 132, vastu 0, erapooletud 0

Aarne: teen ettepaneku valida 7 häälelugemiskomisjoni liiget

Poolt 132, vastu 0, erapooletud 0

Häältelugejateks valiti: Hans Teiv, Kaido Tiit, Tiina Mai, Eda Kesküla, Heikko Eist, Tiit Kelder, Ragnar Põllu

Poolt 122 häält, vastu 0, erapooletud 10

Protokoll viiserijateks valiti: Targo Tiidussalu, Jüri Saar, Arne Salong

Poolt 120, vastu 0, erapooletud 12

Koosoleku päevakord:

- MTÜ põhikirja muutmine
- MTÜ Saarte Kalandus strateegia tutvustus
- MTÜ Saarte Kalandus strateegia Lisa dokumentide tutvustus
- MTÜ Saarte Kalandus strateegia vastuvõtmine
- MTÜ Saarte Kalandus juhatuse valimine
- MTÜ Saarte Kalandus juhatuse esimehe palga määramine
- MTÜ Saarte Kalandus hindamiskomisjoni valimine
- MTÜ Saarte Kalandus revisjoni/audiitori valimine
- 2015 I poolaasta eelarve ridade muudatuste tegemine
- EKMF rakenduskava 2014-2020+ algatusrühma 2015a II poolaasta eelarve tutvustus ning vastuvõtmine (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Määrus nr 1303/2013, artikkel 35, lõige 1, p a)
- EKMF 2016 a algatusrühma rakenduskava ja eelarve tutvustus ning vastuvõtmine
- Kohalt algatatud küsimused

Aarne Põlluäär: teen ettepaneku päevkorra muutuseks. Muuta päevakorda nii, et isikute valimised toimuksid muude päevakorrapunktide vahel aja kokkuhoiu mõttes.

Uus päevakord:

- MTÜ Saarte Kalandus strateegia tutvustus
- MTÜ Saarte Kalandus strateegia Lisa dokumentide tutvustus
- MTÜ Saarte Kalandus strateegia vastuvõtmine
- MTÜ Saarte Kalandus juhatuse valimine
- MTÜ põhikirja muutmine
- 2015 I poolaasta eelarve ridade muudatuste tegemine
- EKMF rakenduskava 2014-2020+ algatusrühma 2015a II poolaasta eelarve tutvustus ning vastuvõtmine
- MTÜ Saarte Kalandus hindamiskomisjoni valimine
- MTÜ Saarte Kalandus juhatuse esimehe palga määramine
- EKMF 2016 a algatusrühma rakenduskava ja eelarve tutvustus ning vastuvõtmine
- MTÜ Saarte Kalandus revisjoni/audiitori valimine
- Kohalt algatatud küsimused

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

Punkt 1. MTÜ Strateegia tutvustus

Heino Vipp: tutvustab strateegiat: eesmärki ning piirkonnale eraldatud eelarve vahendeid. Seletab strateegia hindamise protsessi ning punktide jagamist.

Samuti tegevussuundade ning aastate lõikes raha jaotamist, algatusrühmale eraldatud vahendeid ning Koostööle määratud summat.

Punkt 2. - MTÜ Saarte Kalandus strateegia lisade tutvustus

Aarne Põlluäär tutvustab strateegia Lisas olevaid dokumente: juhatuse ja büroo töökorraldused, valimisreglemendid ning Lisa 5 –strateegia perioodil renoveeritavad sadamad.

Heino Vipp: loetleb strateegias olevad sadamad, mille nimekiri on koostatud vastavalt piirkondlike koosolekute tulemustele.

Aare Martinson: Turja sadam sooviks enda lisamist strateegiasse

Arvi Talk: Kaunispe sadam sooviks enda lisamist strateegiasse

Aarne Põlluäär: oleme läbi käinud terve maakonna, küsinud korduvalt kohalike omavalitsuste käest ja kõik need vastused oleme lisanud strateegiasse. Minu küsimus, et kus te olete tänase päevani olnud, et alles täna kinnitamisel ärkate?

Mihkel Undrest: juhatuse on võtnud nimekirja aluseks, kus on kala ja kus on kalurid. See on analüüsi ja andmete tulemusena saadud.

Meil on eelmisel perioodil nii palju raha taotud sadamatesse, aga me ei saa oma külalisi ministeeriumist sinna viia, sest nendes sadamates ei ole kala. Ainus korralik kalasadam, mille korda oleme teinud, on täna päeval Läätsa. Teised on väga ilusad ja kallilt ehitatud sadamad, aga kalandusega on liiga vähe pistmist seal.

Täna on prioriteediks Nasva jõesadam, kus on ajalooliselt palju kala.

Muidugi tahame, et kõik väiksed sadamad saaksid korda, aga vaatame ikka seda, kus on kalurid ja kus on kala.

Viljar Nuut: palju sul Mõntus kalureid on ja kala laaditakse?

Mihkel Undrest: hetkel Mõntus kala laadida ei olegi võimalik. Sellepärast ma ehitangi, et järgmisel aastal on juba võimalik laadida. Mul on 8 kastmõrda, mul on paadid, süvavee mõrrad.

Aarne: Tuletan teile meelde, et meil on saalis ka ajakirjandus ja külalised. Kuna asi kisub individuaalseks ja personaalseks, siis kas üldkoosolek on nõus, et saalis viibivad külalised

Kõik nõus

Ragnar Põllu: Koguva palub, et ka meid lisataks strateegiasse

Arne Salong: töötlemise poolelt ütleksin, et enamus kala tuleb Nasvalt. Kala tuleb Nasvast kuni Sõrveni

Meelis Tamm: Kungla sadama faarvaater vajab süvendamist

Ragnar Põllu: kas ei oleks mõttekas panna nõ „Suurtele” ette piirmäär, mitte 400 000.- vaid tõmbaks seda väiksemaks. Näiteks 230 000.-

Mart Undrest: 200 000.- on vähese riigiabi reegel, mis tähendab, et 3 a jooksul ei saa üks taotleja rohkem nagunii taotleja. Seda ei pea juurde kirjutama.

Aarne Põlluäär: paneme hääletusele variandi, et sadamad jäävad nii, nagu on kirja pandud strateegias. Ning lisada kuni 60 000.- sadamate nimekirja: Kihelkonna Abaja väikesadam, Kaunispe, Turja, Kungla, Koguva sadamad.

Hääletus

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

Punkt 3. MTÜ Saarte Kalandus strateegia vastuvõtmine

Aarne: paneme hääletusele MTÜ Saarte Kalandus strateegia koos lisadega ning lisatud muudatusega sadamate nimekirjas. Kes on selle poolt, et dokument vastu võtta.

Hääletus

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

Punkt 4. MTÜ Saarte Kalandus juhatuse valimine

Heino Vipp: seletab valimiste reglementi ning 49% huvigruppide reeglit. Samuti seda, et juhatusse saab kuuluda 2, 4, 5 huvigrupi esindajad.

Iga delegaat saab valida kuni 9 liiget. Võib valida vähem, aga rohkem, kui 9 ei saa valida- sel juhul on sedel kehtetu.

Mihkel Undrest esitab kandidaatideks: Jüri Saar, Vello Salong, Aarne Põlluäär, Tiina Mai, Kalle Lasn, Heikko Eist, Tõnis Tasane, Tiit Kelder, Heimar Laanemets

Endel Noor: esitan kandidaadiks Ragnar Põllu

Arvi Talk esitab kandidaatideks: Kalle Kreis, Targo Tiidussalu, Kaido Tiit, Eda Kesküla, Andres Jalakas, Maive Sepp.

Arne Salong: Raul Paabu

Aarne Põlluäär: teen ettepanku nimekiri sulgeda

Hääletus

Kõik Nõus

Jagatakse laiali hääletussedelid 132 tk

Häältelugemiskomisjon läheb hääli lugema ning viibivad järgnevad hääletused saalist väljas- 7 in (koos volitustega 10 häält)

Hääletus

Kõik nõus

Tulemused: 132 sedelit, 3 rikutud.

Valituks osutusid:

Kalandussektori FIEd: Tõnis Tasane (85 häält) Vello Salong (83) Kalle Lasn (70) Heikko Eist (66)

Kalandussektori väline FIE: Heimar Laanemets (68)

Füüsilised isikud: Jüri Saar (114) Mihkel Undrest (77) Tiina Mai (72) Eda Kesküla (68)

Aarne Põlluäär: Teen ettepaneku kinnitada uus juhatuse koosseis

Hääletus

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

Punkt 5. MTÜ Saarte Kalandus põhikirja muutmine

Kristel Peel tutvustab muutunud põhikirja:

7.14.5 Juhatus eelarve kuulub MTÜ rakenduskava eelarve muutmine 10% ulatuses
12.3. Juhatus ja teiste organite liikmed peavad võimaldama revidendil tutvuda kõigi revisjoni läbiviimiseks vajalike dokumentidega ning andma vajalikku teavet.

6.3 17 Revidendi või audiitori valimine ja tagasikutsumine. Revisjoniaruannete kinnitamine.

12.1. Ühingu eesmärgipärase ja finantstegevuse revideerimiseks ning vastuvõetud otsuste õiguspärasuse kontrollimiseks valib üldkoosolek revidendi või audiitori

12.2. Revident või audiitor töötab tööplaani alusel, mille ta koostab järgneva majandusaastaks eelmise majandusaasta aastaaruande koosoleku toimumise ajaks ja esitab selle üldkoosolekule kinnitamiseks. Revisjone teostatakse vastavalt vajadusele, kuid mitte vähem kui üks kord aastas. Revideeritavad objektid ja tegevused valib revident või audiitor omal initsiatiivil või MTÜ Saarte Kalandus liikmete ettepanekul. Iga läbiviidud revisjoni kohta koostatakse aruanne, mis esitakse üldkoosolekule kinnitamiseks.

12.3. Juhatus ja teiste organite liikmed peavad võimaldama revidendil või audiitoril tutvuda kõigi revisjoni läbiviimiseks vajalike dokumentidega ning andma vajalikku teavet.

12.4. Revident või audiitor ei või olla MTÜ juhatuse liige ega MTÜ palgaline töötaja.

12.5. Revidendil või audiitoril on õigus hääleõiguseta osaleda komisjonide töös.

12.6. Revidendi või audiitori volituste tähtaeg on viis aastat.

Hääletus

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

Punkt 6. 2015 I poolaasta eelarve ridade muudatuste tegemine

Kristel Peel tutvustab eelarve ridade muudatusi:

Tõsta reall 1.1.4 Veebileht 850.- reall 1.1.1 Personalikulud

Tõsta reall 1.1.2 Üldkulud 330.- reall 1.1.1 Personalikulud

Hääletus

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

Punkt 7. EKMF rakenduskava 2014-2020+ algatusrühma 2015a II poolaasta eelarve tutvustus ning vastuvõtmine

Heino Vipp tutvustab 2015 a II poolaasta eelarvet:

Kasutada MTÜ 2015 a II poolaasta eelarveks 7% algatusrühma eelarveks ettenähtud vahenditest ehk 46 266,10 eurot

Hääletus

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

Aarne Põlluäär: Kas üldkoosolek on nõus, et tõsta viimased 3 punkti hindamiskomisjoni valimisest ettepoole:

- MTÜ Saarte Kalandus juhatuse esimehe palga määramine
- EKMF 2016 a algatusrühma rakenduskava ja eelarve tutvustus ning vastuvõtmine
- MTÜ Saarte Kalandus revisjoni/audiitori valimine

Hääletus

Kõik nõus

Punkt 8. Juhatusesimehe palga määramine

Aarne Põlluäär: juhatuse ettepanek on määrata juhatuse esimehe brutopalgaks ühes kalendrikuus tagasiulatuvalt 01.07.2015 400 Eur.

Hääletus

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

Punkt 9. EKMF 2016 a algatusrühma rakenduskava ja eelarve tutvustus ning vastuvõtmine

Kristel Peel tutvustab 2016 a eelarvet ning rakenduskava:

Algatusrühmale eraldatud vahendid 15% maakonna eelarve vahenditest - 660 943,8 Eur (arvestatud miinimumpunktidega hinnatud strateegiat).

Eelarve kasvab vastavalt strateegia hindamispunktidele samade protsentide alusel.

2016 a eelarve- 14% 92 532,1 eurot

Elavdamine sellest 10% 9226,6 eurot

Hääletus

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

Punkt 10. MTÜ Saarte Kalandus revisjoni/audiitori valimine

Aarne Põlluäär: juhatuse ettepanek üldkoosolekule on see, et kolme liikmelise revisjonikomisjoni asemel valida, kas revident või audiitor. Kuna meie tegevust kontrollib PRIA, siis meil ei ole mõtet 3 inimest sellega koormata.

Selgitatakse audiitori ja revidendi erinevusi: audiitor kontrollib vastavalt tema kutsereeglitele ainult raamatupidamist. Revident saab kontrollida ka büroo ja juhatuse tööd.

Ettepanek valida MTÜ tegevuse revideerimiseks revident
Hääletus

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

Ettepanek valida MTÜ tegevuse revideerimiseks audiitor
Hääletus

Poolt 0 vastu 121 , erapooletu 1

Aarne Põlluäär: Täna me siin revidenti ei vali, kuna selleks on vaja välja kuulutada hange.

Teen ettepaneku anda volitus juhatusele valida revident ning kuulutada selleks välja hange
Hääletus

Poolt 121 vastu 0 , erapooletu 1

Heino Vipp: PRIA palvel on vaja ka hääletusele panna see, et 2015 a majandusaastat revideerib uus hanke korras leitud revident

Hääletus

Poolt 121 vastu 0 , erapooletu 1

Punkt 11. Kohalt algatatud küsimused

Hans Varris: kuidas vastutab hindamiskomisjon, kui projekti eest küsitakse hiljem raha tagasi?

Aarne Põlluäär: hindamiskomisjon ei saa ette näha, et tulevikus võib projektiga ette tulla probleeme. Kui nad näevad projekti esitamise ajal, et võib tulla probleeme, siis nad kindlasti projekti läbi ei lase. Aga need asjad ilmnevad tavaliselt hiljem ning siis ei saa hindamiskomisjon enam kuidagi vastutada.

Punkt 12. MTÜ Saarte Kalandus Hindamiskomisjoni valimine

Aarne Põlluäär: palun esitada kandidaadid

Arvi Talk: Rein Kuusk, Urmas Sepp, Elar Burk, Piret Pihel, Tarmo Korv, Arne Salong, Aivo Tabri, Arvi Talk, Eino Ruttu, Veljo Kuivjõgi, Viljar Nuut

Mihkel Undrest: Elvi Viira, Arne Vainokivi, Andrei Prii, Riina Allik, Nalmond Meri, Aivar Sõrm, Mart Mäeker

Viljar Nuut: teen ettepaneku lisada kandidaatideks Villu Reiljan ja Neinar Seli

Aarne Põlluäär: nende kirjalik nõusolek on puudu, seega kandidaate ei arvestata.

Arne Salong: Raul Paabu

Aarne Põlluäär: Teen ettepaneku hindamiskomisjoni nimekiri sulgeda

Hääletus

Kõik poolt

Tulemused- 130 sedelit, 12 rikutud

Valituks osutusid: Arne Salong (96) Andrei Prii (84) Eino Ruttu (82) Aivar Sõrm (74)

Aarne Vainokivi (68) Elvi Viira (67) Riina Allik (62) Rein Kuusk (60)

Piret Pihel ja Nalmond Meri ühepalju hääli- 58

Toimub loosimine- Piret Pihel põhikoosseisus

Asendusliikmed: Nalmond Meri (58) Arvi Talk (52) Urmas Sepp (50)

Aarne Põlluäär: Teen ettepaneku kinnitada MTÜ Saarte Kalandus hindamiskomisjoni koosseis

Hääletus

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

ÜLDKOOSOLEK OTSUSTAS:

- Lisada MTÜ Saarte Kalandus strateegia 2014-2020+ Lisa 5 Renoveerimist vajavate sadamate nimekirja järgmised sadamad: Kihelkonna Abaja, Turja, Kaunispe, Kungla, Koguva sadamad (toetuse summa kuni 60 000.-) (**Otsus nr 11**)

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

- Kinnitada MTÜ Saarte Kalandus Strateegia 2014-2020+ (**Otsus nr 12**)

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

- Kinnitada MTÜ Saarte Kalanduse uus juhatuse koosseis : Tõnis Tasane, Vello Salong , Kalle Lasn, Heikko Eist, Heimar Laanemets , Jüri Saar , Mihkel Undrest, Tiina Mai, Eda Kesküla (**Otsus nr 13**)

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

Kinnitada MTÜ Saarte Kalandus põhikirjas järgmised muudatused

7.14.5 Juhatuse pädevusse kuulub- MTÜ rakenduskava eelarve muutmine 10% ulatuses

12.3. Juhatuse ja teiste organite liikmed peavad võimaldama revisjonikomisjonil tutvuda kõigi revisjoni läbiviimiseks vajalike dokumentidega ning andma vajalikku teavet.

6.3. 17 Revidendi või audiitori valimine ja tagasikutsumine.
Revisjoniaruannete kinnitamine.

12.1. Ühingu eesmärgipärase ja finantstegevuse revideerimiseks ning vastuvõetud otsuste õiguspärasuse kontrollimiseks valib üldkoosolek revidendi või audiitori

12.2. Revident või audiitor töötab tööplaani alusel, mille ta koostab järgnevas majandusaastaks eelmise majandusaasta aastaaruande koosoleku toimumise ajaks ja esitab selle üldkoosolekule kinnitamiseks. Revisjone teostatakse vastavalt vajadusele, kuid mitte vähem kui üks kord aastas. Revideeritavad objektid ja tegevused valib revident või audiitor omal initsiatiivil või MTÜ Saarte Kalandus liikmete ettepanekul. Iga läbiviidud revisjoni kohta koostatakse aruanne, mis esitakse üldkoosolekule kinnitamiseks.

12.3. Juhatuse ja teiste organite liikmed peavad võimaldama revidendil või audiitoril tutvuda kõigi revisjoni läbiviimiseks vajalike dokumentidega ning andma vajalikku teavet.

12.4. Revident või audiitor ei või olla MTÜ juhatuse liige ega MTÜ palgaline töötaja.

12.5. Revidendil või audiitoril on õigus hääleõiguseta osaleda komisjonide töös.

12.6. Revidendi või audiitori volituste tähtaeg on viis aastat.

- **(Otsus nr 14)**

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

- Kinnitada MTÜ Saarte Kalandus 2015 I poolaasta eelarve ridade muudatus
Realt 1.1.4 Veebileht 850.- reale 1.1.1 Personalikulud
Realt 1.1.2 Üldkulud 330.- reale 1.1.1 Personalikulud **(Otsus nr 15)**

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

- Kinnitada MTÜ Saarte Kalandus 2015a II poolaasta eelarve 46 266,10 eurot **(Otsus nr 16)**

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

- Määrata MTÜ Saarte Kalandus juhatuse esimehe brutopalgaks 1 kuus tagasiulatuvalt 01.07.2015 400 eurot **(Otsus nr 17)**

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

- Kinnitada MTÜ Saarte Kalandus 2016 a algatusrühma rakenduskava ja eelarve 92 532,1 eurot **(Otsus nr 18)**

Poolt 122 vastu 0 erapooletu 0

- Valida MTÜ Saarte Kalandus tegevuse revideerimiseks revident (**Otsus nr 19**)

Poolt 121 vastu 0 erapooletu 1

- Valida MTÜ Saarte Kalandus tegevuse revideerimiseks audiitor (**Otsus nr 19**)

Poolt 0 vastu 121 erapooletu 1

- Anda juhatusese volitus korraldada revidendi leidmiseks hange (**Otsus nr 19**)

Poolt 121 vastu 0 erapooletu 1

- - Kinnitada, et MTÜ Saarte Kalandus 2015 a majandusaastat revideerib uus hanke korras leitud revident (**Otsus nr 19**)

Poolt 121 vastu 0 erapooletu 1

- Kinnitada MTÜ Saarte Kalanduse hindamiskomisjoni liikmeteks: Arne Salong, Andrei Prii, Eino Ruttu, Aivar Sõrm, Aarne Vainokivi, Elvi Viira, Riina Allik, Rein Kuusk, Piret Pihel ja asendusliikmeteks Nalmond Meri, Arvi Talk, Urmas Sepp (**Otsus nr 20**)

Poolt 132 vastu 0 erapooletu 0

Koosoleku juhataja

Aarne Põlluäär

Protokollija

Kristel Peel

Viseerijad:

Targo Tiidussalu

Jüri Saar

Arne Salong

Häältelugejad:

Hans Teiv

Kaido Tiit

Tiina Mai

Eda Kesküla

Heikko Eist

Tiit Kelder

Ragnar Põllu

Lisa 4. Väljavõtted kohalike omavalitsuste arengukavadest

Vald	Kas sadamate ja kalanduse teema sisaldub valla arengukavas	Milliseid sadamaid plaanitakse arendada	Väljavõtte strateegiast
Saaremaa vald varem Kihelkonna	Sadamate teema on Kihelkonna valla 2015 – 2020 aastate arengukavas kajastatud	Kihelkonna valla arengukava järgi plaanitakse rajada Abaja lahe piirkonda väikesadamat ja renoveerida Papissaare ja Vikati sadamaid. Abaja lahe väikesadama rajamiseks on koostatud 2017. a „Abaja küla Laskeraja maaüksuse detailplaneering.“ Planeeringu eesmärgiks on väikesadama ja selle juurde taristu rajamine; sadamateenuste osutamine alla 12-meetrise kogupikkusega veesõidukitele; maakorraldustoimingute teostamine planeeringualal; kai koos lossimiskohaga ja paadisliipi rajamine; sadama ala ja sadama akvatooriumi määramine merealal; sadama akvatooriumi ja faarvaatri võimalik süvendamine; külakogukonnale rannarahva traditsioonilise eluviisi võimaluse loomine väikelaevasadama kasutamisel.	1.4. Merelise ligipääsetavuse infrastruktuuri parandamine: ♣ Papissaare sadama rekonstrueerimine ♣ Vikati sadama rekonstrueerimine ♣ Vilsandi põhjakaldale sildumiskoha ehitamine ♣ Vilsandi veete süvendamine, uute meremärkide paigaldamine ♣ Kesknõmme kalakasvatuse sadamana väljaarendamine (head eeldused puhke- ja vaba aja keskuse loomiseks) ♣ Veere külmhoone lõplik väljaehitamine (kalatöötlus) ♣ Veerele jahisadama väljaehitamine ♣ Aastaringse tooraine saamiseks kalakasvatuse väljaehitamine (Undva, Veere, Kesknõmme piirkonda) ♣ Abaja lahe piirkonda väikesadama rajamine ♣ Merele ligipääsu võimaldamine, vanade lautrikohade kasutuselevõtt koostöös maaomanikega. ♣ Vana rannamaantee arendamine turismiteeks (viidatus, teenused, infotahvlid tee ääres) ♣ Tagamõisa poolsaarel nn Undva ringi turismitee väljaarendamine.
Saaremaa vald varem Kuressaare linn	Sadamate ja kalanduse teema on Kuressaare linna arengukavas aastateks 2014–2020 (2030) kajastatud.	Linna prioriteet on Kuressaare sadama arendamine: vaja on renoveerida sadamahoone ja puhastada faarvaatrit. Selleks on Kuressaare Linnavalitsusel kavas esitada 2014. aasta sügisel taotlus Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest rahastatava meetme „Väikesadamate võrgustiku väljaarendamise toetamine“ taotlusvooru. Positiivse rahastamisotsuse puhul tehakse nimetatud tööd 2015. aastal. Täiendavate rahastamisallikate leidmisel on plaanis ka sadama faarvaatri süvendamine ja laiendamine ning suurematele alustele sildumisvõimaluste loomine.	Valdkond: Majandus Eesmärk 5.1: Kindel, kiire ja soodne ligipääs Saaremaale Alaeesmärk 5.1.5: Atraktiivne, mitmekülgsed teenustega jahisadam Tegevus 5.1.5.1: Sadamahoone renoveerimine Tegevus 5.1.5.2: Faarvaatri süvendamine ja laiendamine Tegevus 5.1.5.3: Jahisadamas suurematele alustele sildumisvõimaluste loomine Tegevus 5.1.5.4: Kalaturu rajamine Eesmärk 5.4: Kuressaare ja Saaremaa on tuntud ning tunnustatud nii elu- kui ka töökohana, samuti ettevõtluspiirkonnana Alaeesmärk 5.4.1: Lõimitud turundustegevus Tegevus 5.4.1.1: Maakonna väikesadamate võrgustiku terviklik turundamine Tegevus 5.5.3.1: Kalaturismi arendamine Eesmärk 6.3: Kuressaare on tõeline merelinn Alaeesmärk 6.3.1: Kuressaare jahisadam on välja arendatud

			<p>Tegevus 6.3.1.1: Faarvaatri süvendamine ja laiendamine</p> <p>Tegevus 6.3.1.2: Jahisadamas suurematele alustele sildumisvõimaluste loomine</p> <p>Alaeesmärk 6.3.2: Mereäärne puhkepiirkond on aktiivses kasutuses</p> <p>Tegevus 6.3.2.2: Paatide randumistingimuste parandamine Tori jõe suudmes</p>
Saaremaa vald varem Laimjala	Ei	Sadamad on eraomanduses ja info vallal puudub. Tõenäoliselt plaanitakse arendada Ruhve sadamat	-
Saaremaa vald varem Leisi	<p>Arengukavas on ” Teede, sadamate ja transpordi” all sisse kirjutatud Soela sadamasse paatide remondi- ja hoiukuuri ehitamine perspektiivselt 2017-2018</p>	<p>Kokku on lepitud Triigi sadama kalapaatide kai rekonstrueerimine, süvendamine ning slipi ehitamine</p> <p>On olemas veel Murika kalasadama asukoht, mis on aga erakätes ja vald seal oma arendust ette ei näe.</p>	Soela sadamasse paatide hoiu/remondiruumi ehitamine 2016 -2018
Saaremaa vald varem Lümända	Jah- kuid 3 valla ühinemisel loodava Lääne-Saare valla arengukava on veel koostamisel. Sel põhjusel ei vastanud ka Kärla ja Kaarma vallad.	Suurte investeeringute vajadust ei ole, küll aga olemasoleva 2 sadamakoha Atla ja Roopa täiendusi.	Atla sadama ujuvkaide ja 3 paadikuuri väljaehitamine. Roopa paadisilla kasutamist segab tugevalt üks madalik meres (nn püksisäär), mida tuleks lõhkamise abil süvendada
Muhu	Jah	Kallaste sadam	<p>Kalapüügist saadud toodangu realiseerimiseks on vajalik tagada kvaliteetne sadamate infrastruktuur ja tehnovõrk. Siinkohal on Muhu vallale abi osutanud viimastel aastatel kõigerohkem Euroopa Kalandusfond. Muhu põhjarannikul on teostatud Kallaste sadama rekonstrueerimistöde esimene etapp. Tegemist on avaliku sadamaga, mille pikaajaline rendiõigus kuulub Muhu vallavalitsusele. Kavandatud on ka Vörkaia sadama korrastamine. Erasadamatest on EAS-i toetusel taastatud Lõunaranna sadam ja Koguva jahisadam, kus jätkub ka elukutseline kalapüük. Vaatamata harrastuspüüdjate aktiivsele tegevusele on arendustegevus seiskunud Tamse, Lalli, Aljava ja Pädaste lautrikohtades...”</p> <p>Väina tammi kanali korrastustööd 20 000 – 15% (EL fondid)</p>
	Valla avalikele lautrikohtadele on tagatud ligipääs. Kallaste, Vörkaia ja Lalli sadamad on korrastatud ja avalikud supluskohad hooldatud.	Kalandusfondi toel on teostatud rekonstrueerimistöde I etapp – uus kai, sadamaala süvendamine ja slipitee ehitus. II etapi tööd on plaanis teostada celkõige EL uuel rahastusperioodil Euroopa Kalandusfondi toel aastatel 2016-...	

Vähemalt 10 sadamat ja/või lautrikohta on korrastatud elukutseliste kalurite, harrastuspüüdjate ja erinevate küllastajate teenindamiseks.		<p>Veel on vaja teostada järgmised tööd:</p> <p>Lainemurdjad</p> <p>Sissesõidukanal</p> <p>Sadama kai vendrid, paatide kinnitused</p> <p>Ujuvkai</p> <p>Osaliselt kalda kindlustamine raudkividega</p> <p>Reostustõrje lahendamine</p> <p>Elektrivarustuse ja navigatsioonimärgistuse projekteerimine, paigaldamine</p> <p>Sadamahoone ja võrgukuuride projekteerimine, ehitamine</p> <p>Külmhoone..</p> <p>Võrkaia sadam</p> <p>Väga perspektiivne ja looduslikult sobiv sadamakoht. Sadam on hetkel avariiolekorras. Vajalik oleks teostada järgmised tööd:</p> <p>Kai rekonstrueerimine + projekteerimine</p> <p>Madalpinge õhuelektriliini viimine maakaalisse</p> <p>Sadamasse sissesõidutee süvendamine</p> <p>Pilsivete mahuti paigaldamine, reostustõrje lahendamine</p> <p>Kai elektri- ja veevarustuse väljaehitamine</p> <p>Navigatsioonimärgistuse projekteerimine ja paigaldustööd</p> <p>Kaugemas perspektiivis ka sadamahoone rekonstrueerimine, olmetingimuste parandamine nii kaluritele kui ka sadama külalistele ning sadamale juurdepääsutee rekonstrueerimine.</p>	<p>Vahtna lautri ja rannaala korrastus 10 000 – 15% (EL fondid)</p> <p>Tagada olemasolevate sadamate toimimine paadi-või külalissadamatena</p> <p>Kallaste sadama arendus – 500 000 – 20% (EL fondid)</p> <p>Võrkaia sadama arendus</p> <p>Sadamate ja lautrite hooldus</p> <p>Sadamate ja lautrite tingimuste parandamine Muhu saare ja Kesselaiu vahel püsiühenduse pidamiseks</p>

		Lalli sadam on erakätes. Sadamas oleks vaja ennekõike teostada süvendustööd, hetkel on sadam peaaegu kasutuskõlbmatu.	
Saaremaa vald varem Mustjala	Jah	<p>Hetkel toimub detailplaneeringu koostamine Panga Seebilõuka kalasadamale.</p> <p>Lisaks tegeletakse Varese kalasadama arendusega</p>	Aastaks 2020 on taastatud ja korrastatud järgmised väikesadamad: Kallasmaa paadisild, Kaandaranna lautrikoht, Suurekivi paadisild, Rannaaugu külasadam, Männiku Lautri paadisild, Paatsaranna paadisild, Veerenina paadisild, Külasadama paadisild, Seebilõuka paadisild, Varese väikesadam
Saaremaa vald varem Orissaare	Sadamate teema on arengukavas olemas infrastruktuuri all.	<p>Plaanis on Rannaküla sadama ja Orissaare uisusadama rekonstrueerimine.</p> <p>Konkreetselt ajakava paika pandud ei ole. Orissaare alevikus asuva uisusadama rekonstrueerimine nõuab ilmselt ka detailplaneeringu koostamist</p>	<p>Infrastruktuur on välja arendatud –</p> <p>sadamad, teed,</p> <p>viidad, teedeäärne teenindus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoitakse korras ja arendatakse edasi nelja hästitoimivat väikesadamat – Rannaküla, Taaliku ja Orissaares nii Uisu- kui Jahisadamat. Heakorrastatud sadamad on rannakalurite, harrastuskalameeste ja külaliste kasutuses. • Arendatakse ja hoitakse korras Illiku laiul asuva Orissaare jahisadamat, Orissaare

			<p>kalasadamat ja Rannaküla sadamat. Taaliku sadamast kujundatakse</p> <p>supluskoht ja</p> <p>sadam arendatakse jahisadamaks. Vajadusel koostatakse väikesadama pass koos akvatooriumi mõõdistamisega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veeteede märgistamiseks vajalike mere- ja maamärkide soetamine. • Süvendustööde korraldamine Rannaküla sadama ja Orissaare Jahisadama <p>akvatooriumis ja sadamate sissesõiduteedel. Taaliku sadamas viiakse läbi uurimistööd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ehitatakse välja kalapaatidele kala mahalaadimiskohad. • Toetatakse kalurite vajadusele vastavate seadmete soetamist kalade vastuvõtuks ja esmatötluseks. • Sadamatesse ehitatakse välja heakorrastatud puhkekohad. • Sadamad jäetakse munitsipaalomandisse.
Saaremaa vald varem Pihla	Jah	Sandla, Laheküla korrastamine	<p>Korrastatakse enim kasutust leidvad väikesadamad, paadisillad, lautrikohtad:</p> <p>Sandla (Kukessaare), Laheküla</p> <p>Koostöös OÜ Vetteliga tagatakse Kärša sadama kasutamine valla elanikele</p>
Saaremaa vald varem Põide	<p>Merendus ja kalandus on nii arengukavas kui ka üldplaneeringus sees. Nõrkusteks on juurdepääs merele, mereturismi olukord, rannakalanduse vähenemine, sadamate kvaliteet ning Väikese väina kinnikasvamine. Välja on toodud juurdepääsu parandamine merele; kalanduse arendamine – püük, kasvatus ja töötlemine; sadamate, paadisadamate ja lautrikohtade arendamine; mereturism ning Väinamere kinnikasvamise pidurdamine, tammiavad.</p>	<p>Põide valla arengukavas on väljatoodud nii (paadi)sadamates kui ka lautrikohtade arendamise vajadus. Konkreetselt on välja toodud Unguma, Kaldu, Sitme, Pae, Kõrkvere ja Kübassaare sadamate/lautrikohtade arendamise vajadus. Arendamine toimub Unguma ja Kaldu puhul koostöös MTÜdega, teiste puhul vastavalt võimalustele.</p>	

Ruhnu	Jah	ei	<p>3.8.10. Esitatakse ettepanekud Kalapüügi- ja Jahiseaduse muutmiseks täiendamiseks, arvestades Ruhnu ajaloolist eripära (hülgejaht).</p> <p>Soodustatakse lisaks olemasolevale turismipiirkonnale sadama piirkonna väljaarendamist koostöös sadama haldajaga (Saarte liinid, sadama tankla).</p>
Saaremaa vald varem Salme	Jah	Rekonstrueeritud Läätsa sadam ning Salme jõesadam katavad hetkel valla vajadused ja uusi suuri investeeringuid plaanis ei ole.	<p>Munitsipaliseeritavate puhke-, virgestus-, paadisadama- ja rannalautrimaade kasutuselevõtmine detailplaneeringute kaudu, millega lahendatakse nende alade liiklus-, parkimis- ja jäätme probleemid ning tagatakse vaba juurdepääs.</p> <p>5. Erinevatele fondidele ja programmidele projektide koostamine ning toetamine</p> <p>Salme valla ranna-alade OÜP-ga reserveeritud puhke-, paadisadama- ja rannalautrimaade arendamiseks.</p>
Saaremaa vald varem Torgu	Jah	<p>Soodustatakse Mõntu sadama väljaehitamist arvestades ka jahtlaevadega ja kaatritel turistide vajadusi ning kohalikele kaluritele vajalike tingimuste loomist.</p> <p>Soodustatakse Kaunispe sadama arendamist, vajalike hoonete ja rajatiste ehitamist väike-kalasadama ja rannasõidulaevade teenindamise otstarbel.</p> <p>Soodustatakse Kaavi sadama väljaehitamist, vajalike hoonete ja rajatiste ehitamist väike-kalasadama ja rannasõidulaevade teenindamise otstarbel.</p> <p>Soodustatakse Sääre, Ohessaare jt. lautrikohtade arendamist ja kasutamist.</p>	<p>Infrastruktuur on väljaarendatud,</p> <p>korras on sadamad, teed.</p> <p>Soodustatakse Mõntu,</p> <p>Kaunispe ja</p> <p>Kaavi sadama väljaehitamist,</p> <p>Soodustatakse Sääre, Ohessaare lautrikohtade arendamist ja kasutamist.</p> <p>Kalandus vallas tegutseb neli registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjat- kalurit. Mõntu sadamas tegeletakse kalatöötlemisega. Valla sadamaid ja lautrikohti kasutavad püügihooajal paljud harrastuskalurid. Kõik kalandusega tegelejad on hästi informeeritud eurotoetuste saamise võimalustest. OÜ AROWANA on teinud eeltööd ja alustab Kaavi külas kalade, vähilaadsete ja limuste kasvatust.</p> <p>Viia sisse teavitussüsteem, mis toetab kala turustamist.</p> <p>Soodustada sadamakohtade arengut ja lautrikohtade korrastamist ja lisandumist.</p>

Saaremaa vald varem Valjala	<p>Valla arengukavas on sadamate teema põgusalt sisse viidud. Korrastatud on Kungla sadam (kai, sadamahoone, territoorium). Sadamat haldab MTÜ Kungla sadam, mille üks osanikke on ka vald. Kehtivas arengukavas on kirjas, et Kunglast peab kujunema valla puhkepiirkond ja sinna tuleb rajada ujumisrand koos kõigi vajalike objektidega. Sadama naabruses on algatamisel detailplaneering (kämpingud, parkla, telkimiskoht jne), mis toetab sadama piirkonna kui puhkeala arendamist.</p>	<p>Plaanitakse arendada Turja sadamat, mis täna kuulub eraomandisse. Vald kiidab igati heaks omanike algatust sadama korrastamiseks 2016 – 2020. Samuti jätkub Kungla sadama arendamine puhkepiirkonnaks. Arengukavas on ka Laevnina lautrikoha arendamine ja sinna supuskoha väljaehitamine</p>	<p>Kungla sadam kui valla merevärv avati 2011. aastal. Sadamat haldab MTÜ Kungla Sadam. Kungla sadamast peab kujunema valla mereäärne puhkeala, kus toimuvad temaatilised üritused.</p> <p>Ettevõtlus, turism ja puhkemajandus</p> <p>Eesmärkide saavutamist toetavad tegevused</p> <p>2.3 arendada kohalikku külastuskeskkonda:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kungla supuskoha rajamine -Laevnina puhkekoha korrastamine <p>2.6 Vallasuvate väikesadamate ja lautrikotade korrastamine</p> <ul style="list-style-type: none"> -Laevnina lautrikoha rajamine <p>-Turja kalasadama korrastamine, sh sadamakai uuendamine, sadamahoone rekonstrueerimine</p>
--------------------------------	--	--	---

Lisa 5. Uuendamist vajavate kalasadamate nimekiri

Ülevaade Saaremaa kalanduspiirkonna kalasadamatest, mille ehitamist alustati perioodil 2008-2013 ning mida Saarte Kalandus soovib perioodil 2014-2020+ täielikult renoveerida:

- Kallaste sadam
- Mõntu sadam
- Taaliku sadam
- Nasva jõesadam

Perioodil 2014-2020+ toetatakse kalasadamate renoveerimise tegevussuuna all kuni 60 000euroga järgmisi sadamaid:

- Abaja sadam
- Kaunispe sadam
- Kaldu sadam
- Koguva sadam
- Kukessaare sadam
- Kungla sadam
- Lalli sadam

- Läätsa sadam
- Muratsi sadam
- Orissaare Uisu sadam
- Tori jõesadam
- Turja sadam
- Unguma sadam
- Varese sadam
- Võrkaia sadam

• Sadam	Abaja
Asukoht	Laskeraja maaüksus Abaja küla, Kihelkonna 93401 , 58°22'10.22"N ; 22°01'00.21"E Katastriüksuse nr: 30101:003:0327
Kaideäärne sügavus	Hetkel 0,5 m, garanteeritud sügavus peale renoveerimist 1,2 m
Akvatooriumi suurus	Sadamabassein ca 25m x 60m, kaikohtade arv 12
Sadama territooriumi suurus	43792,6 m ² kogu kinnistu; 8437m ² sadamaala
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalalaevad 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Saaremaa Vallavalitsus, Tallinna 10, 93819 Kuressaare, tel 455 0350, e-post vald@saaremaavald.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Planeeritud kasutusaktiivsus saab olema suur just tulenevalt sadama soodsast asukohast. Kaitstus meretuulte eest, asukoht Kihelkonna aleviku keskel 2km kaugusel, suure riigitee ääres. Oluline tegur päästevõimekuse tõstmine. Püügivõimaluste oluline muutus nii ohutuse kui kala lossimise osas. Ohutu püügivahendite püügileviimine hõlbustab erinevate püügivahendite kasutust, seega püügiperioodi saab pikendada.
Omanikud	Saaremaa Vallavalitsus varem Kihelkonna Vallavalitsus
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	12
Sadamat kasutavad kalapaadid	8
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	4
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2016. a	171 kg
Looduslikud tingimused	Väga head. Kaitstud tormituulte eest.

Juurdepääsutee	Avalik
Tehniline olukord	Olemasolev halb, aasta pärast loodetavasti suurepärane
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Kala hoiustamise ja töötlemise võimalused puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused	Laskeraja maaüksus on jaotatud kolmeks krundiks, millest ühel on sadam ja ülejäänud alad on üldplaneeringuga määratud puhke- ja virgestusmaaks. Selline lahendus annab sadamale väga suure lisandväärtuse, hoides kõrgel sotsiaalset heaolu s.h. merendusega seotud kultuuripärandit.
Tehtud investeeringud	Läbi on viidud keskkonnamõju eelhindamine. Koostatud ja kehtestatud on detailplaneering Laskeraja maaüksusele. Detailplaneeringu alusel on koostatud hankedokumendid ja korraldatud projekteerimis- ehitushange.
Investeeringu plaanid ja vajadused	Eesmärk on kaasaegsetele tingimustele vastava väikesadama väljaehitamine ja selle juurde kuuluva taristu rajamine sadamateenuse osutamiseks kuni 12 m kogupikkusega veesõidukitele. Esmajärjekorras on vaja ehitada kai koos lossimiskohaga ja paadislipp. Hetkeseisuga Kihelkonna valla piiril paadislipp puudub. Sadama alale planeeritakse ehitada ka tuletõrje veevõtukoht.
Valiku põhjendus	MTÜ Saare Kalanduse 11. 12. 2015. a üldkoosolekul strateegiasse kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond. Strateegiasse jäi lisamata omandiprobleemide tõttu, nüüd on omanik KOV ja sadam tuleb strateegiasse lisada.

Sadam	Kallaste
Asukoht	Kallaste küla, Muhu vald Kat üksus: 47801:003:0297
Kaideäärne sügavus	Garanteeritud sügavus 1,6 m (osaliselt 2m)
Akvatooriumi suurus	Praeguseks renoveeritud akvatooriumi kaipaneelide pikkus on 90 meetrit. Lisaks on täiendavalt veel kindlustatud kaldajoont ümber basseini väiksemate aluste jaoks 60 meetrit. Muuli pikkus on täna 50 meetrit
Sadama territooriumi suurus	4046 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	Kalalaevad 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Kallaste Rand MTÜ; ranna.juhatus@kallaste.info , rentnik Muhu Vallavalitsus, tel 453 0672, vald@muhu.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Tegemist on ainukese aktiivse kalasadamaga Muhu põhjarannikul. Püügivõimalused on väga head ning piirkond laieneb ka teisele poole Suurt väina. Perioodi pikkus on kogu hooaja ulatuses märtsist detsembrini. Kuna Suur väin jääb aeglasemalt on võimalik ka tihti talvel püüki korraldada lahtise vee peal.
Omanikud	Kalandustegevuste ja mereturismi toetuseks on Muhu vald rentinud Kallaste sadama 25-ks aastaks. Omanikke on kokku 13 (mõtteline jaotus), peamiselt Kallaste, Raugi, Tupenurme ja Kapi küla elanikud.
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	Koos abikaluritega 6-8
Sadamat kasutavad kalapaadid	2-3
Sadamat kasutavate harrastajate	8-12

paadid	
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	Lossimisi oli 2014. aastal 1115 kg. Osaliselt lossiti lähistel asuva Vörkaia sadama kaudu, kuna Kallaste kalurite poolt paigaldatud ja hooldatud pump asub seal (tulevikus plaanis pump soetada Kallaste sadamasse koha peale)
Looduslikud tingimused	Merepõhi ja rannaolud on Muhu põhjarannikule tüüpilised. Mere sügavus on piisavalt järsk, et saavutada kokkuvõttes faarvaatri süvendustöödes väljaspool praeguse akvatooriumi piirjoont.
Juurdepääsutee	Põhjaringi maanteelt läheb otsetee sadamasse. Kuna tee kulgeb mööda pangapealset, on aluspõhi kõva (ei vajanud suuri remonditöid ka ehitustööde I etapi ajal). Maanteeamet on 2012. aastal täielikult uuendanud põhjaringi maantee aluskatte ning alustab 2015. aastal selle asfalteerimist. See tagab klientidele ja turistidele mugavama ligipääsu.
Tehniline olukord	Tänaseks on uuendatud ja laiendatud sadama basseini, kuid samas vajab endiselt süvendamist ja puhastamist faarvaater (kevadeti ei pääse madala veega läbi basseini sissesõidu suu). Samuti puuduvad lainemurdjad, mis kaitseksid akvatooriumi rasketes ilmastikutingimustes ning pakuksid sügavamas vees sildumisvõimalusi suurematele alustele. Puudub ka venderdus paatide ohutuks sildumiseks. Tehniline teenindusvõrk on uuendamata. Vaja on kala lossimisvõimalusi ja turistide teenindamisvalmidust. Paatide majutamiseks napib ruumi ja hooldamiseks ei ole tehnikat.
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Sadama ei ole hetkel hoiustamist ja töötlemisvõimalusi. Olemas on suur mörakuur ja sadama alune maa väiksemate ehitiste rajamiseks
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused	Kuna Kallaste küla on Muhu valla üks suurimaid külasid koos elujõulise ja võrdlemisi noore kogukonnaga, on tegevusi kavandatud erinevates valdkondades sadama teenuste täiendamiseks. Seal hulgas on ka Muhu Merepääste Seltsiga seotud Kallaste valvesadama meeskond. Kalurite poolt on olnud sooviks paatide hooldussüsteemide rajamine koos kraana ja paadikuuriga, külmkambri soetamine (võimaldab hoiustada ka teiste piirkondade kala), kala väärindamine suitsutusahjuga ja tootlustuse pakkumine mörakuuri teisel korrusel või tänaseni säilinud vanas rookatusena kalurite majas, mis paikneb sadama-ala keskel. Turustustöö läbiviimiseks on täna hea koostöö Muhu kalakauplusega Liival. Suuremad kalamahud on müüdnud Saaremaa ja mandri-Eesti kokkuostjatele, kelle kliendiks on Kallaste kalurid olnud palju aastaid.
Tehtud investeeringud	EKF Meetmest 4.1 on sadama basseini süvendatud ja laiendatud. Kaldakindlustused koos kaidega on uued. Ehitatud on ka uus slipp. Slipi pealesõiduks on olemas sillutatud tee. Edasiseks arendustegevuseks on hangitud tehniline projekt.
Investeeringu plaanid ja vajadused	Vaja on süvendada, puhastada ja pikendada faarvaater, et tagada paatide sissesõit akvatooriumi. Projekteeritud on ka lainemurdjad, mis kaitseksid jää ja tormise mere eest ning lisaks võimaldaksid sügavamas vees sildumist suurematel alustel. Paatide ohutuks sildumiseks on vaja paigaldada venderdus ja otste kinnituskohad. Lisaks on kavas välja ehitada teenindusvõrk vee, kanalisatsiooni ja elektrisüsteemiga (sh. valgustus). Kalapüügi ja kala väärindamiseks on plaanitud soetada vastavad seadmed. Aluste hoolduseks hangitakse kraana. Klientide/turistide teenindamiseks on kavas parandada ka külamiljööd, ümbristevaid maastike ning rajada puhkeobjektid. Külastuse suurenemisel on soov paigaldada ka ujuvillid. Sadama akvatooriumi ja faarvaatri valmimisega peavad kaasnema ka uued hüdrograafilised tööd ja seejärel nii kaardi koostamine kui ka meremärkide paigaldus.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekul kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurikond. Sadama ehitust alustatud EKF meetmest 4.1
Sadam	Mõntu Väikelaevasadam
Asukoht	Mõntu küla, Saaremaa vald

	Kat.üksus: 80701:003:0250, 80701:003:0940
Kaideäärne sügavus	3 m
Akvatooriumi suurus	0,56 ha
Sadama territooriumi suurus	3191 ha
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	Kalalaevad 4S2, 4S1
Sadamapidaja kontaktid	AS Mõntu Sadam, Mihkel Undrest Tuule 1A, Kuressaare, 93816, Eesti +372 51 45 578, +372 45 70 750 (Sadamavahi number)
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Aastaringne
Omanikud	AS Mõntu Sadam
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	10
Sadamat kasutavad kalapaadid	7
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	10
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	2365,5 kg
Looduslikud tingimused	Tuulte eest varjatud
Juurdepääsutee	Asfalttee kuni sadamani
Tehniline olukord	Uus, I etapp lõpetatud 2014 aasta sügisel: välja on ehitatud kaitsemuul – kai, paigaldatud kaile elekter ja vesi
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	olemas, OÜ VRHL külmhoone
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused	Turism, tuukriteenused
Tehtud investeeringud	233 000 eur, väikesadama I etapp
Investeeringu plaanid ja vajadused	500 000 eurot: plaanis on ehitada paadikaid , paigaldada ujuvkai, ehitada paadislipp , kaile paigaldada kraana, korda teha sadama plats. Samuti püstitada võrgu kuur koos kaluritele mõeldud sanitaarsõlmedega. Rajada puurkaev kaile paigutatava kalapumba , sorteeri ja kaide tarbeks , süvendada kalurite sadama akvatoorium.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurikond. Sadama ehitust alustatud EKF meetmest 4.1
Sadam	Taaliku
Asukoht	Taaliku küla, Saaremaa vald Kat.üksus: 55001:002:0195
Kaideäärne sügavus	2,5m
Akvatooriumi suurus	10 000 m ²
Sadama territooriumi suurus	15323 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	Kalalaevad 4S2, 4S1
Sadamapidaja kontaktid	Urmas Mägi, tel 4528689
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Võimalus randuda ka hobikaluritel ja jahituristidel
Omanikud	MTÜ Taaliku sadam
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	8
Sadamat kasutavad kalapaadid	3-4
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	-

Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	60 000 kg. Kala sellest 1415 kg, ülejäänud agarik
Looduslikud tingimused	Sadama akvatoorium on kaitstud muuliga meretuulte ja lainetuse eest
Juurdepääsutee	Kruusakattega
Tehniline olukord	Lõpetatud I ja II etapp: olemas muul, süvendatud faarvaater, elektrivarustus
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Hetkel puuduvad
Milline on sadama kasutusaktiivsus? Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Püügiperiood on jäävaba periood. Kasutusaktiivsus hetkel madal, kuna puudub väikepaatide sildumisvõimalus
Tehtud investeeringud	I ja II etapp valminud: rajatud kivimuul, süvendatud faarvaater, alustatud kai ehitust, elektrivarustus
Investeeringu plaanid ja vajadused	Rajada kaitsemuul, sadamahoone, paadihoiu võimalused, lõpetada kai ehitus.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekul kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond. Sadama ehitust alustatud EKF meetmest 4.1
Sadam	Nasva jõesadam
Asukoht	Nasva küla, Saaremaa vald Kat.üksus: 34804:001:0081, 34804:001:0082
Kaideärne sügavus	1,5m
Akvatooriumi suurus	6000 m ²
Sadama territooriumi suurus	7371 m ² , 1123 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalalaevad, 4S1, 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Saaremaa Vallavalitsus, Tallinna 10, 93819 Kuressaare, tel 455 0350, e-post vald@saaremaavald.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Sadama kasutusaktiivsus on väga kõrge. Püügiperioodi pikkus on terve aasta.
Omanikud	23 kutselist kalurit
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	20
Sadamat kasutavad kalapaadid	20
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	-
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	417 134 kg
Looduslikud tingimused	Sadam paikneb Nasva jõe keskjooksul paremal kaldal, mis on täielikult kaitstud meretuulte eest, talvel jäätub, väga kõrge veetõusu puhul võib veetase tõusta üle sadamakai, püügipiirkonnad 1-10 km, sildumisosa pikkus 150m
Juurdepääsutee	Asub Kuressaare-Sääre riigimaantee ääres
Tehniline olukord	Sadamas olemas korralikud sillad, Elektri- ja veevarustus olemas, tõsteseadmed ja lossimismehhanismid on amortiseerunud, püügivahendite hoiuruumi katus vajab parandamist, olmeruumid amortiseerunud, külmutus- ja jahutusseadmed puuduvad.
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Hetkel puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Hetkel muud tegevust ei toimu, kuna kõrgemad laevad ja jahid ei saa Nasva silla alt sisse sõita.
Tehtud investeeringud	Kalurid ise hoidnud pumbad jms töökorras
Investeeringu plaanid ja vajadused	Remontida püünistekuuriid, paatide väljatõste seadmed, rajada kalurite olmeruumid, kalapumbad jms muretseda. Territoorium korrastada. Faarvaater süvendada.

Valiku põhjendus	Strateegia koosolekul kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond. Maakonna suurima väljapüügiga kalasadam
Sadam	Kaldu sadam
Asukoht	Kakuna küla, Saaremaa vald Kat.üksus: 63401:005:0358
Kaideäärne sügavus	0.5 meetrit
Akvatooriumi suurus	Akvatooriumi ei ole määratud
Sadama territooriumi suurus	12844 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	Kalapaadid 4S2
Sadamapidaja kontaktid	MTÜ Kaldu Sadam, Hillar Sander tel.51 55 032
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Sadam kasutuses vastavalt jääoludele aastaringselt.
Omanikud	Saaremaa vald, haldaja MTÜ Kaldu Paadisadam
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	4
Sadamat kasutavad kalapaadid	4
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	30
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	14 050 kg
Looduslikud tingimused	Meri madal. Randumissild on avatud edela-lõunatuultele. Tormilained sadamas seisvatele laevadele ohtlikud ei ole, laevu võib ohustada vaid veetõus. Püügipiirkonnad asuvad 10 km raadiuses ning sadamas kalapaatide tarbeks eraldatud kai sildumisosa pikkus on 40-50m
Juurdepääsutee	Renoveeritud
Tehniline olukord	Vajab renoveerimist
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Hetkel puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Mittekalapüügiga seotud tegevusi hetkel ei ole. Samas olemas turismipotentsiaal - sadam asub Kahtla-Kübassaare hoiuala ning Kübassaare maastikukaitseala vahetusläheduses
Tehtud investeeringud	ligikaudu 15000 € viimase kümne aasta jooksul
Investeeringu plaanid ja vajadused	Renoveerimist vajavad kaid, sadama akvatoorium süvendamist. Ligikaudne summa 50 000€
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekul kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.
Sadam	Kaunispe sadam
Asukoht	Aadress: Kaunispe küla, Saaremaa vald Kat.üksus: 80701:001:0725
Kaideäärne sügavus	1,8-2,5 meetrit
Akvatooriumi suurus	Umbes 5000 m ²
Sadama territooriumi suurus	9408 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	Kalalaevad, 4S1, 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Toomas Orav, tel: 53963005, orav.toomas@gmail.com
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Sadamat kasutatakse aktiivselt lesta püügiks, 01.06-31.12. kastmõrraga püük umbes kaks kuud. Ääremõrraga püük. Kutselistel kaluritel nakkevõrguga püük aastaringselt. Harrastuskalurid nakkevõrguga aastaringselt

	Sadamat kasutatakse väga aktiivselt politsei-ja piirivalve ameti poolt kes käib regulaarselt oma treeninguid teostamas. Sadamat kasutatakse ka nende poolt kes vajavad merele minekuks veestamise kohta (kalurid veesportlased).
Omanikud	MTÜ Kaunispe Sadam
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	9
Sadamat kasutavad kalapaadid	6
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	2
Kaluri kalapüügiiloaga lossimised 2014a	15584 kg
Looduslikud tingimused	Sadam asub mugavalt põhilise laevaliikluse tee ääres ja on läänemerepoolsel küljel, sadama kõige suuremaks vaenlaseks on lääne-loode tuuled, need on sadama kaiga risti ja teevad kaile kahju.
Juurdepääsutee	Lihtne ja ohutu juurdepääs, faarvaater on tähistatud toodritega ja on sügav.
Tehniline olukord	Muidu on tehniline olukord hea, kuid sadama kai ja kaldakindlustuse rekonstrueerimine on lõpetamata.
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Sadamas on jahutuskamber, jäämasin ja suitsuahi.
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Pärimus turism merele, sukeldumised, turistide majutamine, telkimine, rannakohvik ja kõikvõimalike ürituste korraldamine
Tehtud investeeringud	Sadama maja rekonstrueerimine, lao hoone rekonstrueerimine osaliselt ja ümber ehitamine jahutuskambriks, välisvalgustus, veevarustuse loomine, kanalisatsiooni loomine, sadama kai kaldakindlustuse rekonstrueerimine osaliselt u 100 m. Sadama akvatooriumi süvendustööd, sadama faarvaatri ja akvatooriumi meremõõdistus. Sadama faarvaatri ja akvatooriumi meremärgistus. Piirdeaia ehitamine. Sadama teenindusala katmine osaliselt kruuskattega. Varutud on raudkivid sadamakai kaldakindlustuse lõpetamiseks.
Investeeringu plaanid ja vajadused	Plaanis on rekonstrueerida väikepaatide kai ja täiustada slippi. Kõige suurem ja hädavajalikum on lõpetada sadama kai ja kaldakindlustuse rekonstrueerimine sest ilma nendeta kaotab sadam mõtte.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond. Sadama ehitust alustatud EKF meetmest 4.1
Sadam	Koguva sadam
Asukoht	Aadress: Koguva küla Muhu vald Kat.üksus: 47801:001:0135
Kaideärne sügavus	1,8 m
Akvatooriumi suurus	400 m ²
Sadama territooriumi suurus	1,2 ha
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	kalalaevastik
Sadamapidaja kontaktid	MTÜ Ankur – Ragnar Põllu, Jürna talu Koguva küla Muhu vald, 5133446 , info@koguva.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Sadam on aktiivses kasutuses, püügiperiood niikaua kui on jäävaba
Omanikud	MTÜ Ankur- liikmed kutselised kalurid
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	5-8
Sadamat kasutavad kalapaadid	5-8
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	10-15

Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	7921 kg
Looduslikud tingimused	Avatud lääne/ loodetuultele
Juurdepääsutee	Tolmuvaba avalik tee
Tehniline olukord	Ehitustööd teostatud viimastel 8 aastal, tehniline olukord hea
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Sadamas külmkamber, kalatöötlemisruum, suitsuahjud
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Lisaks aktiivne turismisadam, kohvik, kalandusmuuseum. Sadamat külastab hooajal 20-25 000 külastajat maad kaudu.
Tehtud investeeringud	Renoveeritud kaid, osaliselt süvendatud, sadamakraana, slipp, sadama hooned korrastatud, rajatud paadikuur- kokku ca 500 000
Investeeringu plaanid ja vajadused	Vajadus rajada lainemurdjad 300 jm, et kaitsta akvatoorium. süvendada täiendavalt, tankimisvõimaluste loomine.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond. Sadama ehitust alustatud EKF meetmest 4.1
Sadam	Kukessaare sadam
Asukoht	Sandla küla Puhkeala , Saaremaa vald. Kat. tunnus 59201:004:0608
Kaideärne sügavus	Praegu 0,5 m. Setete puhastamisega saavutaks 1,5 m
Akvatooriumi suurus	Mõõtmata
Sadama territooriumi suurus	4,13 ha
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	Kalapaadid 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Saaremaa Vallavalitsus, Tallinna 10, 93819 Kuressaare, tel 455 0350, e-post vald@saaremaavald.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Sadama kasutusaktiivsus on 25-30 korda nädalas, püügiperiood on kogu jäävaba aeg
Omanikud	Saaremaa vald
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	5
Sadamat kasutavad kalapaadid	5
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	10
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	870 kg
Looduslikud tingimused	Akvatoorium kalapaatidele piisava sügavusega. Valdavatele tuulte eest (edela, lääne) sadam kaitstud
Juurdepääsutee	Munitsipaaltee
Tehniline olukord	Võimalik kasutada. Ootab remonti
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Puuduvad
Tehtud investeeringud	Alates 1992.a. (omavalitsuse taastamine) ei ole tehtud
Investeeringu plaanid ja vajadused	300 000.- eur. Süvendamine ja kai rekonstrueerimine. Kuur kalapüügivahendite hoidmiseks
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.
Sadam	Kungla sadam
Asukoht	Kungla küla, Saaremaa vald

	Kat.ük: 85801:005:0281
Kaideäärne sügavus	1,8 m
Akvatooriumi suurus	Mõõtmata
Sadama territooriumi suurus	0,5321 ha
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	Kalapaadid 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Kert Kreem tel 53411457 e-post Kert.kreem@valjala.edu.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Püügiperiood on kogu jäävaba aeg
Omanikud	MTÜ Kungla sadam
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	5
Sadamat kasutavad kalapaadid	3
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	3
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	2205 kg
Looduslikud tingimused	Sadam kaitstud meretuulte eest, Esineb nõrk mudastumine ja setted
Juurdepääsutee	Kruusakattega tee
Tehniline olukord	Hea
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Puuduvad
Tehtud investeeringud	75 000.-
Investeeringu plaanid ja vajadused	Süvendamine ja paadikaitse ehitamine.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond. Sadama ehitust alustatud EKF meetmest 4.1
Sadam	Lalli sadam
Asukoht	Lalli küla, Muhu vald Kat.üksus: 47801:005:0465
Kaideäärne sügavus	2,5 m
Akvatooriumi suurus	U 420 m ²
Sadama territooriumi suurus	15951 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmendid)	Kalalaevad 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Kalandus- ja Põllumajandusühistu Lalli Rand; Toomas Pajust, tel 55606406
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Perioodi pikkus on jää minekust kuni jää tulekuni. Kasutusaktiivsus on hetkel pigem madal, aga potentsiaali on.
Omanikud	KPÜ Lalli Rand
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	6
Sadamat kasutavad kalapaadid	6
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	10
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	3444,20 kg
Looduslikud tingimused	faarvaater täitub mudaga
Juurdepääsutee	kruusatee

Tehniline olukord	Mitterahuldav
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	hetkel puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Võimalus turistide transpordiks Kesse laiule, kuna sealt kõige lühem tee.
Tehtud investeeringud	57 500 eur väikesaarte ühingu kaudu
Investeeringu plaanid ja vajadused	Sadama ja sissesõidutee süvendamine. kaide korrastamine
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.
Sadam	Läätsa sadam
Asukoht	Läätsa küla, Saaremaa vald Kat.üksus: 72101:002:0714
Kaideärne sügavus	Keskmine veeseis 1,3-1,5 m
Akvatooriumi suurus	-
Sadama territooriumi suurus	0,5828 ha
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalapaadid 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Hans Varris -tel 45 71 639
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Kasutusel kogu jäävaba püügiperiood
Omanikud	MTÜ kalurite ühendus Läätsa Rand
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	Ühingus 25 liiget, kutselisi kalureid 15
Sadamat kasutavad kalapaadid	10
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	11
Kaluri kalapüügiiloaga lossimised 2014a	39206 kg
Looduslikud tingimused	Sõltuv loodusest, madala veeseisuga faarvaatris takistused- uhteliiv setted
Juurdepääsutee	Asfalttee kuni kaini
Tehniline olukord	Trassivesi, 32A elekter, teisaldatav kalapump
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	puuduvad
Tehtud investeeringud	2011 kairemont, toodud trassivesi, slipp. 2013 a hoone välisremont
Investeeringu plaanid ja vajadused	Vajalik on vajunud kaiosa taastamine, kaitsemuuli täiendamine tasemini, mis võimaldaks ekskavaatoril puhastada faarvaater. Plaanis soetada külmkambrid, paar suitsuahju. Vajalik oleks seisva saali remont, mida saaks hiljem kasutada kaluritele õppepäevade vms korraldamiseks. Seal võiks asuda ka väljapanek piirkonna kalanduse ajaloo tutvustamiseks
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond. Sadama ehitust alustatud EKF meetmest 4.1
Sadam	Muratsi sadam
Asukoht	Muratsi küla, Saaremaa vald Kat ük 27003:003:0674
Kaideärne sügavus	1m
Akvatooriumi suurus	0,4 ha
Sadama territooriumi suurus	6452 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalapaadid 4S2
Sadamapidaja kontaktid	MTÜ Muratsi kalur, +372 505 2612, e-post ahterstaak@gmail.com

Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Kasutusel kogu jäävaba püügiperiood
Omanikud	Saaremaa vald
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	5-6
Sadamat kasutavad kalapaadid	10
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	10
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	8418 kg
Looduslikud tingimused	Väga head
Juurdepääsutee	Mustkatttega tee
Tehniline olukord	Olemas mitu basseini, silda
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	kohaliku kogukonna kogunemise koht. korraldatakse ka etendusi ja muid üritusi
Tehtud investeeringud	-
Investeeringu plaanid ja vajadused	Plaanimis territoorium, hoone korrastada. Akvatoorium ja faarvaater süvendada
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.
Sadam	Orissaare Uisusadam
Asukoht	Ranna pst 9a, Orissaare, Saaremaa vald Kat.üksus: 55001:001:0672
Kaideärne sügavus	0,5 kuni 1 m.
Akvatooriumi suurus	ca 6900 m ²
Sadama territooriumi suurus	3386 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalapaadid 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Saaremaa Vallavalitsus, Tallinna 10, 93819 Kuressaare, tel 455 0350, e-post vald@saaremaavald.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Sadam on kasutuses jääminekust kuni jää tulekuni
Omanikud	Saaremaa vald
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	1
Sadamat kasutavad kalapaadid	3
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	17
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	8000 kg
Looduslikud tingimused	Rannaprotsesside seisukohalt on tegemist stabiilse rannikupiirkonnaga: täielik kaitse tormide ja tõusuvete mõjude eest. Nõrga lainetuse tõttu ei kujune rannaseteid, ei toimu olulisi randade purustusi. Ohustab aeglane taimestiku pealetung.
Juurdepääsutee	Ranna puisteelt, Ranna pst 9a läbiv tee
Tehniline olukord	Hetkeolukord halb
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Praktiliselt puuduvad sadamas tänapäevased kala hoiustamis- ja töötlemisvõimalused, ent need on võimalik tekitada, sest on olemas eelduslikud ressursid (olemas piisavalt maad, olemas ligipääs maalt,

	olemas tööjõud, olemas renoveerimist vajav hoone koos infrastruktuuriga jne)
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Loodusturism (sh merega seotud turism). Uisusadama suur eelis on see, et sadam asub Orissaare alevikus, mis on terve piirkonna tõmbekeskuseks, millest tulenevalt on Uisusadamal olemas võimalused mittekalapüügiga seotud tegevuste ja täiendavate tulu teenimiseks, nii iseseisvalt, kui ka koos kalapüügiga kombineerides
Tehtud investeeringud	Valla poolt 0,00 EUR, Kasutaja poolt 3000 EUR
Investeeringu plaanid ja vajadused	Kai parendamine (kas vana remont või uus ujuvkai; tekitada ka kaile väike lossimiskoht); kalameeste maja renoveerimine (katus/aknad), slipitee rajamine (parempoolsele kaldale); kai ääres süvendamine ning faarvaatri tekitamine; Illiku laiu teel oleva truubi läbijooksu taastamine
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.
Sadam	Tori jõesadam
Asukoht	Kuressaare, Tori linnaosa, Saaremaa vald Kat.üksus: 34901:010:0496, 34901:014:0009
Kaideäärne sügavus	0,5-1,5 m
Akvatooriumi suurus	Määramata, sadamabasseini pindala u. 300 m ²
Sadama territooriumi suurus	1398 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalalaevad 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Saaremaa Vallavalitsus, Tallinna 10, 93819 Kuressaare, tel 455 0350, e-post vald@saaremaavald.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Aastaringne
Omanikud	Saaremaa Vallavalitsus
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	10
Sadamat kasutavad kalapaadid	7
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	3
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	4030 kg
Looduslikud tingimused	Jõesadam, tuulte eest varjatud, süvis väike
Juurdepääsutee	Asfalttee jõe kõrval
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Paadisõit
Tehniline olukord	Amortiseerunud
Tehtud investeeringud	Kalurite ehitatud paadikinnituse kohad
Investeeringu plaanid ja vajadused	50 000 eurot
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.

Sadam	Turja sadam
Asukoht	Aadress:Saare maakond, Saaremaa vald, Turja küla, Sadama Kat.üksus: 85801:005:0078
Kaideäärne sügavus	1,5 m
Akvatooriumi suurus	8500 m ²
Sadama territooriumi suurus	0,5380 ha
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalalaevad 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Rait Pitk tel 5206648 e-post rait.pitk@gmail.com
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Sadama kasutus on kesine. Sadama rajatised koos kaiga on väga kehvas seisus. Püügiperioodi pikkus 8 kuud
Omanikud	Eraisikud ja juriidiline isik. Kokku 9 osanikku.
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	8
Sadamat kasutavad kalapaadid	6
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	12
Kaluri kalapüügiiloaga lossimised 2014a	3635 kg
Looduslikud tingimused	Kalasadamana head, turismisadamana halvad, kuna faarvaater on pikk ja kohalike olude tundmine vajalik
Juurdepääsutee	Hea
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Puuduvad
Tehniline olukord	Rajatised amortiseerunud
Tehtud investeeringud	Puuduvad
Investeeringu plaanid ja vajadused	Sadama täielik rekonstrueerimine koos vajalike abihoonetega, akvatooriumi ja faarvaatri puhastamine.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekul kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.
Sadam	Unguma sadam
Asukoht	Unguma küla, Saaremaa vald Kat.üksus: 63401:003:0493
Kaideäärne sügavus	1m
Akvatooriumi suurus	ca' 400 m ²
Sadama territooriumi suurus	4917 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalalaevad 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Reimo Saarkoppel, Sulev Salla, Vahur Lind –MTÜ Unguma Paadisadam, unguma.paadisadam@gmail.com, 5160792, 5052907, 53454830
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Elukutselised kasutavad sadamat jää minekust kuni tulekuni. Ja ka talvel kui võrke jää alla saab ajada. Harrastajad vastavalt oma puhkuse ja vabale ajale maist septembrini tavaliselt
Omanikud	Saaremaa vald. Haldaja: MTÜ Unguma Paadisadam
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	5
Sadamat kasutavad kalapaadid	7
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	18
Kaluri kalapüügiiloaga lossimised	10 359 kg

2014a	
Looduslikud tingimused	Madalaveeline, kivine ja vesiliiv
Juurdepääsutee	Kruusakattega, üherealine, ilma möödasõidu taskuteta. Vajab uut kihti täidet ja teeäärsete puude, põõsaste lõikamist.
Tehniline olukord	Remonti vajav aerukuur, varjualune, piirdeaed. Elektri kasutamise võimalus- eraomanik.
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Hetkel puuduvad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Mittekalapüügiga seotud tegevusi ja tuluallikaid hetkel pole. Sadama ala on väga väike:2200 m ²
Tehtud investeeringud	Piirdeaia puuduvate osade asendamine, uus värav. Kuuri-varjualuse ilmastikukindluse taastamine ja värvimine. Sadama merepoolse osa pinnase tõstmine üleujutuste mõju vähendamiseks. Lautrikanali suudme süvendamine.
Investeeringu plaanid ja vajadused	Kuuri-varjualuse suurendamine kolmandiku võrra, Ujuvkai ehitus, Sügavaveelise lautri renoveerimine, Piirdeaia uuendamine, Elektrisüsteemi ja valgustuse uuendamine, Kaevu ehitus, Jäämasina muretsemine.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekul kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.
Sadam	Varese sadam
Asukoht	Pahapilli küla, Saaremaa vald. Kat.üksus: 48301:006:0515
Kaideärne sügavus	2-2,5 m
Akvatooriumi suurus	Ligikaudu 5500 m ²
Sadama territooriumi suurus	23237 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalapaadid 4S2
Sadamapidaja kontaktid	OÜ Adepte 10677206 (Harry Raudvere) Kõue-Mardi, Liiküla, Mustjala vald, Saare maakond, 93631 Tel: +3725066740 e- post: harry@windrose.ee
Milline on sadama kasutusaktiivsus. Sh püügivõimalused ja püügiperioodi pikkus aastas	Püügivõimalused on keskpärased. Olemas on püügivahendid ja laevad. Püügiperiood on sõltuvuses keeluaegadega. Kuna Varese Sadam on eelkõige lesta püüdmisele orienteeritud, siis peamine püük langeb suvesügisperioodile. Harrastuskalurid käivad pidevalt sadamast merel
Omanikud	Osaühing Adepte. Reg kood 10677206
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	4
Sadamat kasutavad kalapaadid	2 kalalaeva
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	8 paati ja kaater
Kaluri kalapüügiloaga lossimised 2014a	17 944,50 kg. Kalalaevad baseerusid Kaunispea ja Veere sadamates.
Looduslikud tingimused	Sadamakoht asub vastupidavate karbonaatsete kivimite avamusel ning seetõttu ei avalda merelainetus sadamaümbrusele rannikule olulist mõju. Randumissild ei ole avatud tuultele, tormilained ei ohusta väikesadamad seisvaid laevu. Pääs otse avamerele. Praktiliselt jäävaba sadam.
Juurdepääsutee	Kruusakattega tee, aasta läbi sõidetav
Tehniline olukord	Sadama muul ja sillad vajavad remontimist. Akvatoorium ja faarvaater puhastamist ja süvendamist. Sadamahooned vajavad kapitaalremonti ja kohandamist uute tegevuste elluviimiseks.
Kas ja millised on sadamas kala hoiustamise- ja töötlemisvõimalused	Täna puuduvad sadamas praktiliselt kala hoiustamise ja töötlemisvõimalused. Kogu püütud kala tuleb esimesel võimalusel

	turustad
Mittekalapüügiga seotud tegevused ja täiendava tulu teenimise võimalused.	Sadamat kasutatakse ka veesportidiga tegelemiseks. Sadamast on käinud akvalangistid sukeldumas ja skuutritega on merel sõidetud. Osade, kalapüügiga otseselt mitte seotud hoonete renoveerimise järel on plaanitud kujundada suurest laohoonest avalike kultuuriürituste läbiviimise koht, mille kõrvalhoonesse on plaanitud rajada nii toitlustus kui ööbimiskohad
Tehtud investeeringud	34000€ Varese Sadama ehitiste korrastamiseks, Mustjala vallavalitsuse korralduse alusel sadama erastamise käigus.
Investeeringu plaanid ja vajadused	Kokku ca 1,2 miljonit eur. I etapp 162500 – 183000 eur
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare Kalanduse üldkoosolekul kinnitatud sadam. Eksisteerib aktiivne kalurkond.
Sadam	Võrkaia sadam
Asukoht	Nõmmküla küla, Muhu vald, Saare maakond; Kat.üksus: 47801:003:0621
Kaideäärne sügavus	Sadamaregistri põhjal 1,4m , realselt mõõdetuna ligikaudu 1,0...2,0m, sadamabasseini põhja on ligikaudu 40 aastaga (1970-te keskel toimus eelmine suurem rekonstrueerimistö) tekkinud ligikaudu 0,5m paksune sete, rekonstrueerimisega on sõltuvalt aluskivimist võimalik saavutada sügavus 1,5...3,0m.
Akvatooriumi suurus	Mõõdistamata
Sadama territooriumi suurus	12181 m ²
Sadamat kasutava laevastiku kirjeldus (segmentid)	Kalalaevad 4S2
Sadamapidaja kontaktid	Muhu Vallavalitsus, tel 453 0672, vald@muhu.ee
Omanikud	Eraomand, 16 omanikku
Sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv	2
Sadamat kasutavad kalapaadid	1
Sadamat kasutavate harrastajate paadid	4
Kaluri kalapüügiiloaga lossimised 2014a	11 173,50 kg
Looduslikud tingimused	Väikesesadama jaoks väga head, sadamabassein on rajatud maismaa sisse, mis kaitseb tugevate tuulte eest, lisaks annab kaitset ühelt poolt sissesõidutee äärde jääv Seanina neem ja teiselt poolt Leemeti kare, vanade kalurite meenutuste kohaselt ei ole ligikaudu viimase 50 aasta jooksul kordagi jää liikumine sadamaalasse tunginud, 2010 talvel geodeetide abiga läbi viidud sadamabasseini põhja sügavuse mõõtmisel selgus, et aluskivim on 1,5...3,0m sügavusel, mis annab sadama kai konstruktsioonile head vundeerimistingimused ning võimaluse väikesadama jaoks küllaldaselt piisava sügavuse saavutamiseks.
Juurdepääsutee	Väga heas korras asfaltkattega riigimaantee, keskmises korras vallale kuuluv asfaltkattega tee ~700m ja keskmises korras vallale kuuluv kruusakattega tee ~400m.
Tehniline olukord	Kai on avariiline, hooned (sadamahoone, töökoda ja mõrrakuur) keskmises korras.
Tehtud investeeringud	Väikesemahulised investeeringud üldise heakorra hoidmiseks ning kai rekonstrueerimise läbiviimise ettevalmistamiseks (näit. ehitusprojekt eelprojekti mahus).
Investeeringu plaanid ja vajadused	Praegu korraldatakse omanike poolt igakuise sisssemaksu tegemist, et koguda omaosaluse jaoks vajalik summa suurema investeeringutoetuse taotlemiseks, peamine eesmärk kai rekonstrueerimine, eeldatav maksumus ligikaudu 150 tuhat eurot, otsime tehnilisi lahendusi maksumuse vähendamiseks ilma kai kapitaalsust ja funktsionaalsust vähendamata.
Valiku põhjendus	Strateegia koosolekutel kalurkonna poolt väljavalitud ja MTÜ Saare

Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia 2014 – 20120+ täiendus-, parandus- ja muudatusettepanekud on heaks kiidetud, vastu võetud ja kinnitatud 21. 05. 2021. a üldkoosoleku otsusega nr 2

Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia 2014 – 20120+ täiendus-, parandus- ja muudatusettepanekud on heaks kiidetud, vastu võetud ja kinnitatud 06. 11. 2020. a üldkoosoleku otsusega nr 6.

Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia 2014 – 20120+ täiendus-, parandus- ja muudatusettepanekud on heaks kiidetud, vastu võetud ja kinnitatud 22. 11. 2019. a üldkoosoleku otsusega nr 6.

Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia 2014 – 20120+ täiendus-, parandus- ja muudatusettepanekud on heaks kiidetud, vastu võetud ja kinnitatud 12. 04. 2019. a üldkoosoleku otsusega nr 4.

Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia 2014 – 20120+ täiendus-, parandus- ja muudatusettepanekud on heaks kiidetud, vastu võetud ja kinnitatud 09. 11. 2017. a üldkoosoleku otsusega nr 6.